

SAN MARCOS

Juan el Bautista en el desierto

1 ¹Yácata cayábéeri tàacáisi icàlidéerica walí Jesucristo ìwali, yái Dios Iirica. Yái tàacáisica idàba càì: ²Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi Dios íméricaté Iiri iríwa. Dios ímacaté:

“Péemìa cayába, nubànùapíná pipíchalé nùasu wenàiwicawa icàlidéerica nutàacáiwa. Yá yàapínacawa pipíchaléwa yàalàacaténá wenàiwica nachùnìanápíná náiwitáisewa yéewanápíná natàidaca pía cayábéeri iyú pìanàacaalípiná nàataléwa.

³ Icàlidapíná nalíwani cachàiníiri iyú manacúali yùucubàa càinàwàiri. Càipíná ímaca nalí: ‘Càide iyúwa wenàiwicanái ichùnìacaalí àyapu Náiwacali irípináwa, càitacué nacái iwàwacutácué pichùnìaca píiwitáisewa Wacuèriná Dios irípiná, pitàidacaténácué cayábéeri iyúni. Pichùnìacué píiwitáisewa yéewacaténá idàbaca yéewáidacuéca pìyaca machacàníiri iyú càide iyúwa iwàwáaná’, càipíná ímaca yái nùasu wenàiwicaca”,

ímacaté yái Diosca.

⁴ Inaté macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta Isaías icàlidáanaté tàacáisi Dios inùmalicúise. Juan el Bautista yàanàacaté manacúali yùuculé càinàwàiri, yá ibautízaca yàacawa wenàiwicanái néenibàa. Yàalàaca nía nawènúadánápíná náiwitáisewa Dios irípiná, nabautízánápíná nacáiwa, náasáidacaténá namàacacaté náichawa yái báawéerica namàníirica, yéewacaténá Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná íicha. ⁵ Néese manùbéeyéi wenàiwica nàacatéwa Juan yàatalé néemìacaténá itàacái, madécaná Judea yàasu cáli néeséeyéi, Jerusalén ìyacàlená

mìnanái nacái. Néese nacàlidaca náichawa yáí báawéerica namàníirica, yá Juan ibautizáca nía Jordán inanába yáaculé.

⁶Yái Juan idèniaca ibàlewa cáucuíri wáluma camello ichùna iwálumalená. Idèniaca nacái ìwaliabàawa pìrái íimamimi. Iyáa nacái iyáacaléwa wiriichu nacáiyéi, mába ituní nacái Juan yàanèerica manacúali yùucubàa càinàwàiri. ⁷Càité Juan icàlidaca yèepunícawa nalíni: “Mesúnamáita áiba yàanàaca núamirìcubàa, máiníri cachàinica íiwitáise nuícha. Nuíwacalicaní, yái yàanèeripináca; nuicáca núawawa iyúwa yàasu wenàiwica càmfiri cachàini náicha canánama máinícáiná cayábéerica nuíchani. ⁸Nudéca nubautizácuéca pía úni yáaculé, yáta quéwa ibànùeripinácué píri Espíritu Santo ibautizáténácué píiwitáise Espíritu Santo ichàini iyú”, íimaca nalí yái Juanca.

Jesús es bautizado

⁹Néenialíté Jesús yàanàaca Nazaret iyacàlená néese, iyéerica Galilea yàasu cáli íinata. Jesús yàanàaca Juan yàatalé. Néese Juan ibautizáca Jesús Jordán inanába yáaculé. ¹⁰Idécanaami Jesús imichàacawa úni yáacuíse, yáta iicáca capiraléeri cáli yàacúacawa. Yá iicáca Espíritu Santo iricúacawa ìwali càiride iyúwa unùcu iricúanáwa. ¹¹Yá néemíaca Dios itàacái chènuníse. Dios íimaca Jesús irí: “Píacata Nuíri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca. Cayábaca nuwàwa nuicáca pía”, íimaca yái Diosca.

Jesús es puesto a prueba

¹²Yáta Espíritu Santo itéca Jesús manacúali yùuculé càinàwàiri. ¹³Jesús iyaca néré cuarenta èeri manacúali yùucubàa. Néréca Satanás yáalimáida Jesús imànínápiná ibáyawanáwa, quéwa càmita Jesús yeebá. Yá Jesús iyaca cuwèsináí yèewibàa. Angelnáí nacái yàacawéeridaca néréni, nayúudàacani.

Jesús comienza su trabajo en Galilea

¹⁴Néeseté áibanái wenàiwica náucaca Juan el Bautista presoíyéi ibànalìculé. Néese Jesús yàacawa Galilea yàasu cáli néré. Yá icàlidaca yèepunícawa yái tàacáisi cayábéerica Dios inùmalicuíse. ¹⁵Jesús íimaca: “Idéca yàanàaca yéenáiwana Dios icúacaténá canánama mesúnamáita. Iná piwènúadacué píiwitáisewa píbayawaná íichawa, peebáidacué nacái yái tàacáisi cayábéerica”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús llama a cuatro pescadores

¹⁶Néese Jesús yèepunícawa Galilea icalisaniná icàinalená íinatabàa. Yá iicáca pucháiba asianái. Ibèeri íipidená Simón, iméeréeri íipidená

Andrés. Yúuquéeyéi yàasu tarayawa yèepunícawa calisáacubàa, náibàacáiná cubái needácaténá nalíwa nàasu platawa. ¹⁷Yá Jesús íimaca nalí:

—Aquialécué sísaara, piacuéwa núapicha yéewacaténá nuéwáidacalénáicuéca pía. Pidécuéca píibàaca cubái pìwacáidacaténácué nía, quéwa siúcáise de nuéwáidapínácué píawa pìwacáidáanápíná nulí wenàiwica yéewanápiná nuéwáidacaléca nía —íimaca yái Jesúsca. ¹⁸Yáta namàacaca náichawa nàasu tarayawa. Yá nàacawa yáapicha.

¹⁹Néese nèepunícawa nàacawa àniwa calisa idùlepiré, yá Jesús íicá nacái Zebedeo yéeniibe pucháiba asianái, íipidenéeyéi Santiago, Juan nacái, ichùnièyéi yàasu chinchorrowa, nàasu barca irìcuwa. ²⁰Jesús íicácanacáita nía, yá imáidaca nía. Yá caquialéta namàacaca nánariwa barca irìcu, yàasu wenàiwicanái yáapichawa íibaidéeyéica Zebedeo irí. Yá Santiago, Juan nacái nàacawa Jesús yáapicha.

Un hombre que tenía un espíritu impuro

²¹Yá nàanàaca Capernaum iyacàlená néré. Néese áiba sábadu judiónái iyamáidacatáicawa, yá Jesús iwàlùacawa judiónái yéewáidacàalu irìculé, yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica. ²²Yá nánáidacawa néemiaca yéewáidáaná nía, yéewáidacáiná nía càide iyúwa wenàiwica idènièrica Dios íiwitáise icàlidacaténá tàacáisi Dios inùmalícuíse. Càmita yéewáida nía càide iyúwa judiónái yéewáidáaná wenàiwica, níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, Dios itàacái iwali, profeta Moisés itànèricaté. ²³Néese iyaca nàasu néewáidacàalu irìcu abéeri asiali idènièrica demonio iwàwalícuwa, abéeri demonio casaquèeri íiwitáise. Yái demonio idacùaca asiali íiwitáise. ²⁴Yáta demonio idàbaca yéemíaníicawa asiali isàna iyú. Yá demonio íimaca Jesús irí:

—¿Cáná pisàiwica walí wawàsi, pía Jesús Nazaret iyacàlená néeséerica? ¿Pianàsica pimáalàidacaténá wía? Núalíacawa nuicáca pía, núalíacawa pìwali, Dios néeséeri mabáyawanéerica pía —íimaca. ²⁵Quéwa Jesús yàalàaca demonio cachàiníiri iyú. Yá íimaca demonio irí:

—iMasànata pía! iPimusúawa íicha yái asialica! —íimaca yái Jesúsca.

²⁶Néese demonio casaquèeri íiwitáise itatáidaca asiali cachàiníiri iyú, yá demonio yàacawa asiali íicha, yá demonio íicháníica yàacawa cachàiníiri iyú. ²⁷Néese macáita iyéeyéica néré nacalùadacawa manúsíwata, íná nasutáca néemiawa níawáaca, náimaca nalíwáaca:

—¿Càinásica yái wàlisài yéewáidáanáca? Yéewáidaca wenàiwica, ichùuliaca demonio nacái íiwitáise cachàiníiri iyúwa. Ichùuliaca

demonio casaquèeyéica íiwitáise, yá namànica càide iyúwa ichùulianá nía —náimaca nalíwáaca.

²⁸Néese ráunamáita macái Galilea yàasu cáli néeseéeyéi náalíacawa Jesús iináwaná ìwali.

Jesús sana a la suegra de Simón Pedro

²⁹Idécanáamité namusúacawa judíonái yéewáidacàalu iricúise, Jesús yàacawa Santiago yáapicha, Juan nacái. Yá nawàlùacawa Simón icapèe iriculé, Andrés ìyacatalé ibèeri Simón yáapichawa. ³⁰Néenialíté Simón iyéeru uculúacawa mecuní iyú. Jesús iwàlùacadenáamiwa nacapèe iriculé, yáta nacàlidaca irí uculúanáwa. ³¹Néese Jesús yàacawa ùatalé, ìbàaca ucáapi, imichàidaca úa, yáta mecuní ichàbacawa uícha. Néese ùaca nayáapiná.

Jesús sana a muchos enfermos

³²Néeseté catáca yàacawa, èeri idénáami iwàlùacawa, yáté yàcalé mìnanáí natéca macái néenánáíwa cáuláiquéeyéi Jesús yàatalé, áibanái wenàiwica nacái demonio idacuèyéi íiwitáise. ³³Yá macáita nàwacáidáyacacawa capíi inúma néeni Jesús ìyacatái. ³⁴Jesús ichùniacaté madécaná cáuláiquéeyéi macái uláicái íiwitáná íicha. Jesús yúucaca madécaná demonio wenàiwicanái íicha, càmita quéwa ibatàa demonionái icàlidaca iináwaná ìwali, náalíacáiná naicàcani, yái Jesúsca.

Jesús anuncia el mensaje en las sinagogas

³⁵Néese táiyápicáwa, cáala èeri ipíchawáise èeri imusúacawa, yá Jesús imichàacawa, yàacawa imusúacawa yàcalé iricúise yàacatenáwa canácatalé wenàiwica. Yá néré isutáca yáawawa Dios íicha. ³⁶Néese Simón yàacawa yàacawéeyéiná yáapichawa nacutáca Jesús. ³⁷Néese nàanàacani, yá náimaca Jesús irí:

—Macáita nacutáca nàyaca pía —náimaca. ³⁸Yá Jesús íimaca nalí:

—Wàacuéwa áibanái iyacàle néré iyéeyéica mawiénibàa nucàlidacatená nalíni yái tàacáisi cayábéerica. Nudéca nàanàaca nucàlidacatená nalíni —íimaca yái Jesúsca.

³⁹Iná Jesús yàacawa macái yàcalé iyéeyéica Galilea yàasu cáli íinata. Icàlidaca nalíni nàasu néewáidacàalu imanùbaca irìcu. Yá yúucaca demonio wenàiwicanái íicha.

Jesús sana a un leproso

⁴⁰Néeseté áiba asìali, cacháunéeri íimami lepra iyú, yàacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùlulu ipùata iyúwa Jesús irí, yàacatená Jesús icàaluíniná, yéewacatená catúulécánaca Jesús iicàcani. Yá íimaca Jesús irí:

—Núaliacawa píalimá pichùnìaca núa, piwàwacaalí quéwa pichùnìaca núa —íimaca. ⁴¹Yá catúulécanáca Jesús iicáca cáuláiqueéri, yá imàacaca icáapiwa ìwali, yá Jesús íimaca írí:

—Nuwàwaca nuchùnìaca pía. ¡Cayábaca píawa! —íimaca yái Jesúsca.

⁴²Yáta icháuná lepra ichàbacawa asìali íicha. Yáta cayábaquéi asialica. ⁴³Quéwa Jesús ichùuliaca asìali yèepùanápínáwa íicha caquialéta. Yá nacái yàalàaca asìali cachàiníri iyú. ⁴⁴Jesús íimaca asìali írí:

—Péemia cayába. Picá picàlida áibanái íríni nuchùnìaná pía. Néese, píawa caquialéta píasáida sacerdote iicá píimamiwa, yáaliacaténáwa cayábaca pía picháuná íichawa. Pimàaca nacái ofrenda Dios írí càide iyúwaté profeta Moisés ichùulìaná, cayábacáiná pía, yéewanápiná macái wenàiwica yáaliacawa pidéca pichùnìacawa —íimaca Jesús.

⁴⁵Quéwa yái asialica idàbaca icàlidaca macái wenàiwica írí Jesús iináwaná ichùnìanáni. Iná càmita quirínama Jesús yéewa iwàlùacawa asáiwaca áiba yàcalé irìculé madécanácáiná wenàiwica nawàwa naicácani. Iná yèepunícawa náicha manacúali yùucubàa càinàwàiri canácatalé wenàiwicanái. Quéwa macái yàcalé mìnaná nàacawa yàatalé naicácaténáni.

Jesús sana a un paralítico

2 ¹Néeseté cawàwanáta máisiba èeri idénáami, yá Jesús yèepùà iwàlùacawa Capernaum iyacàlená irìculé. Quéwa manùbéeyéi yáaliaca iináwaná iyaca capiiricu. ²Yá madécaná wenàiwica iwacáidáyacacawa yàatalé íná napuníadaca capii, inùma nérénamata. Yá Jesús icàlidaca nalí Dios itàacái. ³Néese báinúaca asianái yàanàaca itéeyéica asìali máapinéeri iiná macáita, cà míirica yáalimá imichàanícawa, irièricawa yàalubái fínatawa, iiméeri iricu. ⁴Càmìta náalimá nawàlùacawa Jesús nérépiná dàalacáiná máiní wenàiwicanái néré, íná nàiríacawa escalera ìwalibàa capii ínatale, sàabadéeri, canéerica ipùata chènuniré. Néréca nawatàaca capii ibáiná Jesús iwicáu. Yá nalicùadaca néenibàani, yéenúlusi ìwali, yái máapinéerica iiná yàalubái fínatawa. ⁵Néese Jesús yáaliacawa náiwitáise manuica nàináidacawa nawàwawa Jesús ìwali ichùnìanápínáni, yá Jesús íimaca cáuláiqueéri írí:

—Pía, nùacawéerináca, nudéca numàacaca nuwàwawa píbáyawaná íicha cayábacaténá píapicha Dios —íimaca yái Jesúsca.

⁶⁻⁷Yá abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu nàyaca néré, yáawinéeyéicawa. Yá nàináidacawa: “¿Cáná itàaní càì yái asìali Jesúsca? Itàaníca iyaca Dios ìwali báawéeri iyú, canácáiná

asìali yáaliméeri imàacaca iwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná ícha cayábacaténá náapicha Dios. Abéericata Dios yáaliméeri imànica càiri wawàsi”, nàimaca nàináidacawa nalíwa nawàwalicuísewa. ⁸Yáta Jesús yáalíacawa nàináidáanáwa. Yá íimaca nalí:

—¿Cánacué yéewa píináidacawa càì? ⁹Máiní màulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Nudéca numàacaca nuwàwawa pibáyawaná ícha cayábacaténá píapicha Dios’, càmicáiná áibanái yáalimá iicáca asáísí báisícaalí cayábaca yáapicha Dios. Quéwa máiní càulenáca wáimaca máapinéeri irí: ‘Pimichàawa, piipina’, áibanái wenàiwica nàalimácáiná naicáca asáísí wadécaalí wachùnìacani watàacái iyúwa, yái máapinéerica. ¹⁰Iná núa, asìali Dios néeséerica, nuchùnìapiná yái máapinéerica, píalíacaténacuéwa Dios idéca ichùuliaca numàacáanápina nuwàwawa wenàiwicanái ibáyawaná ícha cháí èeri irícu, cayábacaténá náapicha Dios —íimaca yái Jesúsca. Néese íimaca máapinéeri irí:

¹¹—Pía asìalica, pimichàawa, peedá píalubáíwa, pèepùawa picapèe néréwa —íimaca yái Jesúsca.

¹²Néese yái cáuláiquéerica imichàacawa. Yá itéca yàalubáíwa. Imusúacawa náicha idècunitàacá naicáidaca irí. Iná macáita nàináidacawa naicáidaca manuísíwata Jesús irí. Nàaca nacái Dios irí cayábéeri. Yá nàimaca nalíwáaca:

—iCanácataté waiquéeri càiri wawàsica! —nàimaca nalíwáaca.

Jesús llama a Leví

¹³Néeseté Jesús yàacawa àniwa Galilea icalìsaniná idùlepiré. Yá wenàiwicanái nàacawa yàatalé. Néese yéewáidaca nía. ¹⁴Néesecáwa idècunitàacá yèepunícawa àniwa, yá iicáca Leví, yái Alfeo ìirica. Yái Leví yáawinéericawa aléera yeedácatalécate plata yéenanái judío íchawa romanonái yàasu gobierno irípiná. Yá Jesús íimaca irí:

—Aquialé. Píawa núapicha, yéewacaténá nuéwáidacaléca pía —íimaca yái Jesúsca. Yá Leví imichàa yàacawa Jesús yáapicha.

¹⁵Néese Jesús iyáaca iyáacaléwa Leví icapèe irícu. Nàyaca néré nacái mesa iwéré manùbéeyéi wenàiwica yeedéeyéica plata néenanái judío íchawa romanonái yàasu gobierno irípiná, manùbéeyéi nacái cabáyawanéeyéica wenàiwica. Macáita nayáaca nayáacaléwa Jesús yáapicha, yéewáidacalénái yáapicha nacái, madécanácáiná wenàiwica nèepunícawa Jesús yáapicha. ¹⁶Néese abénaméeyéi fariseo, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, naicáca Jesús iyáaca iyáacaléwa náapicha níái macáita cabáyawanéeyéica wenàiwicaca. Néese nàimaca Jesús yéewáidacalénái irí:

—Yái yéewáidéericuéca pía, ¿cáná iyáa iyáacaléwa náapicha níai cabáyawanéeyéica wenàiwicaca, náapicha nacái níai yeedéeyéica wáicha plata romanonái yàasu gobierno irípiná? —náimaca. ¹⁷Quéwa Jesús yéemiacani, yá íimaca fariseonái irí:

—Péemiacué comparación: Máuláicacaalí wenàiwica, yá càmita nawàwacutá abéeri ichùnièripiná nía. Quéwa áibanái cáuláiquéeyéi nawàwacutácani, yái ichùnièripiná nía. Càita nacái wenàiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, càmita nacutá abéeri ichùnièripiná náiwitáise nabáyawaná íichawa. Quéwa áibanái wenàiwica yáaliyéycawa cabáyawanáca, níata icutáca abéeri iwènúadéeripiná náiwitáise báawéeri íicha. Càita nacái núa, càmita nùanàa numáidacaténá wenàiwica íináidéeyéica mabáyawanáca, néese nudéca nùanàaca numáidacaténá wenàiwica yáaliyéycawa cabáyawanáca, nawènúadánápiná náiwitáisewa nabáyawaná íichawa. Iná cayábaca nàwacáidáyacacawa nùatalé níai cabáyawanéeyéica nuwènúadacaténá náiwitáise nabáyawaná íichawa —íimaca yái Jesúsca.

La cuestión del ayuno

¹⁸Aiba èeri càide iyúwaté náiwitáise iyáaná, Juan el Bautista yéewáidacalénái, nía nacái fariseoca namàacacaté náichawa nayáacaléwa nasutácaténá níawawa Dios íicha manúsíwata. Néese wenàiwicanái nàacawa Jesús yàatalé. Yá náimaca irí:

—Juan yéewáidacalénái namàacaca náichawa nayáacaléwa càide iyúwa náiwitáise iyáaná nasutácaténá níawawa Dios íicha manúsíwata, càita nacái fariseonái namànica càita. Néeni, ¿cáná càmita péewáidacalénái namàaca náichawa nayáacaléwa nasutácaténá níawawa Dios íicha? —náimaca. ¹⁹Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué comparación: Asìali icásàacaalíwa, yá imáidaca yàacawéeyéináwa asianái naicácaténá icásàacawa casímáiri iyú. Idècunitàacá iyaca náapicha, yá casímáica nía, íná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa. ²⁰Quéwa áibaalípiná, áibanái itéca náichawani. Idécánáami natéca náichawani, yásí namàaca náichawa nayáacaléwa, achúmáciná nawàwa. Càita nacái nuéwáidacalénáica, càmita yéewa achúmaca nawàwa idècunitàacá nùyaca náapicha. Iná càmita namàaca náichawa nayáacaléwa, nùyacáiná náapicha.

²¹“Péemiacué áiba comparación: Càmita wadé wachanàidaca éwisàimi wabàlewa wàlisài wáluma yéemami iyú. Wachanàidacaalí càì, yásí wàlisài wáluma yéemami imàacacawa, yá icacanáidaca éwisàimi bàlesi, yá quéwanáta

manúica icháuná. ²²Péemiacué áiba comparación: Càmita wadé wàucùaca wàlisàì uva ituní éwisàimi ñimamisi irìculé. Wamànicaalí càì, néese uva ituní isáacawa dàchidàchiwaca inànìacubàa, yásí éwisàimi ñimamisi icacanácawa, càmicáiná yáalimá imulacàacawa yàacawa. Yásí yúucacawa wáicha macáita uva ituníca, ñimamisi nacái. Iná iwàwacutá wàucùaca wàlisàì uva ituní wàlisàì ñimamisi irìculé. Càita nacái nuéwáidacalénái yeebáidéeyéica nutàacái wàlisàì, càmita nàya fariseonái yàasu bàaluisàimi tàacáisi ñwali —ñimaca yái Jesúsca.

Los discípulos arrancan espigas en el día de reposo

²³Aiba sábadu judíonái iyamáidacatáicawa Jesús yèepunícawa àyapulicubàa yéewáidacalénái yáapichawa bànacalé yèewibàa. Néese yéewáidacalénái nadàbaca needáca achúmáanata trigo ituíná nayáapináwa, yácáiná judío ñiwitáise imàacaca wenàiwica needáca nayáapináwani achúmáanata iyacaná áibanái ibànacale yéená, máapicaalí nía. ²⁴Néese abénaméeyéi fariseo naicàcani iyúwa ñibaidacalési, yái Jesús yéewáidacalénái imàníirica, iná fariseonái ñimaca Jesús irí: —Péemìa, ¿cáná péewáidacalénái ñibaida siùca sábadu wayamáidacatáicawa? Dios càmita imàaca wáibaidaca siùca èeri —náimaca. ²⁵Yá Jesús ñimaca fariseonái irí:

—Pidécuéca piimáichaca tàacáisi piléericuéca Dios itàacái irìcuíse wàawirimi rey David ñwali. Bàaluité David iwàwacutáca yàacàsi, máapicáináni, áibanái nacái asianái ñyéeyéica yáapicha. ²⁶Abiatar yàasu èerité, yái sacerdote ñiwacalináca, néese David iwàlùacatéwa Dios yàasu manúiri capíima ñimamisiñiri mabáyawanéeri irìculé, israelitanái isutácatáipiná Dios ñicha. Yá David iyáaca pan namàníiricaté Dios irí ofrenda piná sacerdotenái iyáapiná. Dios itàacái imàacacaté níawamita sacerdotenái iyáaca yái panca. Davidta quéwa iyáacani. Yàaca nacái yáapichéeyéi iríwa nayáacaténá nacái. Dios càmita yùuwichàida nía, máapicáiná nía, iná catúlécánáca Dios iicáca nía —ñimaca yái Jesúsca. ²⁷Jesús ñimaca fariseonái irí nacái:

—Dios idéca imàacaca walí yái èeri sábadu wayamáidacatáicawa iyúudàacaténá wenàiwicanái, catúlécánácáiná Dios iicáca wenàiwica. Dios càmiiritaté idàba wenàiwica sábadu irípiná. ²⁸Iná Dios idéca ichùuliaca núa, asiali Dios néeséerica, numàacáanápíná nùasu wenàiwica namànica càide iyúwa nuwàwáaná èeri imanùbaca, yái èeri sábadu nacái wayamáidacatáicawa, wía judíoca —ñimaca yái Jesúsca.

El hombre de la mano tullida

3 ¹Néese àniwa Jesús iwàlùacawa judíonái yàasu yéewáidacàalu irìculé. Iyaca néeni abéeri asiali icáapi ituwièericawa ñicha.

²Abénaméeyéi fariseo naicáidaca Jesús irí naicácaténá asáisí Jesús ichùnìacaalípináté asìali sábadò iricu nayamáidacatáicawa, yéewanápiná nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali, ìwalíise yáì imànínáca sábadò iricu Dios ichùullacáináté judíonái iyamáidacawa macái sábadò imanùbaca. Néese fariseonái náimacaté íbaidacalésicani yáì Jesús ichùnìanáca wenàiwicanái. ³Néese Jesús ímaca irí yáì asìalica icáapi ituwièricawa ícha:

—Pimichàawa, pibàlùawa nàacuésemi —ímaca yáì Jesúsca. ⁴Idécanáami asìali ibàlùacawa, yá Jesús isutáca yéemíawa fariseonái:

—Siùcata nusutácué nuémíawa pía: ¿Càinásica Dios imàaca wamànica siùca èeri sábadò wayamáidacatáicawa? ¿Imàacasica wamànica cayábéeri, càmicaalí nacái báawéerisica? ¿Imàacasica wacáucàidaca wenàiwica, wamàacasica néetácawa? —ímaca yáì Jesúsca. Quéwa masànata nía Jesús ícha. ⁵Iná Jesús iicáidaca nalí, níái ìyéeyéica itéesebàa. Máiní maséeca íináidacawa iwàwawa, yáì Jesúsca, báawacáiná iicáca náiwitáise. Achúmaca iwàwa nacái càmicáiná fariseonái iwàwa yeebáidaca itàacái. Yá Jesús ímaca asìali irí:

—Piducúa picáapiwa —ímaca yáì Jesúsca. Yá asìali iducúaca icáapiwa, yáta cayábaca icáapi. ⁶Quéwa fariseonái namusúacanacáitawa judíonái yéewáidacàalu ícha, yá nàacawa caquialéta nàwacáidáyacacawa áibanái judío yáapicha, cayábéeyéi iicáca rey Herodes, yáì romanosàiri icuèrica Galilea yàasu cáli. Yá natàanica náapicha càinápinácaalí iyú nàalimáaná nanúaca Jesús.

Mucha gente a la orilla del lago

⁷Néeseté Jesús yàacawa náicha yéewáidacalénái yáapichawa Galilea icalisaniná idùlepiré. Yá manùba wenàiwica Galilea yàasu cáli néeséeyéi nàacawa Jesús yáamiwáise. ⁸Aibanái néemiacáiná iináwaná imàníná madécaná yáì càmírica wenàiwica idé imànica, yá nàacawa Jesús yàatalé nacái naicácaténáni. Manùbéeyéi Judea yàasu cáli néeséeyéi yàacawa, Jerusalén ìyacàlená néeséeyéi nacái, Idumea yàasu cáli néeséeyéi nacái, áiba cáli néeséeyéi nacái ìyéerica abéemàise Jordán inanába ícha, Tiro ìyacàlená néeséeyéi nacái, Sidón ìyacàlená néeséeyéi nacái, nía nacái yàcalé ìyéeyéica natéesebàa. ⁹Manùbacáiná wenàiwica néré, íná Jesús ichùuliaca yéewáidacalénáiwa icùanápiná barca yàacaténáwa úni yáacubàa wenàiwicanái ícha déecuísatátá calìsa icàinalená ícha, ipíchaná wenàiwicanái iwesíaca iwéré. ¹⁰Iwàwacutá càì imànica ichùnìacáináté manùba wenàiwica,

íná madécaná cáuláiquéeyéi nawesíaca Jesús iwéré, namàacacaténá nacáapiwa ìwali, yéewacaténá nachùnìacawa.

¹¹Demonionái naicácaté Jesús, yá namàacaca wenàiwica demonio idacuèyéica íiwitáise nabàlùacawa nàululì ipùata iyúwa Jesús irí nàacaténá icàaluíná. Yá demonionái náimaca cachàiníri iyú Jesús irí: —iPíacata yái Dios Iirica! —náimaca irí. ¹²Quéwa Jesús yàalàaca demonionái cachàiníri iyú, ipíchaná nacàlidaca cawinácaalíni.

Jesús escoge a los doce apóstoles

¹³Néeseté Jesús yàacawa dúli íinatalé, yá imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáywa cayábéeyéi Jesús iicáca íiwitáise. Néese nàanàaca yàatalé. ¹⁴Néese Jesús yeedáca néená doce namanùbaca nàacaténáwa yáapicha, yéewacaténá nacái ibànùaca nía nacàlidáanápíná Dios itàacái. Yàaca náipidenápíná apóstolnái. ¹⁵Imàaca nacái nalí íiwitáisewa náucacaténá demonio wenàiwicanái íicha. ¹⁶Níai docéeyéica imanùbaca íipidenéeyéica còi: Simón, yái asìali Jesús yàaca íipidenápíná wàlisài, Pedro. ¹⁷Nía nacái Zebedeo yéenibe pucháiba, ibèeri íipidená Santiago, iméeréeri nacái íipidená Juan. Jesús yàaca wàlisài náipidenápíná Boanerges (íimáanáca “Caluéyéi íiwitáise càide iyúwa énu isàna”, còi íimáanáca). ¹⁸⁻¹⁹Andrés nacái, Felipe nacái, Bartolomé nacái, yá nacái Mateo, Tomás nacái, Santiago nacái, yái Alfeo iirica, Tadeo nacái, yá nacái Simón, áibaalí íipidenéeri nacái celote, yá nacái Judas Iscariote, yái itéeripinácaté Jesús yúuwidenái náibàacaténáni, nanúawani.

Acusan a Jesús de recibir su poder del demonio

²⁰Néese Jesús iwàlùacawa capíi iriculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese àniwa madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa néré, yá dàalaca wenàiwica capíi irícu, íná càmita náalimá nayáaca nayáacaléwa, yái Jesús, nía nacái yéewáidacaléca. ²¹Néese Jesús yéenánái yéemiaca íináwaná ìwali, yá nàacawa Jesús yàatalé needácaténá náichani, náimacáiná ìwali máiwitáiseecasanì, yái Jesúsca.

²²Nàyaca néré nacái abénaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, yànèeyéicaté Jerusalén iyacàlená néese. Yá náimaca Jesús ìwali: “Beelzebúca, yái demonio íiwacalináca, yáquéi idacùaca íiwitáise yái asialica Jesús. Iná yéewa Jesús yúucaca demonio wenàiwica íicha Beelzebú íiwitáise iyú”, náimaca Jesús ìwali.

²³Iná Jesús imáidaca yàataléwa nía. Yá icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Iimaca nalí: “Satanás canácatáita iwàwa yúucaca

yàasu demonionáíwa wenàiwica ícha. ²⁴Càide iyúwa wenàiwicanáí ìyáaná, napéliacaalí náipunitawáaca, yásí nàasu cáli imáalàacawa. ²⁵Néese àniwa áibanáí néenánáí napéliacaalí náipunitawáaca, néese càmita náalimá nàyaca abéeri capii iricu. ²⁶Càita nacái, Satanás yàasu demonionáí napéliacaalí náipunitawáacatá, néese càmita yáalimá cachàini quirínamatáni, yái Satanásca. Yá imáalàacawa ichànicatá. Iná iwàwacutácué píalíacawa càmita núuca demonio wenàiwica ícha Satanás íiwitáise iyú.

²⁷“Nudé quéwa núucaca demonio wenàiwica ícha núwítáise iyúwa, cachàinicáiná núa Satanás ícha. Péemíacué comparación: Càide iyúwa cayéedéeri imàníiná, càmita cayéedéeri yáalimá iwàlùacawa iriculé áiba cachàiníri asiali icapèeca iyéedùacaténá ícha yàasu, càmicaalícáwa cayéedéeri idacùaca íchawa yái cachàiníri asialica quéechacáwa. Iwàwacutá cayéedéeri càì imànica, yéewacaténá iyéedùaca cachàiníri asiali yàasu. Càita nacái núalimá nudacùaca nuíchawa Satanás nuwasàacaténá wenàiwica Satanás ícha. Pidécuéca pitàanica báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali.

²⁸“Péemíacué cayába, Dios imàacapiná iwàwawa íchéi macái íiwitáaná báawéerica wenàiwica imànírira, itàánírira nacái Dios ìwali, nawènúadacaalí náiwitáisewa nabáyawaná íchawa. ²⁹Quéwa wenàiwica itàanicaalí báawéeri iyú Espíritu Santo ìwali, yá canácatáita Dios imàaca iwàwawa ibáyawaná ícha, néese cabáyawanáca càiripinátani èeri càníri imáalàawa”, íimaca yái Jesúsca.

³⁰Càita Jesús íimaca nalí níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu, náimacáinaté Jesús ìwali demoniosa idacùaca íiwitáise.

La madre y los hermanos de Jesús

³¹Néeseté Jesús yáatúa yàanàaca yàatalé, yéenánáí nacái. Quéwa nabàlùacawa bàacháwáise capii ícha. Yá nachùuliaca áiba imáidacaténá Jesús. ³²Néese áibanáí yáawinéeyéiwa mawiénita Jesús irí náimaca irí: —Píatúa, péenánáí nacái, péenánáí inanái nacái nabàlùacawa bàacháwáise. Nawàwacutáca pía —náimaca. ³³Néese Jesús íimaca nalí ìyéeyéica itéesebàa:

—Péemíacué yái núumáanáca núatúa ìwaliwa, nuénánáí ìwali nacáiwa —íimaca yái Jesúsca.

³⁴Néese Jesús iicáidaca nalí níái yéewáidacaléca yáawinéeyéicawa itéese. Yá íimaca:

—Piicácué, níái wenàiwicaca nuicáca nía càiyéide iyúwa núatúanáíwa, nuénánáí nacáiwa. ³⁵Cawinácaalí wenàiwica imànírira càide

iyúwa Dios iwàwáaná, yácata nuiquéeri càiride iyúwa nuénásàiriwa, nuénásàatúa nacáíwa, núatúa nacáíwa —íimaca yái Jesúsca.

La parábola del sembrador

4 ¹Jesús idàbaca yéewáidaca wenàiwica àniwa Galilea icalìsaninà idùlepiré. Idècunitàacá yéewáidaca nía, yá manùbéeyéi wenàiwica nàwacáidáyacacawa Jesús itéese. Iná Jesús iwàlùacawa barca irìculé iyéechúa calisa yáacu. Yá yáawinacawa yéewáidacaténá wenàiwica iyaméeyéicawa calisa icàinalená íinata. ²Néese idàbaca yéewáidaca nía madécaná wawàsi ìwali. Icàlidaca nalí comparación yéewáidacaténá nía. Íimaca nalí:

³“Péemiacué comparación: Abéeri asiali ibànacaté yàacawa ituínási. Yá yàacawa càide iyúwa náiwitáise nabànáaná ituínási, yàaca icasáaca yàacawa bànacalé. ⁴Iná yàaca icasáaca yàacawani, yá abénaméeyéi ituínási yúuwàacawa àyapulicubàa, yá màsibèenái yàanàaca néré, yá nayáaca bànacalé íimi. ⁵Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cáli íinata íba yèewiré, canácatáica cayába cáli ibaníiri. Yá bànacalé íimi ibacácawa ráunamáita, càmicáiná ibaní néeni cáli. ⁶Néese quéwa èeri yàacáináwa chènuniré mamáalàacata, yá yeemáca púubéeyéi bànacalé, néese chuica nía, canácaína napichu cayába cáaléeri, íná néetácawa. ⁷Aiba ituínási yéená yúuwàacawa tuíri yèewiré. Néese tuíri idàwinàacawa dàlawaca bànacalé yèewibàa, íná yái bànacaléca càmita idàwinàawa cayába, canáca nacái bànacalé iyacaná. ⁸Aiba ituínási yéená yúuwàacawa cayábéeri cáli íinata. Yá idàwinàacawa cayába, idèniaca nacái iyacanáwa manùba. Abénaméeyéi yéetaná idèniaca iyacanáwa treinta namanùbaca. Abénaméeyéi yéetaná idèniaca iyacanáwa sesenta namanùbaca. Abénaméeyéi yéetaná idèniaca cien namanùbaca iyacaná”, íimaca yái Jesúsca.

⁹Jesús íimaca nacái: “Càuwíiyéicalícué pía, péemiacué nutàacái”, íimaca yái Jesúsca.

El porqué de la parábolas

¹⁰Néesetécáwa Jesús iyaca abéerita, yá níái yáapichéeyéica, nía nacái doce namanùbaca yéewáidacaléca nasutáca néemiawani càinácaalí íimáaná yái comparaciónca. ¹¹Yá Jesús íimaca nalí: “Dios imàacacué pialíacawa càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Càmita imàaca áibanái yáalíacawa. Néese áibanái càmiíyéica yeebáida Dios itàacái, nucàlidaca nalíni yáawami comparación iyú, ipíchaná

náalía néemiaca càinácaalí fímáaná. ¹²Iná éwita naicácáaníta yái numànírica, càicáaníta càmita náalíawa ìwali càinácaalí fímáaná. Ewita néemiacaáníta nutàacái, càicáaníta càmita náalíawa néemiaca càinácaalí fímáaná. Iná càmita nawènúada náíwítáisewa Dios irípiná yéewanápiná Dios imàacaca iwàwawa nabáyawaná ícha”, fímaca yái Jesúsca.

Jesús explica la parábola del sembrador

¹³Jesús fímacaté nalí: “¿Cánásicué càmita pialía péemiaca càinácaalí fímáaná yái comparaciónca? Càmicaalícué pialíawa péemiacani, yásí càulenápinácuéca píchawa macáita comparación nucàlidéeripinácué piríwa. ¹⁴Yá fímáanáquéera yái comparaciónca: Yái yèerica icasáaca yàacawa ituínási fímáanáca càicanide iyúwa wenàiwica icàlidacaalí Dios itàacái áibanái irí. ¹⁵Abénaméeyéi wenàiwica càica níade iyúwa ituínási yúuwèericawa àyapulicubàa: Néemiaca Dios itàacái, quéwa idécanáami néemiacani, yá Satanás yàanàcàatécata imàacaca naimáichaca Dios itàacái ibànacanéerimica nawàwaliculé. ¹⁶Aibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási yúuwèericawa íba yèewiré: Néemiaca Dios itàacái, yá neebáidaca casíimáiri iyúni. ¹⁷Néese quéwa, càmicáiná neebáida Dios itàacái tàì fíméeri iyú, macái nachàini iyúwa, càide iyúwa canácaalí bànacalé ipèchu cayába, íná neebáidaca Dios itàacái maléená èeri meedá, càide iyúwa bànacalé yéetacaalíwa ráunamáita. Iná idàbacaalí áibanái yúuwichàidaca nía Dios ìwalíise, neebáidacáiná itàacái, Satanás nacái yáalimáidacaalí nía namànínápíná nabáyawanáwa, yásí naméyáacawa neebáidaca Dios itàacái. ¹⁸Aibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási ibànacanéerimica tuíri yèewiré; néemiaca Dios itàacái. ¹⁹Quéwa báawaca náináidacawa nawàwawa báawanama abéerita nàasu cawèníri ìwaliwa, yái èeri iricúirica wawàsi meedá. Cáinináca naicáca cawèníri, yái ichìwáidéerica wenàiwica. Nawàwa nacái needáca nalíwa macái cawèníri nàasupínáwa. Iná náináidacáináwa ìwali macáita yái cawènírica, yá naimáichaca Dios itàacái. Càide iyúwa tuíri càmicaalí ibatàa bànacalé idèniaca iyacanáwa, càita nacái níái wenàiwicaca. Náináidacawa nawàwawa báawanama nàasu cawèníri ìwaliwa, íná càmita namàni cayábéeri càide iyúwa Dios iwàwáaná. ²⁰Quéwa áibanái wenàiwica, càica níade iyúwa ituínási ibànacanéerimica cayábéeri cáli iriculé. Néemiaca Dios itàacái, yá neebáidacani, yá namànica cayábéeri manuísíwata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa manùba. Abénaméeyéi

namànica cayábéeri càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa treinta namanùbaca macái yéetaná imanùbaca. Aibanái namànica cayábéeri manuísíwata náicha càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa sesenta namanùbaca macái yéetaná imanùbaca. Aibanái nacái namànica cayábéeri náicha mamáalàacata càide iyúwa bànacalé idèniacaalí iyacanáwa cien namanùbaca macái yéetaná imanùbaca”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la lámpara

²¹ Jesús íimacaté nalí nacái: “Péemiacué comparación: Càmita watùcunì lámpara watécáténani capii iriculé wabàacáténani yàalusi iriculé, càmita nacái wabàa lámpara wàasu cama yáapiréwa yái waiméerica ínata. Càmita càì wamàni. Néese watéca lámpara capii iriculé, yá wamàacaca chènunibàani, icànacaténá capii iricufyéi ìwali. ²²Yái lámparaca íimáanáca càicanide iyúwacué pìyáaná, píacué nuéwáidacaléca. Dios iwàwacué péewáidaca wenàiwica Dios itàacái iyú, yái tàacáisi ibàacanéri píaliéricuécawa ìwali, càide iyúwa lámpara icànacaalí wenàiwica ìwali, naicáténá cayába. Dios iwàwa náalíacawa ìwali macáita yái tàacáisi càmiíricáwa náalíawa ìwali. ²³Càuwíiyéicaalícué pía, yá péemiacué nutàacái”, íimaca yái Jesúsca.

²⁴ Jesús íimaca nalí nacái: “Píináidacuéwa cayába ìwali yái nucàlidéericuéca pirí. Cayábacaalícué píináidawa nutàacái ìwali, yásí Dios imàacacué píalíacawa cayába ìwali, yái núméericuéca pirí. Yá imàacapínacué píalíacawa áiba wawàsi ìwali mamáalàacata. ²⁵Wenàiwicacáiná íináidacaalíwa cayába nutàacái ìwali, yá nacái yáalíacaalí yéemiaca càinácaalí íimáaná, yásí Dios imàacaca yáalíacawa áiba wawàsi ìwali mamáalàacata. Quéwa áibacaalí wenàiwica càmita íináidawa cayába nutàacái ìwali, yá íimáichapíná nacái càinácaalí achúméeri wawàsi yáaliéricatéwa ìwali”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la semilla que crece

²⁶ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú àniwa. Íimaca nalí: “Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa càicanide iyúwa asiali ibànacaalí ituínási cáli yèewiré. ²⁷Idécanáami ibànaca ibànacalewa, yá yàacawa icapèe néréwa íimácaténá. Eeri imanùbaca icawàacawa. Catá imanùbaca íimáca. Canácata imàníiri ituínási írí, quéwa yái ituínási ibacácawa, néese bànacalé idàwinàacawa cayába, éwita asiali càmicáaníta yáalíawa càinácaalí iyú ibànacale idàwinàanáwa.

²⁸Càita cáli imànica yàasu wawàsitawa meedá: Quéechacáwa cáli imàacaca ituínási ibacácawa, néese cabáinácani yái bànacaléca, néese capùutunácani, néese càyacanácani. ²⁹Néese quéwa mísicaalíni, yá asiali yeedáca iyacaná, yácáiná ibànacale iyacaná yàasu èeri idéca yàanàaca”, íimaca yái Jesúsca.

La parábola de la semilla de mostaza

³⁰Jesús íimacaté nalí nacái: “Siùcade nucàlidacué pírí càinácaalí iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa. Nuéwáidacué pía comparación iyú. ³¹Yái Dios icùanáca yàasu wenàiwicawa càicanide iyúwa mostaza íimi wenàiwica ibanéerica cáli yèewiré. Yái mostaza íimica máiní achúméeríinacani. ³²Ewita achúméeríinacáanítani yái mostaza íimica, càicáaníta idécanáami nabànacani, yásí idàwinàacawa manuúripiná náicha canánama bànacaléca. Idèniaca yàanawa manuúnaméeyéi, yásí màsibèe náalimá namànica namùlubèwa catámàacatalé”, íimaca yái Jesúsca.

El uso que Jesús hacía de las parábolas

³³Càité Jesús yéewáidaca wenàiwica Dios ìwali manùba comparación iyú càide iyúwa yái tàacáisica. Yéewáidaca wenàiwica càide iyúwa náalimáaná néemiaca. ³⁴Jesús yéewáidaca wenàiwica comparación yáawami iyúta. Néeseta idècunitàacá iyaca abéerita yéewáidacalénái yáapichawa, yá icàlidaca nalí macáita càinácaalí náimáaná níái comparaciónca canánama.

Jesús calma el viento y las olas

³⁵Yáté èerica catácáiná yàacawa, íná Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Wachàbacuéwa abéemàalé Galilea icalisaniná íicha —íimaca nalí.

³⁶Néese yéewáidacalénái nàacawa manùbéeyéi wenàiwica íicha. Nawàlùacawa barca iriculé, natéca Jesús yáawinacawa náapicha barca iricu. Aibanái wenàiwica nàacawa náamiwáise barca iricu, máisibáwanáita quéwa barca. Néesecáwa Jesús iimáca íichawa. ³⁷Néese manuúri cáuli ipùaca nàwali. Máiníiri cachàinica yái cáulica. Màladàca nacái yúuwàacawa barca iriculé, yá úni ipuníadaca yàacawa barca. ³⁸Jesús iimácáita quéwanáta. Abéeri íimamisi iriàcawa barca yàapùa néese, Jesús irièri yàacawa íinata. Néese nacawáidacani, náimaca irí:

—iWáiwacali! ¿Cáná pimàaca wasawíacawa? —náimaca Jesús irí.
 39Yá Jesús imichàacawa, yàlàaca cáuli cachàiníri iyú, yá ímaca nacái màladàca irí:

—iWiú pía! —íimaca yái Jesúsca. Yáta wiúca yái cáulica, màladàca nacái. 40Néese Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—¿Cánácué máini cáaluca pía? ¿Cánácué càmita manuí píináidacawa piwàwawa nùwali? —íimaca yái Jesúsca. 41Máini cáaluca nía. Yá náimaca nalíwáaca:

—¿Cawínásica yái asialica ichùulìerica cáuli, màladàca nacái, yásí neebáidaca càide iyúwa ichùulìaná nía? —náimaca nalíwáaca.

El endemoniado de Gerasa

5 1Néeseté nàanàaca abéemàalé Galilea icalìsaniná íicha, Gerasa yàasu cáli néré. 2Néese idècunitàacá Jesús imichàacawa barca iricúise cáli íinatalépiná, yáta asiali yàanàaca Jesús yàatalé, abéeri asiali demonio idacuèri íiwitáise. Yái asiali yàacawa yéetáními icàliculèená néese. 3Yái asiali ìyacaté yéetáními icàliculèená yèewi. Canácata yáaliméeri idacùacani, ibatàa cadena iyú piná, càmita náalimá. 4Ewitaté yàcalé mìnánái nadacùacáanítani madécaná yàawiría, yàabàli, icáapi nacái cadena iyú, càicáaníta macái èerita imàdáidacaté íichawa cadena, yá nacái iwaaléminamata imànica cadena. Iná canácata yáaliméeri idacùacani, canásíwata. 5Yái asiali yèepunícawa yéemíanícawa táiyápinama, èeríapinama nacái yéetáními icàliculèená yèewiré, dúli yèewiré nacái. Yá inúadáidaca yáawawa íba iyú. 6Quéwa iicácáiná Jesús déecuise, yá ipìacawa Jesús yàatalé. Ibàlùacawa yùlulù ipùata iyúwa Jesús irí yàacaténá Jesús icàaluíniná. 7Yá demonio yéemíanícawa asiali isàna iyú. Íimaca Jesús irí:

—iPicá pisàiwica nulí wawàsi, Jesús Dios lírica yái Dios chènuníiséeri náicha canánama. Nusutáca píicha wawàsi Dios ípidená ìwali picá piùwichàida núa! —íimaca yái demonioca. 8Cài demonio íimaca, Jesús íimacáinaté irí:

—Pía, demonio casaquèeri íiwitáiseca, plawa asiali íicha —íimaca yái Jesúsca. 9Néese Jesús íimaca demonio irí:

—¿Cawíná píipidená? —íimaca yái Jesúsca. Yá demonio íimaca Jesús irí:
 —Nuípidená Legión, íimáanáca “Cawàwanáta cinco mil namanùbaca”, máinícáiná madécanáca wía —íimaca yái demonioca.

10Néese demonionái isutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata ipíchaná ibànùaca nía méetàuculé íicha yái cálica. 11Mawiénita nalí dúli ìwali

madécaná marranonái yèepuniwa. Nayáaca nèepunícawa nayáacaléwa. ¹²Iná demonionái nasutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata:

—Pichùuliacaténá wàanápínáwa marranonái yàatalé, yá pimàaca wawàlùacawa marranonái idèèriculé —námaca. ¹³Càita Jesús imàacaca nàacawa. Yá demonionái yàacawa asìali ícha. Yá nawàlùacawa marranonái idèèriculé. Níái marranonái dos mil namanùbaca cawàwanáta. Napìacawa máiwitáisewaca demonio íiwitáise iyú, àta nacaláacatalétawa quiratàli íinatáise calisa yáaculé, yá nàisicùmawaca macáita, níái pìráica càmíiyéica Dios imàaca judfónái idènìaca, casacàacáiná nalí marrano iiná.

¹⁴Néese níái icuèyèicaté marranonáimi napìacawa, yá nàaca nacàlidaca marrano iináwanámi manuiri yàcalé iricu, yàcalé púbéeyéi iricu nacái iyéeyéica mawiénibàa. Iná madécaná wenàiwica nàacawa néré naicácaténá càinácaalí iyáaná. ¹⁵Néese nàanàaca Jesús yàatalé. Yá naicáca yái asìali madécanéeyéi demonio idacuèricaté íiwitáise. Yáawinéericawa iyaca, ibàle yáapichawa mawiénita Jesús irí, cáiwitáise nacáicani. Yá cáaluca níái wenàiwicaca. ¹⁶Néese níái icuèyèicaté marranonáimi, iiquéeyèicaté macáitani, nacàlidaca yàcalé mìnánái írini, càinácaalíté iyú Jesús ichùnìacani, yái asìalica demonio idacuèricaté íiwitáise. Nacàlidaca nalí nacái marranonáimi iináwaná iwali. ¹⁷Iná nadàbaca nasutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata yèepùanápínáwa nàasu cáli ícha.

¹⁸Yá Jesús yèepùacawa barca yàatalé, néese yái asìali demonionái idacuèricaté íiwitáise isutáca Jesús ícha wawàsi manuísíwata imàacáanápíná yàacawa yáapicha. ¹⁹Quéwa Jesús càmita imàaca asìali yàacawa yáapicha. Néese Jesús íimaca asìali irí:

—Pèepùawa picapèe néréwa, péenánái yàataléwa. Picàlida nalíni macáita yái cayábéerica Wacuèriná Dios imànírira pírí, iicá nacái pipualé manuísíwata —íimaca yái Jesúsca.

²⁰Néese yái asìali yàaca icàlidacani diez namanùbaca yàcalé iricu iyéeyéica Decápolis yàasu cáli íinata. Icàlidaca Jesús imànicaté irí cayábéeri, yá macáita néemìacaalíténi, yá nàináidacawa manuísíwata néemìacani.

La hija de Jairo. La mujer que tocó la capa de Jesús

²¹Néeseté idécanámi Jesús ichàbacawa àniwa abéemàalé Galilea icalìsaniná ícha barca iricu yéewáidacalénái yáapichawa, yá manùba wenàiwica iwacáidáyacacawa yàatalé. Yá Jesús iyamáacawa calisa

icàinalená ínata. ²²Néese áiba asiali yàanàaca, abéeri néená níái judfonái yéewáidacàalu íiwacanánái, ípidenéerica Jairo. Yá Jairo iicáca Jesús. Yá yúuwàa iriacawa inùmáawawa Jesús irí, yàacaténa Jesús icàaluíniná, yéewanápiná Jesús iicáca ipualé. ²³Yá isutáca Jesús íicha wawàsi manuísíwata. Jairo íimaca Jesús irí:

—Nuídu iculúacawa, uwàwa uetácawa nuícha. Iná nuwàwacutáca pía nucapèe néréwa, pimàaca picáapiwa ùwali, ipíchaná uetácawa —íimaca.

²⁴Néese Jesús yàacawa Jairo yáapicha yéewáidacalénái yáapichawa. Madécaná wenàiwicanái nacái nàacawa yáamiwáise. Máinicáiná manùbaca wenàiwica, íná nacàbadàayacacawa nàacawa Jesús iwéré. ²⁵Abéechúa inanái ùacawa manùbéeyéi wenàiwica yèewi. Cáláicacaté úa doce camuí, úíraná imusúacawa úicha mamáalàacata. ²⁶Uuwichàacatéwa báawanama idècunitàacá manùba cadèpiacáiyéi idèpiaca úa. Ewítatè úucacáaníta ùasu platawa macáita upáyaidacaténa cadèpiacáiyéi, càicáaníta càmita cayába úa, mamáalàacata quéwanáta cúláicaca yáwanái úa. ²⁷Uémìacaté Jesús iináwaná ichùnìaná wenàiwica, íná ùaca nacáíwa manùbéeyéi wenàiwica yáapicha. Yá ùacawa Jesús yáamiwáise mawiénita irí manùbéeyéi wenàiwica yèewi, yá udunùaca Jesús ibàle ìwali. ²⁸Umànica càì uínáidacáináwa ùacawa: “Nudunùacaalí ìwali, éwita ibàle ìwalicáaníta meedáni, yásí báisíta cayáapináca núawa”, càì úumaca uínáidacawa ulíwa uwàwalìcuísewa. ²⁹Udécanacáita udunùaca ibàle ìwali, yáta úíraná iyamáacawa úicha, yá úalíacawa uwàwalìcuísewa udéca uchùnìacawa uláicái íicha. ³⁰Yáta Jesús yáalíacawa iwàwalìcuísewa ichùnìacaté áiba wenàiwica íiwitáise iyúwa. Iná iwènúacawa iicáidacaténa manùbéeyéi wenàiwica irí. Néese Jesús isutáca yéemíawa nía. Iimaca nalí:

—¿Cawiná idunùa nubàle ìwali? —íimaca yái Jesúsca. ³¹Néese yéewáidacalénái íimaca irí:

—¿Càmita piicá níái madécanéeyéi wenàiwicaca nacàbadàayacacawa nàacawa piwéré? ¿Cánásica yéewa pisutá péemíawa cawinácaalí idunùa pìwali? —náimaca Jesús irí.

³²Quéwa Jesús iicáida itéeseewa mamáalàacata iicacaténa yái wenàiwica idunuèricaté ìwali. ³³Iná úái inanáica umusúacawa wenàiwicanái yèewíise. Yá ùanàaca itatéechúawa icalùniwa, úalíacawa uchùnìacatéwa. Yá ubàlùacawa ùlulù ipùata iyúwa Jesús irí ùacaténa icàaluíniná. Yá ucàlidaca irí macáita uináwanáwa báisíri iyú. ³⁴Néese Jesús íimaca ulí:

—Pía, inanáica, pimàacacáiná piwàwawa nùwali, íná yéewa pidéca pichùnìacawa. Piawa matufbanáita. Pidéca pimusúacawa càiripináta ícha yái uláicáica —ímaca yái Jesúsca. ³⁵Idècunitàacá Jesús icàlidaca ulíni, yá áibanái nàanàaca judíonái yéewáidacàalu íiwacali icapèe néese. Yá náimaca Jairo irí:

—Píidumica yéetáwa. Picá pisàiwica quirínama irí wawàsi, yái yéewáidéerica wenàiwica —náimaca. ³⁶Jesús yéemíaca natàaníná, quéwa càmita itàaní náapicha. Jesús itàanicáita abéerita Jairo yáapicha, yái judíonái yéewáidacàalu íiwacalica. Jesús íimaca irí:

—Picá cáalu pía. Peebáidacáita nulí mamáalàacata —ímaca yái Jesúsca. ³⁷Néese càmita Jesús imàaca áibanái nàacawa náapicha Jairo icapèe nérépiná. Imàaca nàacawa náapicha níawamicata Pedro, Santiago nacái, Santiago iméeréeri nacái, íipidenéeri Juan. ³⁸Yá néese nàanàaca judíonái yéewáidacàalu íiwacali icapèe néré, yá Jesús iicáca manùbéeyéi wenàiwica cachàiníyéi isàna, íicháaníyéica báawanama, nacántàa canción cachàiníiri iyú yéetáními ìwali, càide iyúwa judío íiwitáise iyáaná. ³⁹Jesús yáaliacawa icáucàidáanápíná úa yéetéechúamicawa. Yá iwàlùacawa nacapèe iriculé, íimaca nalí:

—¿Cánacué pimàni pisànawa báawanama, píicháanicué nacái máini? Uara sùmàuca càmiíchúata yéetáwa, uimácáicata ùyaca —ímaca yái Jesúsca, yáaliacáináwa icáucàidáanápínaté úa.

⁴⁰Néese naicáaníca Jesús iquíniná, náaliacáináwa báisíiri iyúcani uétacatéwa. Quéwa Jesús imusúadaca nía canánama capíi ícha. Néese itéca yáapichawa yéetéechúami yáaniri, úatúami nacái, nía nacái yéewáidacaléca iyéeyéica yáapicha. Yá nawàlùacawa sùmàumi iriacataléca. ⁴¹Néese íibàaca ucáapi ìwali, úái yéetéechúamicawa, yá íimaca ulí:

—Talita, cum (íimáanáca judíonái itàacái iyú: “Pía, mànacàuca, núuma pirí, pimichàawa”, càì íimáanáca) —ímaca yái Jesúsca.

⁴²Yáta úái sùmàuca, idènièchúaca doce camuí, umichàacawa, yá uipìna nacái. Yá nàináidacawa manuísíwata naicáidaca ulí, níái wenàiwicaca iyéeyéica néré. ⁴³Quéwa Jesús yàalàaca nía cachàiníiri iyú ipíchaná nacàlidaca áibanái iríni, icáucàidáanaté úa. Néese ichùuliaca nacái nàaca uyáapíná, úái sùmàuca.

Jesús en Nazaret

6 ¹Néeseté Jesús yàacawa Capernaum iyacàlená yàasu cáli ícha, yá yàanàaca yàasu cáli néréwa, Nazaret iyacàlenáca. Yéewáidacalénái

nàaca nacáíwa yáapicha. ²Yá sábado irícu judíonái iyamáidacatáicawa, Jesús idàbaca yéewáidaca wenàiwica judíonái yéewáidacàalu irícu. Manùbéeyéi wenàiwica yémìacáináni, yá báawaca náináidacawa nawàwalicúsewa. Náimaca nalíwáaca:

—Canáca yéewaná yéewáidaca wía. Icàlidacáita áibanái yàasu tàacáisi meedá, càmicáiná yáalíawa cayába. Càmita báisi imàni yái càmíirica wenàiwica idé imànica. ³Yácata iirimi meedá yámide yàalubáisi imànfirinámica. María ìirica meedáni. Nabèerica meedáni, níái Santiago, José nacái, Judas nacái, Simón nacái. Yéenanái inanái nacái nàyaca wèewibàa meedá —náimaca nalíwáaca. Iná càmita nawàwa neebáidaca Jesús itàacái. ⁴Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Batéwa macái wenàiwica naicáca profeta cáimiétaquéeri iyú icàlidéerica tàacáisi Dios inùmalicúse. Quéwa yàasu cáli néeseeyéi, yéenanái nacái, icapèe irícuíyéi nacái, níawamita càmita nawàwa neebáidaca itàacái. Càita nacái nùasu cáli néeseeyéi, nuénánái nacái, nucapèe irícuíyéi nacái, càmita nawàwa neebáidaca nutàacái —íimaca yái Jesúsca.

⁵Càmita Jesús imàni néré yái càmíirica wenàiwica idé imànica, càmicáiná neebáida itàacái. Quéwa imàacaca icáapiwa abénaméeyéi cáuláiquéeyéi ìwali, cawàwanáta máisiba, yá ichùnìaca nía. ⁶Yá achúmaca íináidacawa iwàwawa manuísíwata càmicáiná neebáida itàacái.

Jesús envía a los discípulos a anunciar el reino de Dios

Néeseté Jesús yèepuníca yéewáidaca wenàiwica áiba yàcalé irícubàa ìyéeyéica mawiénita Nazaret ìyacàlená irí. ⁷Jesús imáida yàataléwa níái doce namanùbaca yéewáidacalécawa. Néese idàbaca ibànùaca nía pucháibanamata nàacaténáwa yàcalé imanùbaca. Ichàiniadaca nía náucáanápíná demonio wenàiwicanái íicha. ⁸Càmita imàaca natéca wawàsi nàasu àyapu imàluwenáwa. Imàacaca natéca abéerita nàasu àicuwa natéeripíná àyapulícubàa. Càmita imàaca natéca saco, yàacàsi nacái, plata nacái. ⁹Imàacaca nàwalica nàasu costiza nacáiriwa nàabàli ìwaliwa, quéwa càmita imàaca nadènìaca pucháiba nabàlepináwa, abéerita meedá. ¹⁰Yá Jesús íimaca nalí:

—Piwàlùacuéwa abéeri capíi irículé, yá piimácué néréta àta pèepùacatalétacuéwa yàcalé irícuíse. ¹¹Aibalé càmicaalícué namàaca piwàlùacawa, càmicaalí nacái nawàwa néemìaca picàlidacuéca nalí nutàacái, yá iwàwacutácué piacawa náicha. Pichùpiacué cáli

ichùmalé piabàli íchawa naicápiná càide iyúwa wáiwitáise iyáaná, wía israelitaca, píasáidacáténacué nalí Dios yùuwichàidáanápíná níawa —íimaca yéewáidacalénái iríwa, yái Jesúsca.

¹²Iná yéewáidacalénái nàacawa nàalàacáténá wenàiwica nawènúadánápíná náiwitáisewa Dios irípiná. ¹³Yá náucaca nacái madécaná demonio wenàiwicanái ícha. Nàucùaca olivo iséená manùbéeyéi cáuláiquéeyéica ìwali, yá nachùnìaca nía.

La muerte de Juan el Bautista

¹⁴Néeseté rey Herodes yéemiaca wenàiwica icàlidaca Jesús iináwaná ìwali, manùbacáiná wenàiwica nacàlidaca nàyaca ìwali, yái Jesús imànínáca, càinácaalí iyú yéewáidaca wenàiwica nacái. Yá Herodes íimaca Jesús ìwali:

—Juan el Bautistami idéca icáucàacawa, íná yéewa yáalimá imànica yái càmirica wenàiwica idé imànica —íimaca yái rey Herodesca, iyúunáidacáiná Juan el Bautistamicani yái Jesúsca. ¹⁵Aibanái íimaca Jesús ìwali:

—Yácata profeta Elías yàanèrica àniwa —náimaca. Aibanái íima:

—Yácata áiba profeta càiride iyúwaté profetanáimi wapíchaléeyéimi —náimaca. ¹⁶Quéwa rey Herodes yéemiacaalíté nacàlidaca Jesús iináwaná, yá Herodes íimaca:

—Yácata Juanmi, yái nuchùlièricaté nawichùaca ícha íiwita. Idéca icáucàacawa —íimaca yái rey Herodesca.

¹⁷Càica Herodes íimaca ichùuliacáináaté yàasu úwináíwa náibàanápínaté Juan calúacáiná Herodes yàacawéetúa iicáca Juan, úái Herodes yàacawéetúa íipidenéechúaca Herodías. Yá úwinái nadacùacaté Juan cadena iyú presoíyéi ibànalicu. Uái Herodíasca, úacata Herodes yéenasàiri Felipe yàacawéetúa quéechatécáwa, quéwa Herodes imelùdacaté úa yéenasàiri íchawa. ¹⁸Iná Juan íimacaté rey Herodes irí: “Báawéeriquéi peedáanáca péenasàiri yàacawéetúawa”, íimacaté yái Juanmica.

¹⁹⁻²⁰Iná báawacaté Herodías uicáca Juan, yá uwàwacaté unúacani, quéwa càmita úalimá unúacani, cáalucáiná rey Herodes iicáca Juan, yáalíacáináwa cayábéericani, yái Juanca, mabáyawanéeri nacái. Iná Herodes icùaca Juan ipíchaná Herodes yàacawéetúa Herodías inúacani. Ewita rey Herodes càmicáaníta yáalíawa càinácaalí iwàwacutáaná imànica macái èrita idécanáamité yéemiaca Juan icàlidaca irí Dios itàacái, càicáaníta casíimáica rey Herodes yéemiaca Juan itàacái. ²¹Quéwa áiba

èerité Herodías úalimáca umànica Juan irí càide iyúwaté uwàwáaná. Rey Herodes imànica manuíri fiesta iwàwalicaténá yàasu èeriwa asáicatáicaténi. Yá imáidaca yáapichéeyéiwa iyúudèeyéica Herodes icùaca Galilea yàasu cáli, nía nacái yàasu úwi íiwacanánáica, nía nacái yàacawéeyéináca asianáica caináwanéeyéica Galilea yàasu cáli néeséeyéica, nayáacaténá nayáacaléwa yáapicha, namànicaténá yáapicha nacái manuíri fiesta. ²²Yá Herodías uídu iwàlùacawa asianái iyáacàalu iriculé. Yá ulabàaca báawéeri iyú abéechúata asianái yàacuésemi naicácaténá úa. Naicácaíná ulabàaca, íná usímáidaca nawàwa macáita rey Herodes, nía nacái yáapichéeyéica iyéeyéica iyáacaléwa yáapicha. Iná rey Herodes íimaca mànacàu irí:

—Pisutá nuícha càinácaalí piwàwéerica. Yásí nùaca piríwani —íimaca ulí.

²³Yá Herodes íimaca ulí àniwa pucháiba yàawiríata báisí báisísíwatasa Dios yáaliéricawa Herodes yàanápinaté ulí càinácaalí wawàsi uwàwéerica íicha, éwitasá uwàwacaalíté íicha cáli yéema, yái Galilea yàasu cálica Herodes icuèrica, yásí yàanápinása ulítáni báisíta, íimaca. ²⁴Yá ùacawa náicha, úumaca úatúa iríwa:

—¿Càiriínásica wawàsi nusutá íicha? —úumaca úatúa iríwa. Yá Herodías úumaca ulí:

—Pisutá íicha Juan el Bautista íiwita —úumaca ulí úái Herodíasca, uwàwacáinaté uicáca Juan íiwita utuí iyúwa úalíacaténáwa báisíiri iyúcani Juan yéetácawa. ²⁵Néese úái mànacàuca uèpùa uwàlùacàtétawa àniwa rey Herodes yàatalé. Yá úumaca irí:

—Siúcata nuwàwa piaca nulí Juan el Bautista íiwita quirápieli irícu —úumaca irí.

²⁶Néese, éwita achúmacáaníta manuísíwata rey Herodes iwàwa, yémìacáiná usutáaná íicha, càicáaníta càmita Herodes idé imáisaníaca uíchani, íimacáinaté ulí nàacuésemi níái wenàiwicaca yàanápinása ulí càinácaalí wawàsi usutéerica íicha. ²⁷Yá rey Herodes ichùullíaca úwisàiri iwichùanápiná Juan íicha íiwita, itécaténáni rey Herodes irí. ²⁸Néese úwisàiri yàacawa presoíyéi ibàna néré. Yá iwichùaca Juan íicha íiwita. Càité Juan yéetácawa. Yá úwisàiri itéca íiwitami quirápieli irícu. Yá yàaca íiwitami ulí úái mànacàuca. Néese úái mànacàuca utécani úatúa iríwa, uicácaténá báisíiri iyúcani Juan yéetácátéwa.

²⁹Néese Juan yéewáidacalénáimi yéemíaca iináwanámi, yá nàacawa presoíyéi ibàna néré needácaténá Juan ichéecami. Yá natéca nabàliawani.

Jesús da de comer a cinco mil hombres

³⁰Néeseté apóstolnái yèepùa iwacáidáyacacawa Jesús yàatalé, idécanámi nacàlidaca Dios itàacái wenàiwicanái irí. Néese nacàlidaca

Jesús irí macáita namàníricaté, néewáidéerica iyú wenàiwicanái nacái. ³¹Jesús íimaca nalí:

—Wàacuéwa wàanáciuéwa walínáamitawa áibalé canácatalé wenàiwica, yéewanápiná wayamáidacawa achúmáanacáwa —íimaca nalí, madécanácáiná wenàiwica yàanàaca yàacawa nàatalé, áibanái nacái yèepùacawa yàacawa náicha, íná càmita yéewa nayamáidacawa, ibatàa nayáanápiná nayáacaléwa, càmita náalimá. ³²Iná Jesús yàacawa barca irícu yàasu apóstolnái yáapichawa abéemàalé Galilea icalisaniná fícha, canácataléca wenàiwica. ³³Quéwa madécaná wenàiwica iicáca nàanáwa, náalía nacái naicáca nía. Iná wenàiwicanái imusúacawa macái yàcalé fícha, yá napiacawa néré. Yá manùbéeyéi wenàiwica nàanàaca napíchalé néré. ³⁴Néese Jesús imichàacawa barca irícuíse néré, yá iicáca madécaná wenàiwica. Canáca nalí abéeri yéewáidéeripiná nía Dios ìwali, íná catúulécanáca Jesús iicáca nía, càide iyúwa waicácaalí canéeyéi icuèriná ovejaca. Yá idàbaca yéewáidaca nía madécaná wawàsi ìwali. ³⁵Néese catáca yàacawa nàwali, yá yéewáidacalénái yàacawa Jesús yàatalé, yá náimaca irí:

—Catáca yàacawa wàwali cháí canácatáica yàcalé. ³⁶Pichùulia nèepùanápináwa nàacawa bànacalé yèewiré, yàcalé irículé nacái iyéeyéica mawiénita nawèniacaténá nayáapínáwa —náimaca. ³⁷Quéwa Jesús íimaca nalí:

—Píatacué yàa nayáapíná —íimaca nalí. Néese yéewáidacalénái íimaca irí:

—¿Càmita píalíawa canáca walí doscientos namanùbaca denario ocho quéeri iwènicatái? Ewita wadèniacaalí yáara platatá, càicáaníta càmita wáalimá wawèniaca cayába pan wèeripínáca nayáapínátá, níái manùbéeyéi wenàiwicaca —náimaca. ³⁸Jesús íimaca nalí:

—¿Càisimalénáciué pan pidèniá? Picutáciuécáwani —íimaca nalí. Néese idécanáami náalíacawa, yá náimaca irí:

—Cinco namanùbaca pan, pucháiba cubái imidecaná nacái —náimaca.

³⁹Néese ichùuliaca nía manùbéeyéi wenàiwicaca náawináanápináwa nàwacacawa ipuléeri masicái íinata. ⁴⁰Néese náawinacawa nàwacacawa manùbéeyéi yàalusipiná, cien namanùbaca abénaméeyéi, cincuenta namanùbaca áibanái nacái. ⁴¹Néese Jesús yeedáca cinco imanùbaca pan icáapi irículéwa, pucháiba cubái imidecaná nacái. Yá iicáida chènuniré, yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái yàacàsica. Néese isubèriadacani, iwacùaca pan yéewáidacalénái iríwa nawacùacaténá wenàiwicanái iríni. Néese iwacùaca cubái imidecaná nacái yéewáidacalénái iríwa

macáita. ⁴²Yá macáita wenàiwicanái iyáaca cadénamani. ⁴³Néese yéewáidacalénái needáca doce mapíri imanùbaca pan yéenáimi, cubái nacái imàaquéricawa. ⁴⁴Níái wenàiwica iyéeyéica pan, cinco mil namanùbaca asíanái. Càmita naputàa càisimalénácaalí inanái, sùmanái nacái.

Jesús camina sobre el agua

⁴⁵Yáta Jesús ichùuliaca yéewáidacalénáiwa nawàlùanápínáwa caquialéta barca iriculé nachàbacaténáwa ipíchalépiná abéemàalé Galilea icalisaniná ícha nàanàcaténá Betsaida iyacàlená néré. Iwàwa nàacawa ipíchalé idècunitàacá imàacaca wenàiwicanái yèepùacawa ícha. ⁴⁶Néeseté idécánáami ibànùaca wenàiwicanái yèepùanápínáwa ícha canánama, yá Jesús yàacawa dúli ínatalé isutátaténá yáawawa Dios ícha. ⁴⁷Néese idécánáami catáca nawicáu, Jesús yéewáidacalénái nàyaca barca iricu bamuchúami calisa. Yá Jesús iyaca abéerita cáli íinatáiscéwa. ⁴⁸Néese iicáca máadáiní natenáca cachàiníiri iyú cáulicáiná ipùaca náipunita, íná càmita náalimá nachàbacawa abéemàalé. Amalácaalí yàacawa nawicáu, yá Jesús yàacawa mawiénita nalí yèepuníiriwa úni inànìacubàa. Iwàwaca ichàbacawa náicha machacàníiri iyú. ⁴⁹Quéwa naicáca ìpìnáníca úni inànìacubàa, yá nayúunáidaca wenàiwica iwàwanámicani. ⁵⁰Yá néemíanícawa macáicáiná naicácani. Cáaluca nía báawanama, càmicáiná náalía naicácani. Yáta quéwa Jesús ímaca nalí:

—iMatuíbanáicué pía, núaquéi, picácué cáalu pía! —ímaca yái Jesúsca.

⁵¹Néese Jesús iwàlùacawa nàatalé barca iriculé. Yáta wiúca cáuli, Jesús iwàlùacáináwa nàatalé barca iriculé. Yá nánáidacawa manúsíwata naicáidaca irí. ⁵²Càmitàacáwa nadé náalíacawa cayába Jesús íiwitáise ìwali, éwitaté naicácaáníta imàníná pan iyú yái cànírica wenàiwica idé imànica, càulenácáiná náicha náalíanápínáwa néemíaca càinácaalí ímáaná.

Jesús sana a los enfermos de Genesaret

⁵³Nachàbacatéwa abéemàalé Galilea icalisaniná ícha, yá nàanàca Genesaret yàasu cáli néré. Yá nadacùaca barca calisa idùlepiré. ⁵⁴Namichàacanacáitawa barca iricuise, yá wenàiwicanái náalía naicáca Jesús. ⁵⁵Yá wenàiwicanái napìacawa macái yàcalé iriculé iyéeyéica néré nacàlidacaténá nalí Jesús yàanàaca. Néese manùbéeyéi

wenàiwica nadàbaca natéca cáuláiquéeyéi wenàiwica yàalubái ínatawa náalíacataléca Jesús ìyaca. ⁵⁶Néese àta alénácaalí Jesús yàawa achúméri yàcalé irìculé, manúiri yàcalé irìculé nacái, manacúaliré nacái, yá natéca naliadaca cáuláiquéeyéi wenàiwica àyapulicubàa Jesús ichàbacatabàapináwa. Yá cáuláiquéeyéi nasutáca Jesús íicha imàcáanápíná nadunùaca ìwali, càmicaalí nacái, ibàle ipùata ìwalita. Yá macáita idunuèyéica Jesús ìwali, yá cayábaca nía uláicái íicha.

Lo que hace impuro al hombre

7 ¹Abénaméeyéi yéewáidéeyéi wenàiwica templo irìcu nàanàcaté Jerusalén ìyacàlená néese. Nàwacáidáyacacawa abénaméeyéi fariseo yáapicha. Néese macáita nàacawa Jesús yàatalé. ²Naicácaté abénaméeyéi Jesús yéewáidacaléca nayáaca nayáacaléwa cà míiyéicáwa íiba icáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa fariseo íiwitáise íimáaná. Càmita Jesús yéewáidacalénái imàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú ipíchawáise nayáaca nayáacaléwa càide iyúwa fariseonái imàníná. Iná fariseonái itàaníca Jesús yéewáidacalénái ìwali, náimaca casacàcasa Dios iicáca Jesús yéewáidacalénái. ³(Níái fariseoca, áibanái judío nacái macáita namànica càide iyúwaté nàawirináimi imàníná. Càmicaalícáwa náiba nacáapiwa éeréeri iyú nayáacalé ipíchawáise, càmitàacá nayáa nayáacaléwa, canásíwata. Càmita nayáa nayáacaléwa càmicaalícáwa namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa fariseo íiwitáise íimáaná. ⁴Idécánáami nacái nawèniaca yàacási yàcaléricu, yá nèepùacawa nacapèe néréwa namànicaténá culto nacáiri nàapìdàanápíná náichawa ipíchawáise nayáa nayáacaléwa. Neebáidaca nacái madécáná càide iyúwaté nàawirináimi yéewáidáaná, íná namànica culto nacáiri náibacaténá éeréeri iyú macái íiwitáaná bacàa, catùa nacái, mapuwáa nacái, nàasu cama nacái, naiméerica íinata.) ⁵Iná fariseonái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu náimaca Jesús irí:

—Níái péewáidacaléca, ¿cáná càmita namàni càide iyúwaté wàawirináimi yéewáidáaná? Càmita namàni culto nacáiri náibacaténá nacáapiwa éeréeri iyú càide iyúwa wàawirináimi ichùullianaté wía wamànínápíná ipíchawáise wayáaca wayáacaléwa, íná casacàaca Dios iicáca níái péewáidacaléca —náimaca. ⁶Jesús íimaca nalí:

—Profeta Isaías itànàacaté tàacáisi machacàníiri iyú pìwalicué, píacué pucháibéeyéica íiwitáise. Isaías itànàacaté tàacáisi piináwaná ìwalicué Dios inùmalicuíse. Dios íimacaté:

‘Níái israelitaca náimacáita meedá nàacasa nucàaluíná,
 quéwa càmita cáininá naicáca núa báisíri iyú
 nawàwalicuísewa.

⁷Caná iwèni nuicáca nàasu culto namàníricasa nulí. Càmita
 néewáida wenàiwica nutàacái iyú, néese néewáidacáita
 wenàiwica náiwitáise iyúwa’,

càica íimaca yái Diosca. ⁸Pidécuéca meedá pimàacaca píchawa Dios
 itàacái, peebáidacaténácué wenàiwicanái yàasu tàacáisi meedá —
 íimaca yái Jesúsca. ⁹Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Pidécuéca pimànica máini báawéeri wawàsi, pimàacacáinácué
 píchawa Dios itàacái, pimànicaténácué meedá iyúwa píiwitáise
 íimáaná. ¹⁰Profeta Moisés íimacaté Dios inùmalicuíse: ‘Pia píaniri
 íimiétacanáwa, píatúa nacáiwá’, íimaca yái Diosca. Yáté íimaca nalí
 àniwa: ‘Aibacaalí itàaníca báawéeri iyú yáaniri ìwaliwa, càita nacái
 itàanícaalí báawéeri iyú yáatúa ìwaliwa, yá iwàwacutácué pinúacani’,
 íimacaté yái Diosca. ¹¹Quéwa píacué fariseoca, pidécuéca péewáidaca
 wenàiwicanái cayábacasa càì náimaca nániri iríwa, náatúa irí nacáiwá:
 ‘Càmita núalimá nuyúudàaca pía. Nudéca nucùaca Dios irípiná yái
 plataca, yái nuèripinámica pírí, íná canáca nulí cayába nuyúudèripiná
 iyú píá’, càì náimaca nasèenái iríwa. ¹²Càita pidécuéca péewáidaca
 wenàiwica càmitasa iwàwacutá nayúudàaca nániriwa, náatúa nacáiwá,
 náimacaalí càì nasèenái iríwa. ¹³Iná pidécuéca píasáidaca píucaca
 píchawa Dios itàacái, peebáidacáinácué píawirináimi íiwitáisewa, yái
 péewáidéericuéca iyú wenàiwicanái Dios itàacái íicha. Pimànicuéca
 mamáalàacata madécaná càiyéi wawàsi —íimaca yái Jesúsca.

¹⁴Néese Jesús imáidaca yàataléwa níái wenàiwicaca ibàluèyéicawa
 mawiénita irí. Yá íimaca nalí:

—Péemiácué nutàacái píacué macáita. Píalimáidacué píalíaca
 péemiaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisi nucàlidéeripinácuéca
 píriwa. ¹⁵⁻¹⁶Macái yàacàsi iwàluèriwa wenàiwica idèericulé, canáca
 yéewaná casacàaca imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha. Abéerita
 wenàiwica ibáyawaná, yá nacái itàacái báawéerica imusuéricawa
 iwàwalicuíse, yácata casaquèerica imànica wenàiwica íiwitáise Dios
 íicha —íimaca yái Jesúsca.

¹⁷Néese Jesús yàacawa wenàiwicanái íicha, yá iwàlùacawa capíi
 iriculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese yéewáidacalénái nasutáca
 néemiawani càinácaalí íimáaná yái tàacásica Jesús icàlidéerica
 yàacàsi ìwali. ¹⁸Yá Jesús íimaca nalí:

—¿Néeni, càmitasicué nacái pialía péemiacani yái nucàlidéerica? ¿Càmitacué pialíawa canácata yàacàsi yáaliméeri casacàaca imànica wenàiwica íiwitáise Dios íicha? ¹⁹Yái yàacàsi càmita iwàlùhawa wenàiwica iwàwa irìculé. Iwàlùacáitawa idèericulé. Néese yàacawa íicha meedá —íimaca nalí yái Jesúsca. Càita Jesús yéewáidaca nía yàacàsi ìwali, Dios imàacaca wenàiwica iyáaca macái íiwitáaná yàacàsica, masacàacáiná macáita nía. ²⁰Néese Jesús íimaca nalí àniwa:

—Yái nabáyawaná namànírica, yá nacái tàacáisi báawéerica imusúericawa wenàiwica iwàwa irìcuíse, yácata casaquèerica imànica wenàiwicanái íiwitáise Dios íicha. ²¹Macáita íiwitáisesi báawéeri imusúacawa wenàiwica iwàwa irìcuíse. Càita báawéeri íiwitáisesi: Namànica náalaniwa; namànica nainá iyúwa càide iyúwa cà míiná Dios imàaca wenàiwica imànica; nayéedùaca áibanái yàasu; nanúaca wenàiwica; ²²naimáca áiba wenàiwica yáapicha cà míichúaca náinusíwa, cà míirica nacái nanìrisíwa; máiní nawàwa needáca nalíwa manùba wawàsi; namànica áibanái irí báawéeri; nachìwáidaca áibanái wenàiwica; mabáiníiri iyú namànica báawéeri nainá iyúwa málaléquéeri iyú áibanái wenàiwica yàacuésemi; báawaca naicáca áibanái wenàiwica ìwalíise yái cawènírica áibanái idènièrica; natàaníca báawéeri iyú áibanái ìwali; máiní cachàinica naicáca níawawa; càmita náalía cayábéeri ìwali báawéeri íichaná. ²³Macáita yái íiwitáaná báawéerica imusúacawa wenàiwica iwàwa irìcuíse. Yácata casaquèerica imànica wenàiwicanái íiwitáise Dios íicha —íimaca yái Jesúsca.

Una extranjera que creyó en Jesús

²⁴Néeseté Jesús yàacawa Galilea yàasu cáli íicha yàanàcaténá Tiro iyacàlená yàasu cáli néré. Yá iwàlùacawa capii irìculé. Idècunitàacá iyaca néré, càmita iwàwa yàcalé mìnanáí náalíacawa alénácaalí iyaca. Càmita quéwa yáalimá ibàaca iináwanáwa. ²⁵Ráunamáita abéechúa inanái uémíaca iináwaná ìwali iyaca capii irìcu. Udènia uíduwa demonio idacuèchúa íiwitáise. Uái inanáica ùacàatécatawa Jesús yàatalé. Yá ubàlùacawa ùluu ipùata iyúwa Jesús íipunita, usutácaténá iicáanápíná upualé. ²⁶Cà míichúata israelita úái inanáica. Néese Sirofenicia yàasu cáli néeséechúaca úa. Yá ùanàaca usutácaténá Jesús íicha wawàsi yúucáanápíná demonio uídu íicha. ²⁷Quéwa Jesús íimaca ulí:

—Péemìa comparación: Càmita wáuca sùmanái iyáacalé áulinái iyáapíná, càita nacái iwàwacutá nuyúudàaca quéechacáwa nuénánáicawa, níái israelitaca. Càmita cayába nuyúudàaca píacué cà míiyéica israelita —íima

ulí, yáalimáidacatená iicáwa úa, asáisí uebáidacaalí Dios imànfínápiná ulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita úa. ²⁸Yá úumaca irí:

—Báisíta, Nuíwacali, quéwa càide iyúwa áulinái yáawinacaalíwa mesa yáapíise, sùmanái yúucacatená nayáapíná yàacàsi yéenáimi, càita nacái nuwàwaca Dios imànica nulí cayábéeri éwita càmicáaníta israelita núa —úumaca. ²⁹Néese Jesús íimaca ulí:

—Pidéca píasáidaca nulíni pitàacái iyúwa peebáidaca nulí, ínà càmita iwàwacutá pisutáca nuícha quirínama nuyúudàanápiná píawa. Yá numàaca pèepùacawa picapèe néréwa, demoniocáiná idéca yàacawa píidu íicha —íimaca ulí yái Jesúsca. ³⁰Néese uèpùacawa ucapèe néréwa, yá ùanàaca uíduwa irièchúawa matuíbanáita uimácataléca. Quéwa demonio yàacatéwa uícha.

Jesús sana a un sordomudo

³¹Néeseté Jesús yèepùa yàacawa Tiro iyacàlená yàasu cáli íicha. Yá ichàbacawa Sidón iyacàlená yèewibàa. Yá ichàbaca nacái diez namanùbaca yàcalé Decápolis yàasu cáli íinatéeyéica iyaca. Yá yàanàaca Galilea icalisaniná néré. ³²Néese áibanái natéca asiali Jesús yàatalé, abéeri asiali màuwíiri, càmfíiri yáalimá itàaníca machacàníiri iyú. Yá nasutáca Jesús íicha wawàsi imàacáanápiná icáapiwa màuwíiri ìwali ichùnìacaténáni. ³³Jesús itéca màuwíiri méetàucuta wenàiwicanái íicha, yá Jesús iwàlùadaca báipunitácanama icáapi ipùatawa asiali yùuwíapuná iriculé pucháibanama. Néese Jesús yàapisaca icáapi ipùata ìwaliwa, yá idunùaca asiali inène ìwali icáapi ipùata iyúwa. ³⁴Néese Jesús iicáidaca chènuniré, yá yeedáca icalésawa. Yá íimaca asiali irí: “íEfata!” (íimáanáca hebreo itàacái iyú: “íYàacùacawéi piùwica!” íimáanáca.)

³⁵Yá yáalimá yéemíaca cayába yái asialica, yá cayábaca nacái inène, yáalimá itàaníca machacàníiri iyú. ³⁶Néese Jesús yàalàaca níái wenàiwicaca ipíchaná nacàlidaca áibanái irí iináwaná ichùnìanáni, quéwa éwita ichùuliacáaníta nía manùba yàawiría, càicáaníta nacàlidaca iináwaná mamáalàacata. ³⁷Macái wenàiwica yéemièyéica Jesús iináwaná ìwali nánáidacawa manuísíwata néemiacani. Yá náimaca nalíwáaca: “Imànica macáita cayábéeri iyú. Ìmàacaca màuwíiyéi yéemíaca! Ìmàacaca nacái matàacáiyéi itàaníca!” náimaca Jesús ìwali.

Jesús da de comer a cuatro mil personas

8 ¹Aiba èerité madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa àniwa Jesús yàatalé. Néese canáca nayéeripíná néeni. Yá Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáíwa. Yá íimaca nalí:

2—Catúulécanáca nuicáca níái wenàiwicaca. Nadéca nàyaca núpicha máisiba èeri. Siùcade canáca nalí nayáapíná. 3Nubànùacaalí nía máapíiyéica nacapèe nérépináwa, cawàwanáta nawàwachàbacawa àyapulicubàa namáapicawa, abénaméeyéi nàanàacáiná déecuise — íimaca yái Jesúsca. 4Néese yéewáidacalénái náimaca irí:

—Canácata yáaliméeri yàaca nayáapíná cháí, canácatáica wenàiwicanái ibànacale —náimaca. 5Jesús isutáca yéemiawa yéewáidacalénáiwa: —¿Càisimalénácué pan iya pirí? —íimaca yái Jesúsca. Yá náimaca irí: —Iyaca walí siete namanùbaca pan —náimaca.

6Néese Jesús ichùuliaca wenàiwicanái yáawinacawa cáli íinata. Yá yeedáca níái siete namanùbaca panca icáapi iriculéwa. Yá yàaca Dios irí cayábéeri iwali, yái yàacàsica. Yá isubèriadacani, yàaca yéewáidacalénái iríwani. Néese, yéewáidacalénái iwacùaca pan wenàiwicanái irí. 7Iyaca nacái nalí cawàwanáta máisiba cubái imìdecana púbéeyéi. Jesús yàaca Dios irí cayábéeri iwali, yái cubáica. Yá ichùuliaca nacái yéewáidacalénáiwa iwacùnápínáni wenàiwicanái irí. Yá nawacùaca nalíni. 8Yá macáita nayáaca cadénamani, yái yàacàsica. Néese Jesús yéewáidacalénái needáca siete mapíiri namanùbaca yàacàsi yéenáimi imàaquéericawa. 9Batéwa báinúaca mil namanùbaca asianái iyáacaté yái yàacàsica. Càmita naputàa inanáiná, sùmanái nacái. Néese Jesús imàacaca nèepùacawa íicha, níái manùbéeyéi wenàiwicaca. 10Yá Jesús iwàlùacàatétawa barca iriculé yéewáidacalénái yáapichawa. Néese nàacawa abéemàalé Galilea icalìsaniná íicha, yá nàanàaca Dalmanuta yàasu cáli néré.

Los fariseos piden una señal milagrosa

11Néeseté abénaméeyéi fariseo nàanàaca Jesús yàatalé. Yá nadàbaca natàanica cachàiníiri iyú Jesús yáapicha. Nawàwa náalimáidacani imànínápiná áiba wawàsi báawéeri. Yá nasutáca íicha imànínápiná naicáca wawàsi íiwitáise iyúwa càmirica wenàiwica idé imànica, yáasáidacaténá báisíta Dios néeséericatani. 12Yá Jesús yeedáca icalésawa cachàiníiri iyú máinicáiná báawaca íináidacawa iwàwawa. Yá íimaca nalí:

—¿Cánácué pisutá numànínápiná càì? Pidécuéca piicáca numànica manùba, quéwa càmitacué peebáida nutàacái. Péemiàcué cayába, càmitacué núsáida piicáca càiri wawàsi —íimaca yái Jesúsca.

13Néese Jesús yèepùacawa náicha, yá iwàlùacawa àniwa barca iriculé yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàacawa àniwa abéemàalé Galilea icalìsaniná íicha.

La levadura de los fariseos

14 Jesús yéewáidacalénái naimáichacaté natéca náapichawa nayáapináwa. Nadèniacáita abéeri pan meedá náapichawa barca iricu. 15 Néese Jesús yàalàaca nía ipíchaná nàyaca càide iyúwa báawéeyéi íiwitáise fariseo iyáaná, rey Herodes nacái. Íimaca nalí:

—Péemiacué cayába comparación: Piicácué píichawa fariseonái yàasu levadura, yá nacái rey Herodes yàasu levadura —íimaca yái Jesúsca. 16 Yá yéewáidacalénái càmita náalíawa Jesús yàalàaná nía fariseonái yàasu tàacáisi íicha, rey Herodes íiwitáise íicha nacái. Íná yéewáidacalénái náimaca nalíwáaca:

—Idéca càì íimaca walí canácáiná walí pan —náimaca. 17 Jesús yáalíacawa náináidáanáwa, íná íimaca nalí:

—¿Cánácué píima canácasa pírí pan? Càmita nutàani pan ìwali. ¿Cánácué càmita peebáida nulí nùalímáca nùacuéca piyáapiná càinácaalícué pimáapuèrica? ¿Néenicué, máinísica càulenáca píichani? 18 Pidèniatacué pituúwatatá. ¿Cánácué càmita pialía péemíaca ìwali yái piquéerica? Pidèniatacué nacái piùwíwatatá. ¿Cánácué càmita pialía péemíaca càinácaalí íimáaná yái núuméricuéca pírí? Báisíta iwàwacutácué piwàwalica càinácaalíté iyáaná nuwacùacaalíté pan wenàiwicanái írí nayáapiná. 19 Idécanáamité nuwacùaca nalí cinco namanùbaca pan nayáapiná, níái cinco mil namanùbaca asíanáica, ¿càisimaléná mapíiri imanùbaca iyamáatéwa yéenáimi pìwacáidéericatécué? —íimaca yái Jesúsca. Néese náimaca írí:

—Doceca mapíiri imanùbaca iyamáacatéwa —náimaca. 20 Néese íimaca nalí:

—Néeni, idécanáamité nuwacùaca nalí siete namanùbaca pan nayáapiná, níái cuatro mil namanùbaca asíanáica, ¿càisimaléná mapíiri imanùbaca iyamáawa yéenáimi pìwacáidéericatécué? —íimaca yái Jesúsca. Yá náimaca írí:

—Sietecaté mapíiri imanùbaca yái imàaquéericawa —náimaca. 21 Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Néeni, cánácué càmitàacáwa pialíawa nùalímá nùaca piyáapiná? —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a un ciego en Betsaida

22 Néeseté nàanàaca Betsaida ìyacàlená néré. Yá Betsaida mìnánái natéca matuíri asíali Jesús yàatalé. Yá nasutáca Jesús íicha wawàsi

manuísíwata ichùnìanápínáni. ²³Néese Jesús itéca matuíri icáapi ìwali, yá imusúadacani yàcalé iricuíse. Jesús yàapisáidaca icáapi iriculéwa, néese ipusúa yáawiruníwa matuíri ituí íimami ìwali. Yá Jesús imàacaca icáapiwa matuíri ìwali. Yá isutáca yéemíawa matuíri asáisi yáalimácaalí iicáidaca. ²⁴Néese yái matuírica idàbaca iicáidaca, yá íimaca Jesús irí:

—Nuiquéeyéitatá wenàiwica càide iyúwa waicácaalí àicu, ìipínáníyeyí quéwa —íimaca. ²⁵Néese Jesús imàacaca icáapiwa àniwa matuíri ituí ìwali. Asáita iicáca cayába yái asialica, idéca ichùnìacawa, íná idé iicáca macáita cayába ituí iyúwa. ²⁶Néese Jesús ichùlùaca asìali yèpùanápínáwa icapèe néréwa. Yá íimaca asìali irí:

—Picá piwàlùawa yàcalé iriculé —íimaca yái Jesúsca.

Pedro declara que Jesús es el Mesías

²⁷Néeseté Jesús yàacawa Betsaida ìyacàlená íicha yéewáidacalénái yáapichawa nachàbacaténá naicáca yàcalé ìyéeyéica mawiénita Cesarea de Filipino ìyacàlená irí. Ipíchawáise nàanàaca néré, idècunitàacá nèepunicawa àyapulìcubàa, yá Jesús isutáca yéemíawa yéewáidacalénáiwa. Íimaca nalí:

—¿Càiná náimaca nùwali níara wenàiwicaca? ¿Cawiná núa? —íimaca yái Jesúsca. ²⁸Yá náimaca irí:

—Abénaméeyéi íimaca pìwali Juan el Bautistamicasa pía, náimacáiná Juanmi idécasa icáucàacawa. Aibanái íimaca profeta Elíascasa pía, yèepuèricasa yàanàaca àniwa, yái profeta Dios íiméericaté ìwali ibànùnánápínaté àniwani. Aibanái àniwa náimaca pìwali áiba profetanái yéénacasa pía, níái icàlidéeyéicaté tàacáisi bàaluité Dios inùmàlicuíse —náimaca. ²⁹Néese Jesús íimaca nalí:

—Néenicué pía, ¿cawinácué nacái píimaca nùwali? ¿Cawiná núa? —íimaca yái Jesúsca. Néese Pedro íimaca irí:

—Mesíasca pía, yái Dios icàlidéericaté ìwali wàawirináimi israelitanái irí, Dios ibànùnánápínaté walí wacuèrinápíná —íimaca yái Pedroca. ³⁰Quéwa Jesús yàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca iináwaná áibanái irí, Mesíascani.

Jesús anuncia su muerte

³¹Néeseté Jesús idàbaca yéewáidaca yéewáidacalénáiwa náalíacaténátéwa iwàwacutáanaté yùuwichàacawa manuísíwata, yái Jesúsca, yái asìali Dios néeséerica. Iwàwacutácaté nacái yùuwidenái

iicácani iyúwa canéeri iwèni, càmita nacái neebáida itàacái, níái israelita icuèrinánáica, nía nacái sacerdote íiwacanáiná, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu. Jesús icàlidaca yéewáidacalénái iríwani náalíacaténátéwa iwàwacutáanápínáté yùuwidenái inúacani, quéwa máisiba èeri iricu, yá icáucàanápínátéwa. ³²Càita Jesús icàlidaca nalí amaléeri iyúni. Néese Pedro itéca Jesús méetàucuta náicha. Yá Pedro yàalàaca Jesús cachàiníiri iyú, ipíchana ícàlidaca càiri wawàsi. ³³Quéwa Jesús iwènúa iicáidaca yéewáidacalénái áibanái iríwa. Yá Jesús yàalàaca Pedro cachàiníiri iyú. Jesús íimaca Pedro irí:

—iPìawa nuícha, pía nùuwide Satanás nacáiri íiwitáise! Càmita píináidawa iyúwa Dios iwàwáana. Píináida meedáwa càide iyúwa èeri mìnanaí íiwitáise iyáana —íimaca yái Jesúsca.

³⁴Néese Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáiwa, áibanái nacái wenàiwica yèepuníyécawa náapicha. Yá íimaca nalí:

—Abéericaalí péenacué iwàwa yàacawa núapicha iyúwa nuéwáidacalé, yá càmita yéewa pimànica yái piwàwéerica pimànica. Iwàwacutá matúbanáiri iyú pimàaca áibanái yùuwichàidaca pía, éwita naicáanicaalí nacái piquíniná, éwita nanúacaalí píawa cruz íwali peebáidacáiná nutàacái. Iwàwacutá nacái pimànica mamáalàacata càide iyúwa nuchùulianá pía. ³⁵Níacáiná cawinácaalí càmiyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái ipíchana nàuwichàacawa nulípiná, canáca nalí nacáuca càmiiri imáalàawa. Quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata, nacàlida nacái nutàacái áibanái irí, éwita áibanái inúacaalí nía, nadèniàpiná nacáucawa càmiiri imáalàawa. ³⁶Ewita wenàiwica yeedácaalí iríwa macáita cháí èeri yàasu cawènírica, quéwa yúuca íichawa icáucawa càmiiri imáalàawa càmicáiná yeebáida nutàacái, yá canéerica iwèni meedá iríni, macáita yái cawènírica yeedéerimica iríwa. ³⁷Canácáiná áiba wawàsi wenàiwica yáaliméeri yàaca yeedácaténá iríwa icáucawa càmiiri imáalàawa, idécanáami yúucaca íichawani. ³⁸Cawinácaalí wenàiwica báiyéica icàlidaca cayábéeri nùwali, nutàacái íwali nacái èeri mìnanaí irí, níái èeri mìnanaí iwènúadéeyéica íiwitáisewa Dios íicha, cabáyawanéeyéi nacái, néese càmita núumapíná nàwaliwa nùasunáica nía, núa asìali Dios néeséerica, nùanàapínacaalí Núaniri Dios íiwitáise iyúwa icamaláná mèlumèluíri iricu, mabáyawanéeyéi ángel yáapicha nacáíwa, nucùacaténá macáita —íimaca yái Jesúsca.

9 ¹Jesús íimacaté nalí nacái:

—Péemiacué cayába, abénaméeyéicué péená iyéeyéica cháí siuca, càmita néetápináwa ipíchawáise naicáca càinácaalípiná iyú Dios icùaca yàasu wenàiwicawa íiwitáise iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

La transfiguración de Jesús

2-3 Néesetécáwa seis èeri Jesús icàlidacadénáami nalíni, yá itéca yáapichawa Pedro, Santiago nacái, Juan nacái. Yá yàacawa náapicha dúli chènuníiri ínatalé. Yá néré naicáca Jesús iwènúacawa áibawaca naicápiná. Máiníiri mèlumèluwaca ibàleca cabalèeri máini ícha cháí èeriquéi caná idéeri íibaca cà. 4 Naicáca nacái pucháiba profetanái iyéeyéicaté bàaluité, yái Elías, Moisés nacái, itàaníyéica iyaca Jesús yáapicha. 5 Néese Pedro íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, imáini cayáberiquéi wàyánáca cháí! Siúcade wamànica máisiba capíi yána wawàwalíinápínacué pía, abéeri piasupiná, áiba nacái Moisés irípiná, áiba nacái Elías irípiná —íimaca yái Pedroca.

6 Càica Pedro íimaca máinícáiná cáaluca níai yéewáidacaléca máisiba, íná Pedro càmita yáalíawa càinácaalí iwàwacutáaná íimaca Jesús irí. 7 Yáta acalèe iricúacawa, yá ibàliaca nía catámèeri iyú. Néese néemiaca Dios itàacái acalèe yèewíise. Iimaca nalí: “Yácata Nuiri nuwàwéeri cáininéerica nuicáca: Péemiacué itàacái”, íimaca yái Diosca. 8 Yáta naicáidaca natéesewa, níai yéewáidacaléca. Yá canácata naiquéri áibanáica. Naicá abéerita Jesús ibàluèricawa néeni.

9 Néesetécáwa idècunitàacá nalicúacawa dúli íinatáise, Jesús yàalàaca nía ipíchaná nacàlidaca áibanái iríni, yái naiquéricaté dúli ínatalé, àta Jesús imichàacatalétawa yéetácáisi ícha, yái asiali Dios néeséerica. 10 Iná càmita nacàlida áibanái iríni, quéwa nasutáca néemiawa níawáaca ìwali càinácaalí íimáaná yái tàacáisi íiméerica icáucàanápínásawa. 11 Néese nasutáca néemiawa Jesús:

—Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu náimaca iwàwacutáanása profeta Elías yèepùa yàanàaca quéechacáwa aléi èeri iriculé àniwa ipíchawáise israelita icuèrinápiná yàanàaca, yái wacuèrináca Dios ibànuèripináca walí. ¿Cáná yéewa càí náimaca, níai yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu? —náimaca. 12 Néese Jesús icàlidaca nalí Juan el Bautistami ìwali:

—Báisíta, iwàwacutáca profeta Elías nacáiri yàanàaca quéechacáwa. Yá iwènúadaca wenàiwicanái íiwitáise Dios irípiná àniwa, yéewanápiná néemiaca itàacái yái israelita icuèrinápináca Dios ibànuèrica nalí. Aiba wawàsi nacái israelita icuèrinápiná ìwali, iwàwacutácué píináidacawa ìwali yái tàacáisi profetanái itànèericaté nuináwaná ìwali, núa asiali Dios néeséerica. Natànàacaté tàacáisi nuináwaná ìwali píalífacaténácuéwa iwàwacutáanápíná nùuwichàacawa manuísíwata,

israelitanái nacái caná nuwèni naicáanápíná núa, báawapíná nacái naicáca núa. ¹³Quéwa núumacué pirí, abéeri profeta Elías nacáirimi idéca yàanàaca, yái Juan el Bautistamica. Yá namànicaté irí báawéeri iyúwaté nawàwáaná, càide iyúwaté profetanái itànàanáté tàacáisi iináwaná ìwali càinácaalíté ìyáanápíná —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a un muchacho que tenía un espíritu impuro

¹⁴Néeseté Jesús, nía nacái yáapichéeyéica, nèepùacawa Jesús yéewáidacalénái áibanái yàatalé. Yá naicáca manùba wenàiwica Jesús yéewáidacalénái itéese. Nàyaca nacái néré abéenaméeyéi yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu. Níái yéewáidéeyéica wenàiwica, nía nacái Jesús yéewáidacaléca natàanica nàyaca nalíwáaca ùuléeri wawàsi iyú. ¹⁵Néese wenàiwicanái iicáca Jesús, yá macáita napìacawa ípunita natàidacaténáni, máiníyéi iináidacawa iicáidaca Jesús irí. ¹⁶Néese Jesús isutáca yéemiawa yéewáidacalénáiwa:

—¿Càinácué ìwali pitàaní piríwáaca chàinisíiri iyú, píacué nacái nía nacáide? —íimaca nalí.

¹⁷Yá abéeri néená níái wenàiwica ìyéeyéica néré íimaca Jesús irí:
—Nuíwacali, nudéca nutéca píatalé nuìriwa demonio idacuèri íiwitáise. Yái demonioca masànaca imànica nuìri. ¹⁸Ata alénácaalí nuìri iyaca, yá demonio yàaca irí tèwacáimi, yá yúucaca nuìri cachàiníiri iyú cáli íinatalé, yá cacàlica inùmaliçuise yái nuìrica, yá nacái yaamíadaca iyéiwa, yá pumùluca iiná macáita. Nudéca nusutáca péewáidacalénái íicha wawàsi náucáanápíná demonio nuìri íicha, quéwa càmita náalimá náucaca íichani —íimaca yái yáanirica. ¹⁹Néese Jesús íimaca:

—iPíacué càmfíyéica yeebáida Dios! ¿Càinácué èeri iwàwacutá nùyacuéca píapicha quiríta? ¿Càinácué èeri iwàwacutá numànicuéca pirí quiríta? Pianàidacué nùataléni yái ùucullirica —íimaca yái Jesúsca.

²⁰Yá natéca ùuculliri Jesús yàatalé. Quéwa demonio iicacánáami Jesús, yá demonio yàaca tèwacáimi ùuculliri irí. Yá ùuculliri yúuwàacawa cáli íinatalé. Yá italíanícaawa, cacàlica inùmaliçuise. ²¹Néese Jesús isutáca yéemiawa ùuculliri yáaniri:

—¿Càisimaléná èeri idé idèniacani íisacadénáamini? —íimaca yái Jesúsca. Néese yáaniri íimaca Jesús irí:

—Sùmàicaalítàacáwani idàbaca íisacani bàaluité. ²²Manùba yàawiría nacái demonio yúucacani quichái irìculé, úni yáaculé nacái inúacaténáni. Quéwa, pidécaalísica pichùnìacani, néese piicá watúulécaná, yá piyúudàaca wía —íimaca yái yáanirica. ²³Jesús íimaca irí:

—iPicá càì píimaca ‘pidécaalísica’! Iwàwacutá manuíca píináidacawa piwàwawa nùwali. Aibacaalí yeebáida nulí, Dios imànipiná irí macáì íiwitáaná cayábéerica —íimaca yái Jesúsca. ²⁴Yá ùuculliri yáaniri íimaca cachàiníiri iyú Jesús irí:

—Nuebáidaca pirí. iPiyúudàa nuebáidacatená pirí cachàiníiri iyú mamáalàacata! —íimaca yái yáanirica.

²⁵Néese Jesús iicácáiná madécaná wenàiwica nàwacáidáyacacawa yàatalé caquialéta, íná yàalàaca demonio cachàiníiri iyú. Jesús íimaca demonio irí:

—Pía demonio, matàacáirica màuwíirica nacáì imànica wenàiwica, piawa íicha yái ùucullirica. Picá pèepùa piwàlùacawa àniwa iwàwaliculé —íimaca yái Jesúsca. ²⁶Yá demonio yéemíanícawa, yàaca tèwacáimi ùuculliri irí àniwa, yá imàacaca ùuculliri itatácawa cachàiníiri iyú àniwa. Néese yàacawa ùuculliri íicha, yá ùuculliri iriacáitawa cáli íinatalé càide iyúwa yéetéerimiwa. Iná madécaná náimaca ùuculliri yéetácasawa. ²⁷Quéwa Jesús íibàaca icáapi ìwali imichàidacatenáni. Yá ibàlùacawa yái ùucullirica.

²⁸Néesetécáwa Jesús iwàlùacawa capìi iriculé yéewáidacalénái yáapichawa méetàucuta áibanái íicha. Yá nasutáca néemíawa Jesús:

—¿Cánácáwa càmita wadé wáucaca demonio? —náimaca. ²⁹Yá Jesús íimaca nalí:

—Máinicué càulenáca piúcaca yái demonio íiwitáanáca. Iwàwacutácué pisutáca piawawa Dios íicha queéchacáwa, pimàacacué píchawa nacáì piyáacaléwa, pidéénápinácué piúcacani wenàiwica íicha —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por segunda vez su muerte

³⁰Néese Jesús yàacatéwa náicha yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nèepunícawa Galilea yàasu cáli íinatabàa. Jesús càmita iwàwa áibanái yáalíacawa alénácaalíni. ³¹Jesús yéewáidacáiná yàacawa yéewáidacaléwa. Yá icàlidaca nalíni:

—Abénaméeyéi wenàiwica presopináca namànica núawa namàacacatená áibanái asianái inúaca núa, núa asialí Dios néeséerica. Yá nanúapiná núawa. Quéwa máisiba èeri iricu, yásí nucáucàacawa àniwa —íimaca yái Jesúsca.

³²Quéwa níái yéewáidacaléca càmita náalía néemíaca càinácaalí íimáaná yái tàacáisi Jesús icàlidéerica nalí. Yá cáaluca nasutáca néemíawani ìwali.

¿Quién es el más importante?

³³Néeseté nàanàaca Capernaum ìyacàlená néré. Yá nawàlùacanáamiwa capii iriculé, yá Jesús isutáca yéemìawa nía:

—¿Càiná wawàsi ìwalicué pitàaní siùcatàacáwa idècunitàaca pèepunícawa àyapulicubàa? —íimaca nalí.

³⁴Masànata quéwa nía Jesús íicha báicáiná nía náiwitáise báawéeri ìwalísewa, natàanicáinaté chánacaalí néená máiniiri cachàinica áibanái íicha canánama. ³⁵Néese Jesús yáawinacawa, yá imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáíwa. Yá íimaca nalí:

—Aibacaalí iwàwa Dios iicàcani iyúwa cachàiniirica áibanái íicha canánama, iwàwacutá yái wenàiwica iicáca yáawawa iyúwa càmiiri cachàini náicha canánama. Iwàwacutá nacái iyúudàaca nía áibanái canánama —íimaca yái Jesúsca.

³⁶Néese Jesús yeedáca sùmài ibàlùadacaténáni nèewi. Yá Jesús yeedáca sùmài yàanalìculéwa. Yá íimaca yéewáidacalénái iríwa:

³⁷—Cawinácaalí wenàiwica yeebáidéerica nutàacái, imànicaalí cayábéeri sùmài irí nuípidená ìwali, càiride iyúwa yái sùmàica, yásí nuicáca yái cayábéerica imànírica sùmài irí càide iyúwa idéca nacáicaalí imànica nulí cayábéeri. Càmita imàni abéerita nulí cayábéeri, néese imànica nacái irí cayábéeri yái Diosca ibànùerica núa —íimaca yái Jesúsca.

El que no está contra nosotros, está a nuestro favor

³⁸Néeseté Juan íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, wadéca waicáca áiba yúuquéeri demonio wenàiwica íicha píipidená ìwali íimacáiná pimàacasaca càì imànica, quéwa càmita yèepuníwa wáapicha, íná wadéca wàalàacani cachàiniiri iyú ipíchaná yúucaca demonio wenàiwica íicha —íimaca yái Juanca.

³⁹Néese Jesús íimaca nalí:

—Picácué pìalàa wenàiwica càmiínápiná namàni cayábéeri, canácáiná yáaliméeri itànica báawéeri iyú nùwali idécanáami imànica nuípidená ìwali yái càmiirica wenàiwica idé imànica, icàlidacaalí nacái iináwanáwa imàníinása càì nuíwítáise iyú. ⁴⁰Macáicáiná càmiíyéita yùuwideca imànica wía, nayúudàaca wía. ⁴¹Péemiacué cayába, áibacaalícué iyúudàaca pía peebáidacáiná nutàacái, núa Cristoca, éwita yáalimácaalí yàaca pìiraca úni yáawami, càicáaníta Dios imànipiná irí cayábéeriwa —íimaca yái Jesúsca.

El peligro de caer en pecado

⁴²Jesús iimacaté: “Aibacaalí iméeràidaca nùasu wenàiwica namànicaténá nabáyawanáwa, níái púbéeyéica yeebáidéeyéica nutàacái, yásí Dios yùuwichàidapináca manuísíwatani. Cayába cachàini irítáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca sùmanái. Aibanái idacùacaalí manuírí íba ícanápi íwalíise náucacaténáni manuírí úni yáaculé isawíacaténáwa, yásí íisicùmacawa. Quéwa iyacaalí mamáalàacata cháí èeri irìcu, néese iméeràidacaalí sùmanái namànicaténá nabáyawanáwa, yá máini cachàiniwanái yùuwichàapinácaawa áibanái íicha infierno irìcu, yái manuírí quicháica. Iná cayába cachàini irítáni yéetácaalíwatá ipíchawáise iméeràidaca púbéeyéi. ⁴³Iná piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa picáapi iyúwa, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwichùacaalí icáapiwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa icáapi iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa càmfíri imáalàawa, ipíchaná nacái piacawa infierno irìculé, yái manuírí quicháica càmfíríca ichacàwa càiripinérita iyaca. ⁴⁴Infierno irìcu canácatáita cáwi yéetáwa néré, níái cáwi iyéeyéica nainá yáaséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta. ⁴⁵Piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa piabàli iyúwa, piánápináwa áibalé càmicataléca Dios iwàwa piacawa, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica iwichùacaalí yàabàliwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa yàabàli iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa càmfíri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno irìculé, yái manuírí quicháica càmfíríca ichacàwa càiripinérita iyaca. ⁴⁶Infierno irìcu canácatáita cáwi yéetáwa néré, níái cáwi iyéeyéica nainá yáaséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta. ⁴⁷Piwàwacaalí pimànica pibáyawanáwa pituí iyúwa, piicáanápiná wawàsi càmfíríca Dios iwàwa piicáca, yá piúca píchawa píiwitáise báawéeriwa, ipíchaná pimànica pibáyawanáwa, càide iyúwa wenàiwica imusúadacaalí ituíwa ipíchaná imànica ibáyawanáwa ituí iyúwa. Càita nacái iwàwacutá piúcaca píchawa píiwitáise báawéeriwa, yéewanápiná pidèniaca picáucawa càmfíri imáalàawa, ipíchaná nacái Dios yúucaca pía infierno irìculé, yái manuírí quicháica càmfíríca ichacàwa càiripinérita iyaca. ⁴⁸Infierno irìcu canácatáita cáwi yéetáwa néré, níái cáwi iyéeyéica nainá yáaséerica, càmicatalé nacái quichái ichacàwa càiripináta.

⁴⁹“Dios icasápiná quichái nàwali macáita. ⁵⁰Péemiacué comparación: Cayábéeri iwidùma piyáacalé yáapichacué, quéwa càmicaalí quirínama puiwa yái iwidùmaca, yá càmítacué pialimá cayábéerica pimànica àniwani. Càita nacái iwàwacutácué cáinináca piicáyacacawa, càide iyúwa cayábéeri iwidùma puiwacaalí imànica walí wayáacalé. Cáininácué piicáyacawa yéewanápinácué piyaca matufbanáiri iyú piapichawáaca”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús enseña sobre el divorcio

10 ¹Néeseté Jesús yàacawa Capernaum ìyacàlená íicha yéewáidacalénái yáapichawa. Yá nàacawa Judea yàasu cáli néré, áiba cáli néré nacái iyéerica oriente iwéré èeri imusúacatáisewa, abéemàalé Jordán inanába íicha. Néré manùbéeyéi wenàiwica ìwacáidáyacacawa àniwa Jesús yàatalé, yá idàbaca yéewáidaca nía àniwa càide iyúwaté ìiwitáise iyáaná. ²Néese abénaméeyéi fariseo nàacawa Jesús yàatalé náalimáidacaténá naicáwani, icàlidáanápiná áiba wawàsi báawéeri, yéewacaténá nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalísewa. Yá nasutáca néemíawani asáisi cayábacaalí asìali imàaca íichawa ínuwa. ³Jesús íimaca nalí:

—Picàlidacué nulí cànínacalíté profeta Moisés ichùuliaca piawirináimi imànínápiná bàaluité —íimaca yái Jesúsca. ⁴Néese náimaca irí:

—Profeta Moisés imàacacaté asìali yúucaca íichawa ínuwa. Càité iwàwacutá namànica. Quéechacáwa asìali itànàaca cuyàluta iricu cáná yéewaná iwàwa yúucaca íichawa úa. Néese yàaca ulí yái cuyàlutaca, yéewacaténá úasáidaca áibanái iríni, náalíacaténáwa manìrica úa. Yá ichùuliaca ùanápináwa íicha —náimaca irí. ⁵Néese Jesús íimaca nalí:

—Bàaluité profeta Moisés imàacacué pimànica càì máníicáinácué báawaca píiwitáise, píacué israelitaca, càimíyéica iwàwa imànica cayábéeri càide iyúwa Dios ichùulianácué pía. Imàacacatécué pibànùaca píichawa pínuwa báawacaalícué piicáca úa, ipíchanácué piùwichàidaca úa cachàiníwanái mamáalàacata. ⁶Quéwa bàaluité Dios càmítaté ibatàa wenàiwicanái imànica càì. Iná báawaca Dios iicáca yái piúccáanácuéca pínuwa siùcade. Profeta Moisés itànàacaté cànínacalíté iyáaná bàaluité Dios idàbacaalíté wenàiwica. Moisés itànàacaté: ‘Dios idàbacaté idàbáanéeri asìali, idàbáanéechúa inanái nacái. ⁷Iná siùcade, asìali iwàwacaalí icàsàacawa, yásí yàacawa yáaniri íichawa, yátúa íicha nacáiwá, ìyacaténá abédanamata íinu yáapichawa. ⁸Iná idécanáami asìali iimáca úapicha, càmita quirínama Dios iicáca

nía iyúwa pucháiba wenàiwica, néese Dios iicáca nía iyúwa abéeri wenàiwica', càité itànàaca yái profeta Moisésca. Iná càmita quirinama pucháibaca nía, néese abéericata nía. ⁹Iná càmita cayába wenàiwica nèepùadaca náichawáaca nía, níái Dios imàaquéeyéica iyaca càide iyúwa abéeri wenàiwica —íimaca nalí yái Jesúsca.

¹⁰Néeseté nàyaca capìi irìcu, yá Jesús yéewáidacalénái nasutáca néemiawani ìwali àniwa yái tàacáisica. ¹¹Néese Jesús íimaca nalí:

—Asìali imàacacaalí íichawa ínuwa, yá yeedácaalí nacái iríwa íinupináwa áibata, yásí imànica ibáyawanáwa ulí, úái idàbáanéechúaca íinucawa, íimácáiná áiba inanái yáapicha càmíichúaca íinusíwa. ¹²Càita nacái inanái umàacacaalí úichawa unìriwa, yá uedácaalí unìripináwa áibata, yásí umànica nacái ubáyawanáwa irí yái idàbáanéeri unìricawa, uimácáiná áiba asìali yáapicha càmíirica unìrisíwa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús bendice a los niños

¹³Néese wenàiwica natéca néenibewa Jesús yàatalé imàacacatená icáapiwa nàwali, isutáca nalí Dios íicha imànínápiná nalí cayábéeri. Quéwa Jesús yéewáidacalénái nadàbaca nacúisaca wenàiwica itéeyéica sùmanái, yéewáidacalénái íimaca sùmanái nasàiwicasa Jesús irí wawàsi. ¹⁴Jesús iicáca yái yéewáidacalénái imànínáca, íná báawaca iicáca náiwitáise. Yá íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Pimàacacué sùmanái yàacawa nùatalé. Picácué pimáisanà nàanàaca, Dios icùacáiná wenàiwica neebáidacaalí itàacái càide iyúwa sùmanái yeebáidáaná nániri itàacáiwa. ¹⁵Péemiacué cayába, iwàwacutá wenàiwica neebáidaca Dios itàacái càide iyúwa púbéeyéi sùmanái yeebáidáaná nániri itàacáiwa. Càmicaalí càì wenàiwica neebáida, yá canácatáita Dios yéenibeca nía —íimaca yái Jesúsca. ¹⁶Néese Jesús yeedáca níái sùmanáica yàanaliculéwa. Imàacaca icáapiwa nàwali, yá isutáca nalí Dios íicha imànínápiná nalí cayábéeri.

Un hombre rico habla con Jesús

¹⁷Jesús idàbacaté yèepunícawa àniwa, yá abéeri asìali yàanàaca ipìacawa Jesús yàatalé. Yá ibàlùacawa yùlulù ipùata iyúwa Jesús irí yàacatená Jesús icàaluíniná. Yá isutáca yéemiawa Jesús:

—Pía cayábéeri yéewáidéerica wía, ¿càinásica iwàwacutá numànica nùyacatená càiripináta Dios yáapicha chènuniré? —íimaca. ¹⁸Jesús íimaca irí:

—Iwàwacutá píináidacawa cayába ìwali yái píimáanáca, càinácaalí íimáaná yái tàacáisi íiméerica cayábéericasa núa, canácáiná áiba

wenàiwica cayábéeri, abéericata Dios cayábéeri —íimaca irí yái Jesúsca, iwàwacáiná asiali yeebáidaca ìwali, Dioscani yái Jesúsca. Néese Jesús íimaca irí àniwa:

19—Píalíacawa Dios itàacái ìwali profeta Moisés itànèricaté Dios inùmalicúise. Càité ichùullíaca nía: ‘Picá pinúa wenàiwica, picá piimá áiba inanái yáapicha càmicúhúaca pínusíwa, áiba asiali yáapicha nacái càmíríca pinírísíwa, picá piyéedù, picá picàlida pichíwawa, picá nacái pichíwáida áibanái, néese pía píaniri fimiétacanáwa, píatúa nacáíwa’, càì itànàacaté yái Moisésca —íimaca yái Jesúsca. 20Néese asiali íimaca Jesús irí:

—Pía yéewáidéerica wía, nudéca numànica macáita càide iyúwa Dios ichùullianá wamànica sùmàicatáiseté núa àta siuca nacáide — íimaca. 21Yá Jesús iicáidaca irí, cáinináca nacái Jesús iicácani, yá Jesús íimaca irí:

—Iyaca abéeri wawási iwàwacutéericáwaca pimànica: Pía piwéndaca macáita piasuwa. Néese pía iwènináami catúulécanéeyéi irí. Càita pidèniapíná piasu cawèníriwa chènuniré. Néese pèepùawa píacaténáwa núapicha iyúwa nuéwáidacalé —íimaca yái Jesúsca.

22Yái asialica, idécanáami yéemiacani, yá máiní achúmaca iwàwa, íná yàacawa Jesús íicha, máinicáiná càasucani, càmicáináaté nacái iwàwa yàaca áibanái irí macáita yàasuwa. 23Néese Jesús iicáidaca wenàiwica irí ibàluèyécawa itéese, néese íimaca yéewáidacalénái íríwa:

—íMáiní càulenáca càasuíyéi yeebáidaca Dios itàacái, Dios yéenibecaténá nía! —íimaca yái Jesúsca. 24Yá yéewáidacalénái máiní náináidacawa néemíaca Jesús itàacái, càmicáináatécáwa néemíà càiri tàacáisi, quéwa Jesús íimaca nalí àniwa:

—Píacué nuénánáica, imáiní càulenáca neebáidaca Dios itàacái Dios yéenibecaténá nía, cawinácaalí imàaquéeyéica iwàwawa yàasu cawèníri ìwaliwa! 25Càide iyúwa camello càmicíiná yáalimá iwàlúcawa siduwíapi ituí yáapuí irícubàa, càita nacái máiní càulenáca càasuíri yeebáidaca Dios itàacái, Dios isùmàirecaténáni, máinicáiná cáinináca càasuíri iicáca yàasuwa Dios íicha —íimaca yái Jesúsca.

26Idécanáami yéewáidacalénái yéemiacani, yá máiní cachàiníwanái náináidacawa Jesús itàacái ìwali, yá nasutáca néemíawa níawáaca. Yá náimaca nalíwáaca:

—Néeni, ¿cawinápiná yáalimá iwasàaca yáawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha? —náimaca nalíwáaca. 27Néese Jesús iicáidaca nalí, yá íimaca nalí:

—Càmita yéewa wenàiwicanái nawasàaca níawawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha nachàini iyúwa meedá, quéwa Dios yáaliméeri iwàsàaca nía, Dios yáalimácáiná imànica macáita —íimaca yái Jesúsca. ²⁸Néese Pedro íimaca irí:

—Wadéca wamàacaca macáita wàasuwa, yá wadéca wàacawa píapicha iyúwa péewáidacalénái —íimaca yái Pedroca. ²⁹⁻³⁰Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, píacué nuéwáidacaléca yeebáidéeyéica nutàacái. Numáidacué abénaméeyéi péená nàanápínáwa nacapèe íichawa nacàlidacaténá yái cayábéeri tàacáisica èeri mìnánái irí. Aibanái péenacué nacái nàapínacawa néenánái íichawa, càmicaalí nacái náatúa íichawa, càmicaalí nacái néenibenái béeyéi íichawa, càmicaalí nacái nàaniri íichawa, càmicaalí nacái nabànacale yàaluná íichawa, neebáidacáiná nutàacái, nacàlidacaténá nacái yái tàacáisi cayábéerica. Quéwa Dios yàapínacué pirí cháí èeri irícu cien imanùbaca yàawiríapíná àniwa picapèepínacué, manùbéeyéi nacái wenàiwica iyéeyéipínacué pirí càide iyúwa péenánái, píatúanái nacái, péenibe nacái, pidèniapínacué nacái pibànacale yàaluná nacái. Ewita áibanái yùuwichàidacaalícué píawa cháí èeri irícu, peebáidacáinácué nutàacái, càicáaníta áiba èeriwa pìyapínacué càiripínáta èeri imáalàacanáamiwa. ³¹Quéwa manùbéeyéi wenàiwica áibanái iiquéeyéica iyúwa máiniyéica cachàinica siúcade, càmita máini cachàini níawa áiba èeriwa. Manùbéeyéi wenàiwica nacái áibanái iiquéeyéica iyúwa càmiyéica máini cachàini siúcade, áiba èeriwa yásí máini cachàiníwanái cachàinica níawa áibanái íicha —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia por tercera vez su muerte

³²Néeseté nadàbaca nàacawa Jerusalén iyacàlená nérépiná, yá Jesús yàacawa yéewáidacalénái ipíchaléwa. Jesús yéewáidacalénái icalùadacawa manuísíwata, yá nacái áibanái wenàiwica yèeyéicawa náamiwáise, cáaluca nàináidacawa ìwali yái yùuwichàacáisica yàanèeripínacatéwa nàwali Jerusalén iyacàlená irícu. Néese Jesús iwènúacawa, imáidaca yàataléwa níái yéewáidacalécawa doce namanùbaca méetàucuta áibanái wenàiwica íicha. Yá idàbaca icàlidaca nalíni càinácaalíté yùuwidenái imànínápínáté irí Jerusalén iyacàlená irícu. Yá íimaca nalí: ³³“Càide iyúwacué piicáaná, wàacawa wàyaca Jerusalén iyacàlená nérépiná. Aibanái presopináca namànica núawa natécaténá núa sacerdote íiwacanánái yàatalé, nàatalé nacái níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu, núa asìali Dios néeséerica. Yá

nachùulipiná càmfíyíi judío nanúanápíná núa. ³⁴Néese naicáanípíná nuquínináwa, yá nacái nàapísáidapíná núawa, nacapèedáidapíná núa, yá nanúapínáca núa. Quéwa másiba èri irìcu, yá numichàapínácawa yéetácáisi íicha”, íimaca yái Jesúsca.

Santiago y Juan piden un favor

³⁵Néeseté Zebedeo yéenibe ípidenéeyéi Santiago, Juan nacái nàacawa Jesús yàatalé. Yá náimaca irí:

—Wáiwacali, wawàwaca pimànica walí cayábéeri càide iyúwa wasutáanápíná píichawa wawàsi siùcade —náimaca. ³⁶Néese Jesús isutáca yémíawa nía:

—¿Càinásicué piwàwa numànicuéca pirí? —íimaca. ³⁷Náimaca irí:

—Wawàwaca pimàacaca wáawinacawa píapicha wacùacaténá macái wenàiwica píapicha áiba èriwa picùacaalípíná macáita píiwitáise cachàiníiri iyúwa. Wawàwaca wáawinacawa píapicha, abéeri yáawinacaténáwa péewápuwáise, abéeri nacái yáawinacawa apáulicuíse pirí wacùacaténá píapicha macái èri mìnánái —náimaca. ³⁸Néese Jesús íimaca nalí:

—Càmítacué píalíawa càinácaalí iwàwacutáanápíná pimànica Dios imàacacaténácué pirí yái pisutéericuéca núícha, picùanápínácué núapicha macái wenàiwica. ¿Píalimásicué piùwichàacawa càide iyúwa nùuwichàanápínáwa, iyúwa nacái nuétáanápínáwa yéewacaténácué cachàiníiyéica pía càide iyúwacué pisutáaná núícha? —íimaca yái Jesúsca. ³⁹Yá náimaca:

—Wáiwacali, wáaliméerica wamànica —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Báisitacué piùwichàapínácawa càide iyúwa nùuwichàanápínáwa, péetápinácuéwa càide iyúwa nuétáanápínáwa. ⁴⁰Quéwa Dios càmita ibatàa numàacapínácué píawinacawa núapicha abéericué péená yáawinacaténáwa nuéwápuwáise, áibacué péená nacái yáawinacawa apáulicuíse nulí, picùacaténápinácué núapicha macái wenàiwicata, yácáináta Dios imàacapíná nalíni, cawinácaalí wenàiwicanái Dios íináidéeyéicatéwa náawináanápínáwa núapicha wacùacaténá macái wenàiwica —íimaca yái Jesúsca.

⁴¹Néese yéewáidacalénái áibanái diez namanùbaca, néemíacaalíté càinácaalí nasutáaná Jesús íicha wawàsi, yá calúaca nía pucháiba asianái yáapicha, níai Santiago, Juan nacái. ⁴²Quéwa Jesús imáidaca yàataléwa nía macáita. Yá íimaca nalí:

—Píaliacuécawa naináwaná ìwali, níái càmfíyéica judío icuèyéica yàasu cáli néeséeyéiwa, casímái nacùaca wenàiwica cachàiníri iyú. Píaliacué nacáíwa casímáica náiwacanánái nachùuliaca áibanái wenàiwica. ⁴³Quéwa iwàwacutácué càmita pìya càide iyúwa nàyaná. Néese cawinácaalí péenácué iwàwéerica Dios iicácani càiride iyúwa cachàinírica íwítáise, iwàwacutá iyúudàacuéca pía macáita. ⁴⁴Cawinácaalí péenácué iwàwéerica Dios iicácani càiride iyúwa cachàinírica áibanái ícha, iwàwacutá íbaidacuéca pírí macáita càide iyúwa yàasu wenàiwica íbaidáaná íwacali íríwa. ⁴⁵Iwàwacutácué càì pimànica, núacáiná, núa asìali Dios néeséerica, éwitacué Píiwacalícáanáta núa, càicáanáta càmita nùanàa náibaidacaténá nulí meedá. Néese nudéca nùanàaca núbaidacaténá áibanái wenàiwica írípíná, numàacacaténá nacái nucáucawa nuwasàacaténá manùba wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha yànèeripínácawa nàwali nabáyawaná ìwalísewa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús sana a Bartimeo el ciego

⁴⁶Nàanàacaté Jericó ìyacàlená néré. Néesetécáwa Jesús yàacawa yàcalé iricuíse, yá yéewáidacalénái yàacawa yáamiwáise, manùbéeyéi wenàiwica nacái nàacawa náapícha. Matuíri asìali ìyaca néeni, ípídenéeri Bartimeo, ímáanáca Timeo ìiri, yáawinéericawa àyapu idùlepi isutéerica plata wenàiwicanái ícha ichàbéeyéicawa néenibàa, yéewanápiná iwèniaca iyáapínáwa. ⁴⁷Bartimeo yéemíaca náimaca Jesús Nazaret ìyacàlená néeséerica yái càì ichàbacawa chábàì, yá matuíri idàbaca imáidaca Jesús írì:

—iJesús, rey David itaquérínámi, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, piicá nupualé! —íimaca. ⁴⁸Madécaná wenàiwica icuísacani yái matuírica masàanáapínáni, quéwa imáidaca quéwanáta mamáalàacata cachàiníri iyú:

—iPía, rey David itaquérínámica, Dios ibànuèrica walí wacuèrinápiná, piicá nupualé! —íimaca. ⁴⁹Iná Jesús iyamáaca ibàlùacawa, yá íimaca wenàiwicanái írì:

—Pimáidacué nùataléni —íimaca yái Jesúsca. Iná namáidaca matuíri, yá náimaca írì:

—Picá achúma piwàwa, pimichàawa, pìanáwa yàatalé; imáidaca ìyaca pía —náimaca. ⁵⁰Yáta matuíri yúucaca íchawa yàasu ruana nacáiriwa yúuquéeri ìwalísewa, yéewacaténá ipíacawa, yá ipisiaca ibàlùacawa, yàacawa Jesús yàatalé. ⁵¹Jesús isutáca yéemíawani:

—¿Càinásica piwàwa numànica piri? —íimaca yái Jesúsca. Yá matuíri íimaca:

—Nuíwacali, nuwàwaca pimàacaca catuíca núa —íimaca. ⁵²Jesús íimaca irí:

—Píawa matuíbanáita, Dios idéca ichùnìaca pía peebáidacáiná nuchùnìanápíná pía —íimaca yái Jesúsca. Yáta matuírimi iicáidaca àniwa, yá yàacawa Jesús yáapicha àyapulicubàa.

Jesús entra en Jerusalén

11 ¹Jesús yàanàcaté néré yéewáidacalénái yáapichawa mawiénita Jerusalén ìyacàlená irí. Nàyacaté bamuchúamibàa náicha pucháiba yàcalé ípidenéeyéica Betfagé, Betania nacái, ìyeyéica mawiénita dúli irí ípidenéechúa Olivos, yái olivo inàlìmanáca. Jesús ibànùaca ipíchaléwa pucháiba yéewáidacaléwa, idécanáami càì íimaca nalí:

²—Piacuéwa iriculé yái yàcaléca ìyéerica wapíchalé. Piwàlùacuéwa néré, yá pianàapínacué burro nadacuèrica néré, canéeritàacáwa wenàiwica yèeriwa íinata. Piwasàacuéni, pitécué nulíwani. ³Aibacaalícué isutá yéemíawa píawa cánacué yéewa piwasàacani, picàlidacué iríwani nuwàwacutácani, núa Píiwacalícuéca, nubànùanápíná nacái wenàiwica natécaténá burro nàatalé àniwa caquialéta —íimaca yái Jesúsca.

⁴Néese níai yéewáidacaléca pucháiba nàacawa yàcalé iriculé, yá nàanàaca burro nadacuèrica ibàlùacawa bàacháwalé calle iricubàa, mawiénita capii inuma irí. Yá nawasàacani. ⁵Abénaméeyéi wenàiwica ìyeyéica néeni nasutáca néemíawa nía:

—¿Càinacué pimàni cháí? ¿Cánacué piwasàa burro? —námimaca.

⁶Yá yéewáidacalénái icàlidaca nalíni càide iyúwa Jesús íimáanáté nalí, íná wenàiwica imàacaca natéca burro. ⁷Naliada nàasu ruana nacáiriwa burro iwaalíricubàa, yéewanápíná Jesús yàalubáicani, yá natéca burro Jesús yàatalé. Néese Jesús imichàa yáawinacawa burro íinata. ⁸Idècunitàacá Jesús yàacawa Jerusalén ìyacàlená nérépiná, yá manùbéeyéi wenàiwica naliada nàasu ruana nacáiriwa Jesús ipíchalé àyapulicubàa nàacaténá Jesús icàaluíniná. Aibanái nacái iriada wisiri nacáiri ibáiná àyapulicubàa, yái báinási nawichuèrica manacúalibàa, burrocáténá ìipìna íinatabàa càide iyúwaté náiwitáise nàanápíná nacuèriná icàaluínináwa. ⁹Yá macáita wenàiwica yèeyéicawa Jesús ipíchalé, áibanái nacái yèeyéicawa yáamiwáise namáidaca casfimáiri iyú:

—iWàacué Dios irí cayábéeri! iCayábéeriquéi Wacuèrináca, yái wenàiwica Dios ibànuèrica walí, icùacaténá wía! ¹⁰iDios imànica irí cayábéeri yái yàanèrica icùacaténá wía càide iyúwaté wàawirimi rey David icùanaté wàasu cáli! iWàacué irí cayábéeri, yái Dios chènuníisèrica! —náimaca namáidaca nàacawa casímáica nía.

¹¹Jesús iwàlùacawa Jerusalén ìyacàlená irìculé, yá yàacawa templo néré. Iicáca macáita yái namànínáca templo irìcu. Néese yàacawa Betania ìyacàlená néré yéewáidacalénái yáapichawa doce namanùbaca, táicacáinaté yàacawa.

Jesús maldice la higuera sin fruto

¹²Néese mapisáita àniwa, Jesús yàacawa Betania ìyacàlená ícha yéewáidacalénái yáapichawa, yá máapicani yái Jesúsca. ¹³Yá iicáca déecuise higuera yéetaná idènièrica ibáináwa. Yá Jesús yàacawa néré icutácaténá ìyacaalí higuera ìyacaná nacái. Quéwa canáca ìyacaná, idènìacáita ibáiná meedáwa, càmicáiná higuera yàasu èeri càyacanánápinátáni. ¹⁴Néese Jesús íimaca àicu irí:

—iCàmita quirínama càyacanáca píawa! —íimaca yái Jesúsca, yásáidacaténá yéewáidacalénái iríwa Dios yùuwichàidáanápinaté israelitanái. Yá yéewáidacalénái yéemìaca tàacáisi Jesús icàlidéerica àicu irí.

Jesús purifica el templo

¹⁵Nàanàacaté Jerusalén ìyacàlená irìculé, yá Jesús iwàlùacawa templo ibàacháwalená irìculé. Yá idàbaca imusúadaca wenàiwica templo ibàacháwalená irìcuise, macáita iwéndéeyéicaté yàasusi, áibanái nacái iwènièyèica yàasusi templo ibàacháwalená irìcu. Itamàaca yúucawa náicha nàasu mesa canánama, níái icambiéyèica plata wenàiwica ícha needácaténá nalíwa plata. Jesús itamàaca yúucawa náicha nàalubáica áibanái iwéndéeyèica unùcu sacrificio pinéerica. ¹⁶Càmita nacái ibatàa wenàiwica yèepunídaca iwéndawa yàasusi templo ibàacháwalená irìcubàa. ¹⁷Yá idàbaca yéewáidaca wenàiwica néré. Imaca nalí:

—Píalíacuécawa tàacáisi ìwali profeta itànèericaté Dios inùmaliçuise. Dios íimacaté yàasu templo ìwaliwa: ‘Yái nucapèca nasutácàalupináca nuícha, macái èeri mìnanáica’, íimacaté yái Diosca. Quéwa, pidécuéca piwènúadaca cayéedéeyéi icapèe iyúni, yái templo, piyéedùacáinacué plata wenàiwica ícha pichíwa iyúwa —íimaca yái Jesúsca.

¹⁸Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu néemiàcáiná yái tàacáisi Jesús icàlidéerica nàwali, yá nawàwa nanúacani. Yáté nadàbaca náináidacawa càinápinácaalí iyú náalimáaná nanúaca Jesús, cáalucáiná naicàcani, máinicáiná cayába macái wenàiwica yéemiàca Jesús yéewáidáanáca nía íiwitáise cachàiniiri iyúwa. ¹⁹Quéwa catácáinaté yàacawa, íná Jesús imusúacawa yàcalé irìcuíse yéewáidacalénái yáapichawa.

La higuera sin fruto se seca

²⁰Néeseté amaláca nawicáu mapisáináami àniwa, yá nàaca nachàbacawa mawiénita higuera yéetanámi irí. Yá naicáca àicumica chuìcani báawanama macáita, ipìchumi nacái. ²¹Yá Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús icàlidéericaté higuera yéetaná irí, yá Pedro íimaca Jesús irí:

—Wáiwacali, piicá higuera yéetanámi piùwichàidéerimica. Idéca chuìcani —íimaca yái Pedroca. ²²Néese Jesús íimaca nalí:

—Iwàwacutácué peebáidaca Dios irí imànínápinácué pírí càinácaalícué cayábéeri pisutéericuéca íicha. ²³Péemiàcué cayába, cawinácaalí càì íimaca yái dúli irí: ‘Pimichàawa, picaláawa manuírí úni yáaculé’, íimacaalí, yeebáidacaalí nacái manuísíwata macáita ichàbáanápináwa càide iyúwa isutáaná Dios íicha wawàsi, yásí Dios imànica iríwani. ²⁴Iná núumacué pírí càinácaalí cayábéeri wawàsi pisutéericuéca Dios íicha imànínápinácué pírí, yá peebáidacaalícué manuísíwata càide iyúwa Dios idéca nacáicaalí imànicuéca píríni, yásí Dios imànicuéca píríwani. ²⁵Pisutácaalícué piàcawa Dios íicha, yá áiba wenàiwica imànicaalíté pírí báawéeri, pimàacacué piwàwawa íicha yái báawéerica imàníiricaté pírí, yéewanápinácué Píaniri Dios chènuníiséeri imàacaca iwàwawa pibáyawaná íichacuéwa. ²⁶Quéwa, càmicaalícué pimàaca piwàwawa íicha yái báawéerica áibanái imàníiricuéca pírí, càmitacué nacái Wáaniri Dios chènuníiséeri imàaca iwàwawa pibáyawaná íichawa —íimaca yái Jesúsca.

La autoridad de Jesús

²⁷Néeseté nèepùacawa Jerusalén iyacàlená néré. Yá idècunitàacá Jesús ìipináníca templo irìcu, yá sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu, nía nacái judío íiwacanánái béeyéica nàacawa Jesús yàatalé, yá nasutáca néemiàwa Jesús. ²⁸Yá náimaca irí:

—¿Cawiná ibànùà píà pimusúadáanápíná wenàiwica templo ibàacháwalená iricuise, níái iwéndéeyéica yàasusi? ¿Cawiná ichùulia píà pimusúadáanápíná nía? —náimaca. 29-30 Néese Jesús íimaca nalí:

—Núa nacái nuwàwa nusutácuéca nuémíawa píà: ¿Cawiná ichùuliaté Juan ibautizáanápínaté wenàiwica, Diossica? ¿Wenàiwicanáísica? Píimacué nulí càirínácaalí náicha ichùuliacaté Juan ibautizáanápíná wenàiwica. Picàlidacué nulíni. Picàlidacaalícué nulíni, yásí nucàlidacué nacái pírwani cawinácaalí ichùuliaca núa numusúadáanápíná wenàiwica templo ibàacháwalená iricuise, níái iwéndéeyéica yàasusi —íimaca yái Jesúsca.

³¹ Néese nadàbaca natàaníca nalíwáaca. Náimaca: “Wáimacaalí irí Dios ichùulìeriquéera Juan, yásí isutáca yémíawa wíatá: ‘Néeni, ¿cánácué càmita peebáidani?’ càipíná íimaca walí.

³² Càmita nacái wawàwa wáimaca irí wenàiwica ichùulìeriquéera Juan”, càì náimaca nalíwáaca, cáalucáiná nía wenàiwicanái íicha, macáita wenàiwica neebáidacáiná Juan itàanícaté báisíiri iyú Dios inùmaliçuise. ³³ Iná nacàlidaca Jesús iríni:

—Càmita wáalíawa —náimaca. Néese Jesús íimaca nalí:

—Càita nacái càmitacué nucàlida píríni cawinácaalí ichùuliaca núa numusúadáanápíná wenàiwica templo ibàacháwalená iricuise níái iwéndéeyéica yàasusi —íimaca yái Jesúsca.

La parábola de los labradores malvados

12 ¹ Néeseté Jesús yéewáidaca nía comparación iyú. Yá íimaca nalí: “Abéeri asiali idèniacaté ibànacale yàalunáwa uva ibànacalená yàalupíná. Yá ibànaca uva. Néese imànica iwáiná ibànacale itéesebàawa. Yá íicaca íba irìculé imànicaténá utàwi nacáichúa uva ìyacaná yàalupíná, napisùacatalépiná uva ituní. Néese imànicaté chènuníiri capíi naicáidacatáisepiná macáita uva ibànacalená yàalu, ipíchaná cayéedéeri iwàlùacawa néré. Yá imàacaca áibanái icuèyéipíná irí yàasu uva ibànacalená yàalunáca, quéwa iwàwacutá nabànùaca irí yàasu uva ìyacaná yéenápíná yàasu èerita, needácatáipínaté ìyacaná. Idécanáami imànica náapicha càiri wawàsi, néese yàacawa náicha áibalépiná. ² Néeseté uva yàasu èeri yàanàaca needácaténá uva ìyacaná, yá bànacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa néré. Ibànùaca néréni icutácaténá icuèyéi íicha bànacalé íiwacali yàasu uva ìyacaná yéenápíná. ³ Quéwa níái icuèyéica bànacalé yàaluná náibàacani, nacapèedáidacani, yá nachùuliaca yàacawa náicha, càmita nabànùà yáapicha uva ìyacanáca. ⁴ Yá bànacalé íiwacali ibànùaca

nàatalé àniwa yàasu wenàiwicawa áibata. Yá náibàacani. Yá namànica icháuná íiwita iwali. Yá namànica irí báawéeri manuísíwata. ⁵Yá bànacalé íiwacali ibànùaca yàasu wenàiwicawa áibata àniwa. Yá nanúacani. Néeseçáwa íiwacali ibànùaca mamáalàacata yàasu wenàiwicawa áibanái àniwa manùbéeyéi. Yá níái icuèyéica uva ibànacalená nacapèedáidaca abenaméeyéi, nanúacaté nacái áibanái.

⁶“Néeseté yái bànacalé íiwacalica idèniacaté ìiriwa abéerita, yáta máiní cáininéerica yáaniri iicáca. Atata bànacalé íiwacali ibànùaca nàatalé ìiriwa, íimacáiná íináidacawa iríwa yái bànacalé íiwacalica: ‘Báísita nàapínáca nuiri íimiétacanáwa’, íimaca íináidacawa iríwa. ⁷Quéwa níái icuèyéica uva ibànacalená náimacaté nalíwáaca: ‘Yáara bànacalé íiwacalica yéetápinácaalíwa, yásí yàaca uva ibànacalená ìiri iríwa. Ara, wàacuéwa wanúanáni. Yásí wíacata bànacalé íiwacanánái’, náimaca nalíwáaca. ⁸Càita náibàacani, yá nanúacani. Yá náucacaté ichéecami uva ibànacalená yèewíise.

⁹“Siùca nucàlidacué pírí càinácaalí bànacalé íiwacali imànínápiná nalí, níái icuèyéicaté bànacalé. Yàanàapíná nàataléwa, yá inúapíná níawa. Néese imàacapíná áibanái icùaca irí uva ibànacalená.

¹⁰“Pidécuéca piléeca áiba comparación Dios yàasu profeta itànèericaté Dios inùmalicuíse. ¿Cánacué càmita peebáida itàacái? Itànàacaté Dios ibànùanápinaté israelita icuèrinápiná, quéwa íimaca báawáanápinaté naicácani. Càité profeta itànàaca:

‘Níái imàníiyéica íba icapèená, nadéca náucaca abéeri íba méetàuculé náichawa, caná iwènicáiná naicácani. Quéwa Wacuèriná Dios idéca imàacaca máiníiri iwàwacutácawa capíi irípiná yái íba náuquéericaté.

¹¹Dios imànicáiná càì, íná wàaca Dios irí cayábéeri’, càité profeta íimaca nùwali”, íimaca yái Jesúsca, icàlidaca nalí íináwanáwa, yái càiride iyúwa íba, israelita icuèrinápináca.

¹²Néeseté abenaméeyéi néená níái judío íiwacanánáica nawàwa náibàaca Jesús náucacaténáni presoyéi ibànaliculé, náalíacáináwa icàlidacaté nàwali yái comparaciónca. Càníirita quéwa nadé náibàacani, cáalucáiná naicáca níái manùbéeyéi wenàiwicaca cayábéeyéica iicáca Jesús. Iná nàacawa Jesús íicha.

El asunto de los impuestos

¹³Néeseté judío íiwacanánái ibànùaca abenaméeyéi fariseo nàacaténáwa Jesús yàatalé, áibanái nacái cayábéeyéi iicáca rey

Herodes íiwitáise. Nawàwacaté nasutáca néemiawa Jesús càulenéri wawàsi ìwali, náalimáidacaténá naicáwani icàlidáanápíná báawéeri iyúni yéewanápiná nacháawàaca iináwaná ìwali romanonái yàasu gobierno íiwacanánái irí. ¹⁴Yá nàacawa Jesús yàatalé, yá náimaca irí cáimiétaquéri iyúta:

—Pía, yéewáidérica wenàiwica, wáalíacawa pitàaníca báisíiri iyú, càmita nacái cáalu pía wenàiwica íicha càmicáiná pimàaca áiba wenàiwica caináwanéeyéi iwènúadaca píiwitáise cayábéeri íicha, néese péewáidaca wenàiwica báisíiri iyú nàyacaténá càide iyúwa Dios ichùulianá nàyaca. Iná picàlida walíni báisíiri iyú ìwali yái wasutéripínáca wéemiawa píawa: ¿Cayábasica wapáyaida wáichawa nía plata iyú níara emperador romanosàiri yàasu gobierno íiwacanánái icuèyéica wàasu cáli, càmicaalí nacái báawasicani? ¿Iwàwacutásica wapáyaidaca wáichawa níara romanoca, càmitasica iwàwacutá wapáyaidaca wáichawa nía? —náimaca.

¹⁵Quéwa Jesús yáalíacawa càmita báisí nawàwa náalíacawa, nawàwacáita nacháawàaca iináwaná ìwali meedá itàacái ìwalíise. Iná íimaca nalí:

—¿Cánácué píalimáida piicáwa núa picháawàacaténá nuináwaná ìwali ìwalíise yái núumérica? Néeni, pitécué nulí moneda nuicácaténáni —íimaca yái Jesúsca. ¹⁶Yá natéca iríni. Néese Jesús íimaca nalí:

—¿Cawiná yéenáiwana íchanàawa, cawiná nacái íipidená íchanàawa moneda ìwali? —íimaca yái Jesúsca. Náimaca irí:

—Emperador íipidenáquéi íchanàawa, yéenáiwana nacái íchanàawa ìwali, yái romano íiwacalínáca, icuèrica macái èeri mìnanaí —náimaca.

¹⁷Iná Jesús íimaca nalí:

—Pipáyaidacué píichawa emperador plata iyú càide iyúwa ichùulianácué pipáyaidaca. Pimànicué nacái càide iyúwa Dios iwàwáanácué pimànica —íimaca yái Jesúsca. Yá máini náináidacawa néemiaca manuísíwata Jesús íimáaná, càmicáiná náalimá nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalíise.

La pregunta sobre la resurrección

¹⁸Néeseté abénaméeyéi saduceo nàaca naicáca Jesús. Saduceonái náimaca yéetéeyéimiwa càmitasa nacáucaàawa áibaalípiná. Saduceonái iwàwacaté wenàiwicanái iicáaníca Jesús iquíniná, íná nasutáca néemiawa Jesús, náalimáidacaténá naicáwani. Yá nacàlidaca irí tàacáisi. Náimaca irí:

19—Pía yéewáidéerica wenàiwica, profeta Moisés itànàacaté tàacáisi Dios inùmaliçuíse íméerica wíacué judíoca iwàwacutáca càì wamànica: Asíali yéetácaalíwa méenibeta, yásí iwàwacutá yéenasàiri yeedáca iríwa yéenasàiri ínumiwa yàacawéetúapínáwa yéewacaténá idèniaca úapicha yéenibewa naiquéeyéipiná iyúwa yéetéerimiwa yéenibemi yéewanápiná nàyaca wenàiwica icuèyéipiná yéetéerimiwa yàasu cáli. 20Uwé, áibaalíté nàyaca siete namanùbaca yéenanái. Yá nabèeri yeedáca ínupináwa. Yá yéetácawa uícha méenibeta. 21 Yá iméeréerimi yeedáca úa ínupináwa. Yá yéetácawa uícha méenibeta. Càita nacái iméeréerimi àniwa yeedáca iríwa úa, yá yéetácawa uícha méenibeta. 22 Càité níái sietéeyéica imanùbaca needáca úa quéwaté méenibecata néetácawa uícha macáita. Néese uétácawa átata náami. 23Uwé, báisícaalí yéetéeyéimiwa icáucàacawa áibaalípinátá càide iyúwa áibanái íináidáanáwa, néese ¿càinápinásica unìri náicha níái sietéeyémica? Càmita náalimápiná náalíacawa macáicáináta náinucaté úa —náimaca naicáaníca Jesús iquíniná. 24Néese Jesús ímaca nalí: —Pidécuéca piméeràacawa báisíri tàacáisi ícha càmicáinácué píalíawa càinácaalí ímáaná Dios itàacái profetanái itànèericaté Dios inùmaliçuíse. Càmitacué nacái píalíawa Dios ííwítáise ìwali, yái yáaliméerica imichàidaca wenàiwica yéetácaisi ícha. 25Aibaalípiná yéetéeyéimiwa nacáucàapínácawa, quéwa càmita nacásàapínáwa, níái aslanáica, inanái nacái, nàyapínacáiná càiwade iyúwa chènuníseeyéi ángel iyáaná càmiíyéica icásàawa. 26Aiba wawàsi nacái, piyúunáidacuéca càmita Dios icáucàidapíná wenàiwica áibaalípiná, quéwa pidécuéca piléca cuyàluta profeta Moisés itànèericaté Dios inùmaliçuíse, íná ¿cánácué càmita píalía péemiaca càinácaalí ímáaná? Moisés ibàlùacatéwa Dios ípunita mawiénita maléenéeri àicu irí yeeméericawa quichái iyú, yá Dios ímacaté Moisés irí: ‘Núacata yái Dios icuèrica Abraham, Isaac nacái, Jacob nacái’, càité ímaca yái Diosca. 27 ¡Dios càmita icúa yéetéeyéimiwa ichéeca meedá! ¡Néese Dios icúaca cáuyéi wenàiwica! Iná iwàwacutácué píalíacawa cáuca nía Dios yáapicha, níái Abraham, Isaac, Jacob nacái, éwita néetácáanítatéwa madécaná camuí ipíchawáiseté Moisés iyaca. Iná yéewa wáalíacawa Dios icáucàidáanápiná yéetéeyéimiwa áibaalípiná. Pidécuéca piméeràacawa máini déeculé báisiiri tàacáisi ícha —ímaca yái Jesúsca.

El mandamiento más importante

28 Abéeri néená níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu yéemíacaté saduceonái isutáaná yéemíawa Jesús, yá nacái yáalíacawa

Jesús icàlidacaté nalíni cayábéeri iyú. Néese yàacawa Jesús yàatalé, yá isutáca yéemíawa Jesús:

—Nàyaca madécaná wawàsi Dios ichùulièrica wamànínapínáca. ¿Càiríná náicha máiníri cachàinica náicha canánama wamànínapíná? —íimaca. ²⁹Néese Jesús íimaca irí:

—Yái Dios ichùulianáca máiníríca cachàinica náicha canánama wamànínapíná càì íimaca: ‘Péemíacué, píacué israelitaca. Iyaca abéerita Wacuèrinàsàiri, yái Wacuèriná Dios. ³⁰Cáininá piicáca Picuèrináwa Dios macái piwàwalicuésewa, macái picáuca iyú nacáíwa, macái píiwitáise iyú nacáíwa, macái pichàini iyú nacáíwa’, càì íimaca yái Dios ichùulianáca máiníríca cachàinica náicha canánama wamànínapínáca. ³¹Yá pucháibáaná tàacáisi Dios ichùulianáca máiníri cachàinica náicha canánama wamànínapíná càì íima: ‘Cáininá piicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná piicáca píawawa’, càì íimaca yái Diosca. Canáca áiba tàacáisi cachàiníri náicha níái pucháiba tàacáisca —íimaca yái Jesúsca. ³²Néese yái yéewáidéerica wenàiwica templo irícu íimaca Jesús irí àniwa:

—Cayábéeri yái picàlidéerica walí, pía yéewáidéerica wía. Pidéca picàlidaca walí báisíri iyúni. Iyaca abéerita Dios. Canácata íicha áiba. ³³Yá nacái cáininácaalí waicáca Dios macái wawàwalicuésewa, macái wáiwitáise iyú nacáíwa, macái wachàini iyú nacáíwa, yá nacái cáininácaalí waicáca áibanái wenàiwica càide iyúwa cáinináaná waicáca wíawawa, yásí máiní cawènica Dios iicácani náicha macái pírái íiwitáaná wanuéyéica Dios irí iyúwa sacrificio, macái ofrenda íiwitáaná nacái wamàaquéerica Dios irí neemácaténá sacrificio altar íinata —íimaca yái yéewáidéerica wenàiwica templo irícu.

³⁴Cayábaca Jesús yéemíaca icàlidáanácani, yái yéewáidéerica wenàiwica icàlidacáinaténi cáalíacáiri iyú, íná Jesús íimaca irí:

—Yá batéwata pimàaca Dios icùaca pía —íimaca yái Jesúsca. Néese cáaluca macáita níái Jesús yúuwideca. Càmita nawàwa nasutáca néemíawa quirínamani, yái Jesúsca, náalimáidacaténá naicáwani, yéewanápiná nacháawàaca iináwaná ìwali itàacái ìwalíisewa. Cáaluca nasutáca néemíawani, ipíchaná báica nía nacái wenàiwicanái yàacuésemi.

¿De quién descende el Mesías?

³⁵Idècunitàacá Jesús yéewáidaca wenàiwicanái templo irícu, yá íimaca nalí:

—Níara yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu càmita néewáida nía macái tàacáisi iyú Dios itàacái icàlidéerica Mesías ìwali, yái

Picuèrinápinácuéca Dios ibànuèripinácuéca pírí, píacué judíoca. Náimacáita rey David itaquérinámicaní. Quéwa rey David ímacaté áiba wawàsi nacái Mesías ìwali. ³⁶Espíritu Santo imàacacaté David itànàaca yái tàacásica:

‘Nucuèriná Dios ímacaté Nuíwacali írí: Píawinawa nuéwápuwáise picùacatená núapicha macáita, idècunitàaca numawèniadaca pícha macái piùwidenáíwa, ímaca yái Diosca’,

càité ímaca yái Davidca.

³⁷Yái rey David ímacaté Mesías ìwali ‘Nuíwacali’, íná éwita rey David itaquérinámicaánítani, yái Mesíasca, càicáaníta iwàwacutá náimaca ìwali rey David Iiwacali nacáicani —ímaca yái Jesúsca, icàlidaca nalí iináwanáwa, yái Mesíasca.

Jesús acusa a los maestros de la ley

³⁸Idècunitàacá Jesús yéewáidaca nía, yá ímacaté nalí: “Piicácué píchawa níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu. Picácué pìyaca càide iyúwa nàyáaná. Casíimáica nèepunícawa nanáawani cáaléeri yáapichawa, náasáidacatená nadéca néewáidacawa madécaná èeri, nayúunáidacáiná casíimáica Dios iicáca nía. Nawàwa wenàiwicanái itàidaca nía cáimiétaquéeri iyú bamuchúamibàa yàcalé manùbéeyéi wenàiwica naicácatená nía. ³⁹Máiní nawàwa náawinacawa cayábéeri yàalubáisi ínata cáimiétacanéeyéi wenàiwica yáawinacatáicawa macái wenàiwica yàacuésemi judíonái yéewáidacàalu irìcu. Nacutá nacái cayábanaméeyéi yàalubáisi cáimiétacanéeri yáawinacatáicawa macái wenàiwica yàacuésemi nayáacatená nayáacaléwa náapicha, yéewacatená áibanái naicáca nía iyúwa máiníyéica cachàinica. ⁴⁰Níái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irìcu nayéedùaca nacái nacapèemi, nàasumi nacái, náicha níái catúulécaneeyéi inanái inírimi yéetéeyéimicawa íicha. Néese nasutáca Dios íicha déecuíri iyú, yéewacatená áibanái iyúunáidaca cayábaca náiwitáise. Níacata Dios yùuwichàidéeyéipiná cachàiniíri iyú náicha áibanái cabáyawanéeyéica”, ímaca yái Jesúsca.

La ofrenda de la viuda pobre

⁴¹Aiba èerité Jesús yáawinacawa templo irìcu, abéemàalé ofrenda yàalu íicha wenàiwica iwàlùadacataléca plata namàaquéerica Dios írí. Yá iicáca wenàiwicanái iriàdaca yàasu platawa ofrenda yàalu irìculé

namàacacaténáni Dios irí. Yá iicáca madécaná càasuíyéi naliadaca néré manùba plata. ⁴²Néese inanái yàanàaca néré, catúulécanéechúa, inìrimi yéetéechúamicawa ícha. Yá uliáaca moneda ofrenda yàalu irìculé, pucháiba moneda cobréeyéi púubéeyéi, càmiíyéica máiní cawènica.

⁴³Néese Jesús imáidaca yàataléwa yéewáidacalénáiwa. Yá ímaca nalí:

—Péemiácué cayába, úái manìríchúami catúulécanéechúaca udéca umàacaca ùasu ofrendawa Dios iiquéeri iyúwa manuíri iwèni náicha canánama yúuquéeyéica plata ofrenda yàalu irìculé. ⁴⁴Macáita níái áibanái nàacaté ichàbéericawa meedá, máisibáwanáita nàasu cawèniiri íchwawa, quéwa úái catúulécanéechúaca, udéca umàacaca ofrenda Dios irí macáita yái udènièrimica uwènianápináca uyáacaléwa —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que el templo será destruido

13 ¹Jesús imusúacatéwa templo ícha, yá abéeri yéewáidacalé ímaca irí:

—Wáiwacali, ipiicácáwa níái templo yàasu íba cayábanaméeyéica, nía nacái capíi manuínaméeyéica, cayábanaméeyéi iicacánáwa templo itéeséeyéica! —íimaca. ²Quéwa Jesús ímaca irí:

—Péemìa cayába yái núuméeyéica pirí ìwali, níái capíi manuínaméeyéica. Aibaalípiná canácata capíi yàasu íba yáawinéeripinácawa áiba íba íinata. Macáita níái capíi templo itéeséeyéica namáalàapináta nacáiwa —íimaca yái Jesúsca.

Señales antes del fin

³Néeseté Jesús yàacawa yéewáidacalénái yáapichawa dúli néré ípidenéechúa Olivos, ímáanáca olivo inàlimaná. Uái dúli iyéechúaca abéemàise templo ícha. Yá Jesús yáawinacawa. Néese Pedro, Santiago nacái, Juan nacái, Andrés nacái nàacawa yàatalé méetàucuta áibanái ícha. ⁴Nasutáca néemíawa Jesús càicaalínápinácaalí ichàbawa yái wawàsi Jesús icàlidéericaté nalí templo ìwali, càinácaalí iyú nacái nadépinaté náalíacawa templo imáalàanápinácatéwa mesúnamáita.

⁵Néese Jesús ímaca nalí: “Píicácué píchwawa cayába ipíchaná áibanái ichìwáidacuéca pía ipíchwáise èeri imáalàapinácawa. ⁶Manùbacáiná wenàiwica nàanàapiná icàlidéeyéipiná ichìwawa. Náimapiná núacasa níata. Yá nacàlidapiná nachìwawa. Càipiná náimaca: ‘Núacata yái Mesíasca, ípidenéerica Jesucristo, israelita icuèrinápináca’, càipiná náimaca namànica nachìwawa. Yá nachìwáidapiná manùba wenàiwica.

7“Picácué cáalu piwàwa péemìapinácaalícué áibanái itàaníca ùwicái iináwaná ìwali, namànínása ùwicái mawiénita, déecubàata nacái. Càita iwàwacutá namànica, quéwa càmitàacá imáalàapináwa yái èeriquéi. 8Manùbacáiná áiba cáli néeséeyéi ipéliapiná áiba cáli néeséeyéi ípunitawa, áibanái gobierno namànipiná ùwicái áibanái gobierno ípunitawa. Yá canánama cáli icusúapinácawa. Yá nacái manùbéeyéi wenàiwica néetápináwa máapicái iyú. Quéwa macáita yái yùuwichàacáisica, yátanica idàbáanéeri yùuwichàacáisica meedá, càide iyúwa inanái idàbacaalí ùuwichàacawa ùasu èeri umusúadacatená icá èeri.

9“Piicácué píchawa áibanáicáiná judíonái náibàapinácué píawa nacháawàacatenácué piináwaná ìwali nàyacàle icuèrinánái iríwa. Aibanái icapèedáidapinácué píawa judíonái yéewáidacàalu irícu. Yá áibanái náibàapinácué píawa nacháawàacatená piináwaná ìwali càmiíyéi judío icuèrinánái irí, reynái irí nacáiwá peebáidacáinácué nutàacái. Càipiná Dios imàacacué namànica pirí, yéewanápiná picàlidaca nalí nutàacái. 10Ipíchawáise imáalàapinácawa yái èeriquéi, yá iwàwacutápiná macái èeri mìnánái yéemíaca nutàacái cayábéeri. 11Néenialípiná náibàapinácué píawa nacháawàacatenácué pía náiwacanánái iríwa, quéwa picácué achúma píináidacawa piwàwawa ìwali càinácaalí iyú píalimá picàlidaca nalí nutàacái. Pibàlùapinácué náipunita, yá picàlidacué nalí càinácaalí tàacáisi Dios ichùulìeripinácuéca picàlidaca nalí, càmicáinácué picàlidapiná nalí píasu tàacáisiwa meedá, néese picàlidapinácué nalí nutàacái Espíritu Santo imàaqueeripinácuéca píalíacawa. 12Néenialípiná wenàiwicanái nacháawàapiná néenánáisiwawa áibanái irí, néenánái néetáanápínáwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái nacái nasèenái nacháawàapiná néenibewa néetáanápínáwa neebáidacáiná nutàacái. Aibanái néenibe nacái nawènúadapiná náiwitáisewa nasèenái íchawa, yá nanúaca nasèenáiwawa. 13Macái èeri mìnánái báawacuéca naicápiná píawa peebáidacáiná nutàacái, quéwa cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái mamáalàacata àta néetáatalétawa, níacata nuwasèeyéipiná Dios yàasu yùuwichàacáisi íchawa.

14“Aibaalípiná piicápinácué wenàiwica imànica áiba báawéeri casaquèeri wawàsi templo irícu, aléde càmicataléca Dios imàaca wenàiwica imànica càiri wawàsi, casacàacatená imànica templo Dios ícha —píacué iléeyéica yái tàacáisica, péemíacué cayábani— íná piicápinácaalícué yái wenàiwica iyaca néré, yásí macáita wenàiwica iyéeyéica cháí Judea

yàasu cáli iwàwacutá napiacawa dúli inàliméeri nérépiná. ¹⁵Cawinácaalí wenàiwica iyamáidéeyéicawa iyaca icapèe ipùata sàabadéeri ínatawa néenialípiná, iwàwacutá càmita nèepùa nawàlùacawa nacapèe iriculéwa needácaténá nàasuwa ipíchawáise napiacawa Jerusalén iyacàlená ícha. ¹⁶Cawinácaalí iyéeyéica manacúaliré, iwàwacutá càmita nèepùawa nacapèe néréwa, ibatàa needáanápíná nabàlewata, iwàwacutá càmita nèepùawa ipíchawáise napiacawa Jerusalén iyacàlená ícha. ¹⁷INàuwichàapínacawa manuísíwata cawinácaalí inanái idéericuíyéica, nía nacái inanáica yèeyéica quìrasii ìira ìinisi!, càmicáiná náalimá napiacawa ráunamáita, naicápiná nacái néenibewa nàuwichàacawa. ¹⁸Pisutácué Dios ícha ipíchanácué iwàwacutá pipiacawa unìabépi, máinicáinácué càulenáca piacawa. ¹⁹Néenialípiná wenàiwicanái yùuwichàapínacawa báawanama. Canácaté áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái ícha, Dios idàbacatáiseté yái èeriquéi, àta siùca nacáide. Càmiripínáta nacái áiba yùuwichàacáisi báawéeríwanái ícha càiripínáta cháí èeri iricu. ²⁰Càmicaalí Wacuèriná Dios imàaca maléenéeripínátáni yái yùuwichàacáisica, yásí macái èeri mìnanáí yéetápináawatá. Quéwa Dios idéca imàacaca maléenéeripínacani cáinináciná iicáca yàasu wenàiwicawa, níái wenàiwica Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa.

²¹“Néese néenialípiná áibanái ímapínácué piríwa: ‘Aqualécué, piicáca chácata iyaca yái Mesíasca’, càipíná náimaca; áibanái nacái náimapínácué piríwa: ‘Piicácué Mesías iyaca néré, yái judío icuèrináca’, càipíná náimaca. Quéwa picácué peebáida nalíwani. ²²Manùbacáiná cachìwéeyéi yàanàapínáca, icàlidéeyéipíná ichìwawa, náimapíná Mesíasca nía, judío icuèrinápiná; áibanái iwicùlidéeyéi nacái nàanàapíná icàlidéeyéi ichìwawa. Náimapíná natàanínása Dios inùmaliçuíse. Namànipíná yái càmfírìca wenàiwica idé imànica. Càipíná náasáidaca nachàiniwa nachìwáidacaténá èeri mìnanáí. Náalimáidapíná nachìwáidaca Dios yàasu wenàiwica, Dios yeedéeyéica yàasunáipínáwa. Càmicaalí Dios yàasunái iicá íchawa cayábani, yásí cachìwéeyéi náalimá nachìwáidaca nía nacái. ²³Iná ipiicácué píichawa cayábani! Nudéca nucàlidacuéca piríni, macáita yái iwàwacutéericuéca píalíacawa ipíchanácué nachìwáidaca pía. Nudéca nùlàacuéca pía náicha, ipíchawáise ichàbapínacawa”, ímaca yái Jesúsca.

El regreso del Hijo del hombre

²⁴Jesús ímacaté nalí àniwa: “Néenialípiná idécanáami ichàbacawa yái yùuwichàacáisica, yá catápináca èeri, quéeri nacáíwa càmita amalá

icànaca. ²⁵Dùlupùta nacái nacaláapínáwa chènuníise. Yásí cachàinfiyéi wawàsi iyéeyéica chènuniré nacusúacawa macáíwa. ²⁶Néese macái èeri mìnaná iicápiná núa, núa asìali Dios néeséerica, nùanàpiná acalèe yèewíise cachàinfiiri nuíwitáise iyúwa, nucamaláná mèlumèluíri iricuwa nucùacaténá macáita. ²⁷Nubànùapíná nùasu àngelnáíwa, yá nàwacáidapíná nulí nùasunái nuedéeyéica èeri mìnaná yèewíise àta alénácaalí nàyaca macái cáli imanùbaca cháí èeri iricu.

²⁸“Péemiacué cayába comparación higuera yéetaná iwali: Càisinàacaalí higuera yàana, yá imusúadacaalí ibáináwa, yá pialíacuécawa mawiénica camuí. ²⁹Càita nacái piicápinácaalícué ichàbacawa macáita yái nucàlidéericuécá pirí iwali, yásí pialíacuécawa mawiénica núa, nùanápináwa néese àniwa, núa asìali Dios néeséerica, càide iyúwa wenàiwica ibàlùacaalíwa capíi inùma iricu, iwàlùanápináwa capíi iriculé. ³⁰Péemiacué cayábani, macáita yái siùquéerica tàacáwa nucàlidacuécá pirí iwali, macáita ichàbáanápinácawa ipíchawáise néetácawa macáita wenàiwica iyéeyéipínáca néenialíwa. ³¹Yái capíraléeri cáli, èeriquéi nacái namáalàapínácawa áiba èeriwa, néese nutàacái càmita imáalàapínáwa. Macáita ichàbapínácawa càiwade iyúwa nucàlidáanácué piríni.

³²“Quéwa canácata yáaliériwa chácataínápinácaalí yái èerica, chènuníiseyéyi àngelnáí nacái càmita náalíawa, núa nacái Dios lirica, càmita núalíawa chácataínápinácaalí yái èerica, hora nacái. Abéericata Núaniri Dios yáaliériwa.

³³“Iná picùacué piyacani, yái èeripínáca, pisutácué nacái Dios ícha, càmicáinácué pialíawa chácataínápinácaalí nuénáíwaná yàanàaca. ³⁴Péemiacué comparación: Nuénáíwanápiná iyaca càide iyúwa asìali yàacaalíwa ipáchiacaténá déeculé. Ipíchawáise imusúacawa icapèe íchawa, yá imáidaca yàasu wenàiwicanáíwa. Yá ichùuliaca nacùanápiná icapèe, yàasu nacái. Macái icàlida nalí náibaidéeripínáca. Yá ichùuliaca yàasu wenàiwicawa icuèripíná capíi inùma ipíchaná iimáca, ituíyàanápiná mamáalàacata àta náiwacali yàanàacataléta àniwa. ³⁵Iná núumacué pirí, picùacué cayába nùanàaca àniwa, càmicáinácué pialíawa nuénáíwaná, núa iyéerica càide iyúwa capíi íiwacali, chácataínápinácaalí nùanàaca àniwa, nùanàapínácaalí táicalé, càmicaalí nacái catá bamuchúami, càmicaalí nacái cawámai itàacaalí, càmicaalí nacái mapisáita. ³⁶Picùacué cayába nùanàaca ipíchanácué nuèpùapínácaalí nùanàaca àniwa, yáta nùanàacuécá pía meedá càmfíyéica íibaida nulí cayába, càide iyúwa wenàiwica

iiméeyéica meedá. ³⁷Yái núméricuéca pírí, núuma nacái macáita nùasu wenàiwica íríwa: Picùacué cayába nùanàaca àniwa”, ímaca yái Jesúsca.

Conspiración para arrestar a Jesús

14 ¹Iwàwacutácaté pucháiba èeri ipíchawáise judíonái yàasu culto ípidenéri Pascua, nayáacaalíté pan càmfíri idènia levadura. Sacerdote íiwacanánái, áibanái nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu nacutáca càinápínácaalí iyú yéewanápiná náibàaca Jesús ibàacanéri iyú nanúanápináni. ²Abénaméeyéi náimaca:

—Iwàwacutá càmita wáibàani Pascua yàasuná culto yaalí, ipíchaná calúaca wáapicha níái manùbéeyéi wenàiwicaca, ipíchaná namànica ùwicái yàcalé írìcu —náimaca.

Una mujer derrama perfume sobre Jesús

³Jesús yàacatéwa Betania ìyacàlená néré, yá iwàlùacawa Simón icapèe írìculé, yái Simón ichùnìericatéwa cháunási lepra ícha. Néese idècunitàacá Jesús iyaca mesa idaní iyáacatená iyáacaléwa, yá abéechúa inanái yàanàaca itéechúaca catùa ucáapi írìcuwa, abéechúa catùa cawèníiri íba alabastro icatùalená, ipuniéchúawa séenási pumèníiri isàni iyú, ípidenéri nardo, máiníiri cawènica. Yá ubacáca catùa inùma, yá ùcùaca séenási Jesús íiwita iwali, yái séenási pumèníirica isàni. ⁴Néese abénaméeyéi néená níái iyéeyéica néeni, yá calúaca nía ìwalíse yái umànínáca. Náimaca nalíwáaca:

—Máiní báawéeriquéi úucáanáca meedá yái pumèníirica isàni cawèníirimica. ⁵Yái pumèníirica isàni iwèníiri trescientos ichàbaníiseta denario, cawèníiyéi plata abéeri camuí iwènicatái. Iná ¿cánácáwa càmita uwéndani ùacatená iwènináami catúulécaneeyéi írí? — náimaca nalíwáaca. Yá nacuíscaca náichawa úái inanáica. ⁶Quéwa Jesús ímaca nalí:

—Pimàacacué umànica càide iyúwa uwàwáaná. Picácué pisàiwica ulí wawàsi. Udéca umànica nulí cayábéeri. ⁷Catúulécaneeyéi wenàiwica nàyacuéca pèewi càiripináta, íná yéewa pálimá piyúudàaca nía càinácaalí èeri piwàwacatáicacacué piyúudàaca nía. Núa quéwa càmfírita iyápiná píapichacué càiripináta cháí èeri írìcu. ⁸Uara inanáica udéca umànica nulí yái cayábéerica úaliméerica umànica. Udéca ùcùaca nùwali perfume nusànipiná ipíchawáise nuétácawa, yéewanápiná nabàllaca núa, càide iyúwa judíonái imàníná yéeteyéimiwa írí. ⁹Péemiacué cayába, àta

alénácaalí wenàiwica nacàlidaca nutàacái cháí èeri iricu, yái tàacáisi ímérica nuwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi ícha, yásí nacái nacàlidaca uináwaná ìwali càinácaalí iyú úái inanáica umànínaté nulí cayáberí. Càipíná nawàwalica úawa —íimaca yái Jesúsca.

Judas traiciona a Jesús

¹⁰Néeseté Judas Iscariote, abéeri néená níái docéeyéica imanùbaca Jesús yéewáidacaléca, yàaca itàaníca sacerdote íiwacanánái yáapicha, itéenápiná nía Jesús yàatalé náibàacaténáni. ¹¹Níái sacerdote íiwacanánáica néemíacaalíni, yá máini casímáica nawàwa. Yá nacàlidaca Judas írí nàanápinaté írí plata itéenápináca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni. Néese Judas idàbaca icutáca wawàsi càicaalínacatáipináta yáalimá itéca nía Jesús yàatalé náibàacaténáni.

La Cena del Señor

¹²Idàbáanéeri èeri yàanàcaté judíonái yàasu culto yaalí ípidenéerica Pascua nayáacaalíté pan càimíiri idènia levadura. Yáté èerica nanúacaté oveja wàlisàì iyúwa sacrificio càide iyúwaté náiwitáise iyáaná nayáacaténá oveja iiná Pascua yàasuná culto yaalí. Yáté èerica Jesús yéewáidacalénái isutáca yéemíawani. Náimaca írí:

—¿Alénásica piwàwa wàacawa wachùnìacaténá piyáapíná nacáíwa yàacàsi Pascua pinéerica piyáacaténáni wáapicha? —náimaca írí. ¹³Iná Jesús imáidaca yàataléwa pucháiba yéewáidacaléwa ibànùacaténá nía. Yá íimaca nalí:

—Píacuéwa Jerusalén ìyacàlená iriculé. Abéeri asíali ípunitáidapínacué píawa, itéerica úni catùalicu. Píacuéwa yáamiwáise, ¹⁴àta iwàlùacatalétawa capíiriculé, néese píimacué capíi íiwacali írí: ‘Yáara Yéewáidéerica wía iwàwaca isutáca yéemíawawa pía alénácaalí capíi imàdàaná ìya iyáacatáipíná iyáacaléwa Pascua pinéerica yéewáidacalénái yáapichawa’, píimacué írí. ¹⁵Néese yáasáidapínacué píríwani, capíi imàdàaná manuíri ìyéerica chènunibàa cáli inàni ícha, nachùnìerica cayába. Pichùnìacué walíni néré wayáapíná Pascua piná —íimaca yái Jesúsca.

¹⁶Néese nàacawa Jesús ícha níái yéewáidacaléca, yá nawàlùacawa Jerusalén ìyacàlená iriculé. Yá nàanàaca macáita càide iyúwa Jesús ímáanáté nalí. Néese nachùnìaca yàacàsi Pascua pinéerica. ¹⁷Néeseté catáca yàacawa, yá Jesús yàanàaca néré doce namanùbaca yéewáidacalé yáapichawa. ¹⁸Néese idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa mesa iwéré, Jesús íimaca nalí:

—Péemiacué cayába, abéeri péenáciué, iyéerica iyáacaléwa núapicha siücade, itépiná nuuwidenái náibàacatená núa —íimaca nalí.

¹⁹Yá idàbaca achúmaca nawàwa, íná nadàbaca nasutáca néemiawani abéerinamata. Náimaca Jesús irí:

—¿Núasica? —náimaca. ²⁰Jesús íimaca nalí:

—Abéeri péenáciué docenáciué pimanùbaca pía, yái yáapúadéerica pan núapicha quírápieli iriculé, yácata itéeripináca nuuwidenái náibàacatená núa. ²¹Báisíta núa, asiali Dios néeséerica, nuétápinácawa càide iyúwaté profetanái itànàanaté tàacáisi nùwali Dios inùmalicúise; quéwa imáiniiripiná yùuwichàacawa yái asialica itéeripináca nuuwidenái náibàacatená núa! Cayába cachàinitésica irítáni càmicaalíté imusúa iicáca èeritá —íimaca yái Jesúsca.

²²Néese idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa, Jesús yeedáca pan icáapi iriculéwa, yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái panca. Néese isubèriadacani, iwacùaca nalíni. Iimaca nalí:

—Peedáciué piyáawani, yácata nuiná yái —íimaca nalí.

²³Néese yeedáca copa icáapi iriculéwa, abéechúa copa idènièchúa iricuwa uva ituní. Yá yàaca Dios irí cayábéeri ìwali yái uva ituníca. Néese ichàbáida nalíni, yá macáita nàiracani. ²⁴Jesús íimaca nalí:

—Yái uva ituníca, yácata nuíraná imusuéripinácawa nuíchawa cruz ìwali manùbéeyéi wenàiwica irípináwa, imàaquéeri nacái báisíiricani yái wàlisàì wawàsi Dios imàníirica wenàiwicanái yáapicha iwasàacatená níawa Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. ²⁵Péemiacué cayába, càmita nuèpua nuìrapináca quirínamani yái uva ituníca àta áiba èeripiná nuìracataléta wàlisàì uva ituní yàcalé irícu Dios icùacataléca macáita chènuniré —íimaca yái Jesúsca.

Jesús anuncia que Pedro lo negará

²⁶Néeseté idécanáami nacántàaca salmos, yá nàacatéwa dúli nérépiná íipidenéechúa Olivos, íimáanáca olivo inàlimaná. ²⁷Jesús íimaca nalí:

—Macáitacué piwènúadapiná nuícha píiwitáisewa, yá pimàacapinácué núa abéerita, càide iyúwaté Dios yàasu profeta itànàaná tàacáisi Dios icàlidéericaté nùwali. Dios íimacaté: ‘Nunúapiná yái icuèrica nupira ovejanáíwa, néese nupira ovejanái napiapiná nacàlìliacawa’, íimacaté yái Diosca. ²⁸Quéwa idécanáami numichàacawa yéetácáisi íicha, yásí nùacuéwa pipíchalé Galilea yàasu cáli néré, yá nuípunitáidapinácué pía néréwa —íimaca yái Jesúsca. ²⁹Néese Pedro íimaca irí:

—Ewita macáita áibanái iwènúadacaalí píicha íiwitáisewa, càicánita càmita numànipiná càì —íimaca yái Pedroca. ³⁰Jesús íimaca irí:

—Péemìa cayába, yáta catáqueí, ipíchawáise cawámai itàaca pucháibáaná yàawiríapiná, yá pimànipiná pichìwawa máisiba yàawiría, píimapiná càmitasa píalía nùwali, ipíchaná nanúaca pía núapicha —íimaca yái Jesúsca. ³¹Quéwa Pedro íimaca irí cachàiniiri iyú mamáalàacata:

—Ewita iwàwacutácaalí nacái nuétácawa píapichawa, càicáaníta càmita nucàlida nuchìwawa càminása núlía píwali —íimaca yái Pedroca. Yá macáita níái áibanái càì náimaca nacái Jesús irí.

Jesús ora en Getsemaní

³²Néeseté nàanàaca bànacalé inàlima néré íipidenácataléca Getsemaní. Yá Jesús íimaca yéewáidacalénái iríwa:

—Píawinacuéwa cháí idècunitàacá nùaca néré nusutáca núawawa Dios íicha —íimaca yái Jesúsca.

³³Yá itéca yáapichawa Pedro, Santiago nacái, Juan nacái. Yá Jesús idàbaca icalùadacawa báawanama, máiní achúmaca iwàwa íináidacawa icalùniwa. ³⁴Yá íimaca nalí:

—Máiní achúmaca nuwàwa nuínáidacawa nuwàwalicúisewa càide iyúwa wenàiwica iwàwéeri yéetácawa aquialéta. Chátacué píara. Picácué piimá pìyaca —íimaca nalí.

³⁵Néese Jesús isirùacawa napíchalé achúmáanata. Jesús yúuwàa iriàcawa inùmáawawa cáli iwéré. Yá isutáca Dios íicha wawàsi asásí cayábacaalí iwasàanápiná Jesús yùuwichàacáisi íicha, yái yùuwichàacáisica yàanèripinácatéwa ìwali mesúnamáitaté. ³⁶Càité Jesús isutáca yáawawa Dios íicha: “Núaniri, píacata yáaliméerica imànica macái wawàsi. Iná piwasàaca núa íicha yái nùuwichàanápináacawa yàanèripináacawa nùwali siùcade; quéwa, càmicaalí cayábani yái piwasàanáca núa, yá picá pimàni càide iyúwa nuwàwáaná, néese pimàni càide iyúwa piwàwáaná”, íimaca isutáca Dios íicha yái Jesúsca.

³⁷Néese yèepùacawa yéewáidacalénái yàataléwa. Yá yàanàaca nía íiméeyéicáita. Néese íimaca Pedro irí:

—Simón, ¿cáná piimá? ¿Cáná càmita yéewa picawàacawa ibatàa abéeri horapiná? ³⁸Picácué piimá pìyaca, pisutácué nacái píawawa Dios íicha yéewacaténácué pimawèniadaca píichawa báawéeri, Satanáscáiná yáalimáidapinácué pía pimàníinápiná píbáyawanáwa. Piwàwacuéca pimànica càide iyúwa nuwàwáaná, quéwa machawàacáicatacué piiná meedá —íimaca yái Jesúsca.

³⁹Néese Jesús yèepùa yàacawa náicha àniwa. Yá yèepùa isutáca Dios íicha càide iyúwa idéenáté isutácáwaca. ⁴⁰Néese yèepùacawa

yéewáidacalénái yàataléwa àniwa, yásí yàanàaca nía iiméeyéicáita àniwa, máinicáiná cadapùleca nía báawanama. Idécanaámi icawàidaca nía, yá báica naicáca níawawa iwéré. ⁴¹Yá Jesús yèepùa iwènúacawa náicha àniwa, yá isutáca yáawawa Dios íicha àniwa. Néese yèepùa yàacawa nàatalé àniwa máisiba yàawiríanápiná. Yá Jesús íimaca nalí:

—¿Cánacué piimá pìyaca? ¿Cánacué piyamáidacáitacuéwa meedá nacái? Pidécuéca piimáca, íná pimichàacuéwa, nuénáiwanaáiná idéca yàanàaca presocatáipináca namànica núa namàacacaténá cabáyawanéeyéi wenàiwica inúaca núa, núa asìali Dios néeséerica. ⁴²Pimichàacuéwa, wàanácuéwa; áca néese yái asìalica itéerica nùuwidenái náibàacaténá núa —íimaca yái Jesúsca.

Arrestan a Jesús

⁴³Idècunitàacá Jesús itàaníca, yáté Judas yàanàaca, yái abéeri yéewáidacaléca, docenámica nía. Yàanàaca madécaná wenàiwica yáapicha cacáapisèyeyéi. Natéca espada machete nacáiri, wacàba nacái áiba. Sacerdote íiwacanánái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írìcu, judío íiwacanánái nacái nabànùacaté wenàiwica Judas yáapicha íibèyeyéipináca Jesús. ⁴⁴Judasca, yái itéeripinácaté Jesús yùuwidenái náibàacaténáténi, icàlidacaté nalíni quéechacáwa càinápinácaalí iyú yásáida Jesús. Càité Judas íimaca nalí quéechatécáwa: “Yái asìali nutàidéeripináca, nusùsuèripináca nacái inàni ìwali, yácata Jesús. Iná píibàacuéni, pitécué piacawa cachàiníiri iyúni”, càité íimaca nalí yái Judasca. ⁴⁵Ináté Judas yàacawa Jesús yàatalé. Yá íimaca Jesús irí:

—iNuíwacali! —íimaca yái Judasca. Néese Judas isùsùaca Jesús inàni ìwali càide iyúwa judío íiwitáise ìyáaná natàidáaná wenàiwica cáininéerica naicáca. ⁴⁶Néese níái manùbéeyéi wenàiwicaca náibàaca Jesús, nacùacani presoíri iyú.

⁴⁷Quéwa abéerita néená níái yéewáidacaléca ìyeyéica néré Jesús yáapicha iwatàaca yàasu espada machete nacáiriwa. Yá yáalimáidaca ipéliacatató, yá inúacatató abéeri asìali ìwali espada iyú, quéwa isasàacáita meedá yùuwi abéemàa, yái sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwicaca. ⁴⁸Néese Jesús isutáca yéemàawa níái wenàiwicaca:

—¿Cánacué pianàa nùatalé cacáapisàiwaca espada machete nacáiri, wacàba nacái píibàacaténacué núa presoíri iyúpiná càide iyúwa piicáaná cayéedéerimi? Càmitacué iwàwacutá càì pimànica, càmicáinácué nupéliapiná píipunita. ⁴⁹Macái èeri imanùbaca, nùyacatécué pèewi idècunitàacá nuéwáidaca wenàiwica templo írìcu, yá càmitatécué píibàa

núa néenibàa. Quéwa píalimácué píibàaca núa siùcade yéewanápiná macáita ichàbacawa càide iyúwaté profetanái itànàaná tàacáisi nuináwaná ìwali Dios inùmalìcuíse —íimaca yái Jesúsca.

⁵⁰Néese macáita Jesús yéewáidacalénái namàacaca Jesús abéerita néré. Yá napiacawa. ⁵¹Núa Marcos quéwa, ùuculliricaté núa, nùacatéwa Jesús yáamiwáise. Nudèniacaté nùwaliwa manuiri wáluma meedá, núuquéricaté nùwalísewa. Néese níái wenàiwica náibàaca núa. ⁵²Quéwa numusúacàatécatawa nùasu wálumami íchawa, yá nupiacawa náicha mabàleta meedá.

Jesús ante la Junta Suprema

⁵³Néeseté natéca Jesús sacerdote íiwacaliná icapèe néré. Néese nàwacáidáyacacawa macáita sacerdote íiwacanánái, judío íiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo iricu. ⁵⁴Yá Pedro yàacawa Jesús yáamiwáise déecuíseta. Yá iwàlùacawa bàacháwa iriculé, yái sacerdote íiwacaliná icapèe ibàacháwalenáca. Yá Pedro yáawinacawa úwinái yèewi, níái icuèyéica templo. Pedro yáawinacawa mawiénita quichái irí yàanabàcaténá néeni.

⁵⁵Néese sacerdote íiwacanánái, nía nacái macáita Junta Supremanái israelita íiwacanánái nacutáca wawàsi Jesús ìwali namàacáanápíná úwinái inúacani. Quéwa càmitaté náalimá nàanàaca báisiiri wawàsi ìwali. ⁵⁶Yácáiná éwita manùbéeyéi wenàiwica nacàlidacáaníta nachìwawa Jesús ìwali, càicáaníta càmita abédanama natàaníca. ⁵⁷Aibanái nabàlùacawa nacàlidacaténá nachìwawa. Yá náimaca:

⁵⁸—Wadéca wéemíaca càì íimaca: ‘Numáalàidapíná yái temploca asianái imàníirica, néese máisiba èeri iricu, yá numichàidapíná áiba templo càníirita asianái imàni’, càì íimaca —náimaca nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali.

⁵⁹Quéwa éwita nacàlidacáaníta càiri chìwái, càicáaníta càmita abédanama natàaníca àniwa. ⁶⁰Néese sacerdote íiwacaliná imichàacawa ibàlùacawa nàacuéseemi. Yá isutáca yéemíawa Jesús:

—¿Cáná càmita picàlida piináwanáwa? ¿Cáiná píimaca ìwali yái nacàlidéerica píwali nacháawàanáca piináwaná ìwali? —íimaca Jesús irí.

⁶¹Quéwa, éwita càmicáaníta cabáyawanáca yái Jesúsca, càicáaníta masànata náicha mamáalàacatani, canáca icàlidáaná iináwanáwa nalí. Néese sacerdote íiwacaliná isutáca yéemíawa àniwani. Yá íimaca Jesús irí:

—¿Píatasica yái Mesíasca, yái judío icuèrinápínáca, yái cayábéeri Dios Iirica? —íimaca. ⁶²Jesús íimaca irí:

—Báisíta, yáca núa yái. Yá áibaalípiná piicápinácué núawa, asiali Dios nééséerica. Piicápinácué núawinacawa nùyaca Dios yéewápuwáise, yái Dios cachàinírica náicha canánama nucùacaténá yáapicha macáita. Yá piicápinácué nacái nùanàaca àniwa acalèe yèewíise chènuníise —íimaca yái Jesúsca.

⁶³Néese sacerdote íiwacaliná icacanáidaca ibàlewa càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná yáasáidacaténá báawaca yéemiaca yái tàacáisi Jesús íiméerica Dios ìwali. Yá sacerdote íiwacaliná íimaca nalí:

—ìCàmìta iwàwacutá wéemiaca áibanái icàlidáaná iináwaná ìwali!
⁶⁴Pidécuéca péemiaca itàanica báawéeri iyú Dios ìwali, icàlidaca ìwaliwa Dios Íiricasani. ¿Càinásicué wamànica irí? —íimaca. Yá abédanamata náiwitáise macáita cabáyawanáca naicácani, iwàwacutáanása nacái yéetácawa, náimaca.

⁶⁵Néese abénaméeyéi néená nadàbaca nàapìsáidaca Jesús inàni, nabàlia nacái ituí, yá nacapèedáidacani, náimaca irí:

—ìPíwicùlida, picàlida walíni cawinácaalí yái inúadáida pía! — náimaca irí, naicáanica iquíniná. Yá nacái úwinái icuèyéica templo nanúadáidaca Jesús inàni ìwali.

Pedro niega conocer a Jesús

⁶⁶Pedro ìyacaté capíi yàapumàalicubàa, bàacháwáise. Néese inanái yàanàaca néré, sacerdote íiwacaliná yàasu wenàiwicaca. ⁶⁷Uicáca Pedro yàanabàca quichái, yá uicáidaca irí. Néese úumaca irí:

—Pía nacái yèepuníiritéwa Jesús yáapicha, yái Nazaret ìyacàlená nééséerica —úumaca. ⁶⁸Pedro quéwa imànica ichìwawa, íimaca càmìtasa yáalía Jesús ìwali. Yá íimaca ulí:

—Càmíirita nualía ìwali. Càmita nacái nualía càinácaalí ìwali pitàanica piyaca —íimaca icàlidaca ichìwawa yái Pedroca, cáalucáináni. Yá Pedro yàacawa náicha iwáiná inùma néré, yái iwáiná bàacháwa itééséerica. Néese cawámai itàaca. ⁶⁹Néese úái íibaidéechúaca uicáca Pedro àniwa. Yá udàbaca ucàlidaca Pedro iináwaná ìwali wenàiwicanái irí ìyèeyéica néeni. Yá úumaca nalí:

—Yá asialiquéi abéeri néená níai Jesús yáapichéeyéica —úumaca. ⁷⁰Quéwa Pedro icàlidaca ichìwawa àniwa càmíinása yáalía Jesús ìwali ipíchaná náibàacani nacái, yái Pedroca. Néese achúma yáwanáitacáwa àniwa áibanái ìyèeyéica néeni náimaca Pedro irí àniwa:

—Báisíta píaca abéeri néená níai Jesús yáapichéeyéica, Galilea yàasu cáli nééséericáiná nacái pía —náimaca. ⁷¹Néese Pedro idàbaca

icàlidaca ichìwawa cachàiníri tàacáisi iyú, báawéeri nacái báawanama báisí báisisíwata Dios yáaliéricawa. Yá ímaca nalí:

—iCàmita nùalía ìwalfíra asiali pitàanírícuéca ìwali! —íimaca icàlidaca ichìwawa yái Pedroca, ipíchaná náibàacani, cáalucáináni, yái Pedroca.

⁷²Yáta cawámai itàaca àniwa pucháibáaná yàawiríapiná. Néese Pedro iwàwalica tàacáisi Jesús íméericaté írí: ‘Ipíchawáise cawámai itàaca pucháibáaná yàawiríapiná, yá pimànipiná pichìwawa máisiba yàawiría, píimapiná càmítasa píalía nùwali’, càité idéca ímaca yái Jesúsca. Yá Pedro ícháníca cachàiníri iyú.

Jesús ante Pilato

15 ¹Néeseté amalácaalí nawicáu, yá nàwacáidáyacacawa, níai sacerdote íiwacanánáica, judío íiwacanánái nacái, nía nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo írícu, nía macáita Junta Supremanái, israelita íiwacanánáica, nánáidacaténáwa càinácaalí namànínápinaté Jesús írí. Yá nadacùaca náichawa Jesús. Yá natécani presoíri iyú Pilato gobernador yàatalé, yái romanosàiri icuèricaté Judea yàasu cáli, yéewacaténá Pilato yéemiaca Jesús iináwaná ìwali, ichùllanápiná úwinái inúaca Jesús. ²Néese Pilato isutáca yéemiawa Jesús:

—¿Báisisíca judío icuèrinásàirica pía? —íimaca. Néese Jesús ímaca írí:

—Báisíta, núacani. Pidéca càì píimaca —íimaca yái Jesúsca.

³Néese sacerdote íiwacanánái nacháawàaca Jesús iináwaná ìwali. Náimaca Jesús imànicasa madécaná wawàsi báawéeri. ⁴Iná Pilato isutáca yéemiawa Jesús àniwa. Yá ímaca Jesús írí:

—¿Cáná càmita picàlida nulí piináwanáwa càinácaalí pidéena pimànica? Péemìa nacháawàaná piináwaná ìwali manùba wawàsi ìwali —íimaca yái Pilatoca.

⁵Canácata quéwa Jesús ímáaná írí, íná Pilato íináidacawa manuíswata íicáidaca Jesús írí, càmita Pilato yáalíawa íináidéeripináwa Jesús ìwali.

Jesús es sentenciado a muerte

⁶Camuí imanùbaca judíonái imànicaalíté Pascua yàasuná culto, yá Pilato gobernador romanosàiri iwasàaca abéeri presoíri judíonái írípíná, càirínácaalí presoíri nawàwéerica. ⁷Néenialíté ìyaca asiali ípídenéerica Barrabás presoíyéi ibànalicu, náapicha áibanái wenàiwica inuéyéicaté wenàiwica ùwicái írícuná, namànicaalíté ùwicái romanonái yàasu gobierno íipunita. ⁸Iná áibanái wenàiwica yàanàaca, yá nadàbaca

nasutáca Pilato ícha wawàsi iwasàanápíná nalí abéeri presoíri càide iyúwaté íiwitáise iyáaná. ⁹Yá Pilato ímaca nalí:

—¿Piwàwasicué nuwasàaca pirí Jesús, yái judío icuèrináca? — ímaca yái Pilatoca Jesús ìwali. ¹⁰Càica Pilato isutáca yéemiawa nía, Pilato yáalíacáinátéwa báawaca sacerdote íiwacanánái iicáca Jesús, máinicáiná cayábaca macái wenàiwica naicáca náicha Jesús, íná sacerdote íiwacanánái náibàacaté Jesús nacháawàacaténá iináwaná ìwali Pilato irí. ¹¹Quéwa sacerdote íiwacanánái nawènúadaca wenàiwicanái íiwitáise Jesús ícha nasutácaténá Pilato ícha wawàsi iwasàanápíná nalí Barrabás. ¹²Pilato isutáca yéemiawa nía:

—Néeni, nuwasàacaalícué pirí Barrabás, ¿càinásicué piwàwa numànica Jesús irí, yái píiméricuécá ìwali judío icuèrinásàirica? — ímaca yái Pilatoca. ¹³Yá náimaca Pilato irí néemíanicawa:

—iPitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca madécana yàawiría. ¹⁴Pilato ímaca nalí:

—¿Cáná? ¿Càinásica báawéeri imàni? — ímaca yái Pilatoca. Quéwanáta néemíanicawa àniwa:

—iPitàtàacuéni cruz ìwali! —náimaca. ¹⁵Iná Pilato iwàwacáiná cayábaca nía yáapicha, níái judíoca, íná iwasàaca nalí Barrabás. Yá ichùuliaca yàasu úwináíwa icapèédáidáanápíná Jesús mabàleta cachàiníiri cabèesi iyú. Idécanáami nacapèédáidaca Jesús báawanama àta ímami ichalàacatalétawa ícha, yá Pilato yèepùadacani úwinái irí natàtàacaténáni cruz ìwali.

¹⁶Néese úwinái natéca Jesús bàacháwáise capíi ícha, yái Pilato icapèe manuírca. Yá namáidaca macáita néenánáiwa úwinái nàwacáidáyacacaténáwa Jesús itéese. ¹⁷Néese náucaca ruana Jesús ìwalíise, abéeri ruana nacáiri cáaléeri, quíiréeri càiride iyúwa romano icuèriná ibàle. Néese namànica tuíri culèpi nacáiri icàyuwaniná càiride iyúwa romano icuèriná yàasu corona. Yá náiyàaca corona Jesús íwita ìwali, nacuèrinásàiri naicácaténásatáni, quéwa naicáanicáita meedá Jesús iquíniná. ¹⁸Yá nadàbaca néemíanicawa irí. Náimaca:

—iCasímái piwàwa, pìyaca manùba èeri, píasa judío icuèrinásàirica! —náimaca, càide iyúwaté romano íiwitáise natàidáaná nacuèrináwa, naicáanicaténá meedá Jesús iquíniná.

¹⁹Néese nanúadáidaca Jesús íwita ìwali àicu iyú. Yá nàapísáidacani. Néese nabàlùacawa nàululù iyúwa Jesús irí càide iyúwa nàacaalí icàaluínínátá, quéwa naicáanicáita Jesús iquíniná meedá. Càmita báisíiri iyú nàa icàaluíniná. ²⁰Idécanáami càa naicáanica Jesús iquíniná,

yá nawatàaca ícha ruana nacáiri cáaléeri quíréerica. Néese nàwalica Jesús ìwali ibàle àniwa. Yá natécani yàcalé ícha, natàtàacaténani cruz ìwali.

Jesús es crucificado

²¹Néeseté abéeri asiali Cirene ìyacàlená néeséeri yàanàaca manacúali néese, ìpidenéerica Simón, yái náanirica níái Alejandro, Rufo nacái. Yàacawa àyapulìcubàa yái Simónca, néese úwinái ìbàacani, nachùuliaca iwáacutaca cruz Jesús irípiná, càmicáinaté Jesús yáalimá iwáacutacani, canácáiná quirínama ichàini, úwináicáiná nacapèedáidacaté báawanamani.

²²Natéca Jesús Gólgota néré méetàuculé Jerusalén ìyacàlená ícha. (Yái ìpidená Gólgota ímáanáca: “Iiwitasi yáapimi ìyacatalé”.) ²³Yá nawàwa nàaca Jesús ìira uva ituní ipuíri, nèewiàdéerica dabé yèewi ìpidenéeri mirra wéebacaténá Jesús iiná ipíchaná máiní yùuwichàacawa cruz ìwali. Quéwa càmirita ìira náichani. ²⁴Néese natàtàaca Jesús cruz ìwali. Yá úwinái ibàlùadaca cruz utàwi irìculé. Yá úwinái náucaca náichawa suerte náalíacaténá chánácaalí néená yeedápiná iríwa Jesús ibàle yéenámica, càiyéinácaalí néená úwinái namanùbaca nawàwacani, yái ibàlemica.

²⁵Mapisái yáwanái tàacáwa a las nueveta mapisáita, yáté natàtàaca Jesús cruz ìwali. ²⁶Nachanàidacaté tàacáisi Jesús yàasu cruz ìwali icàlidéerica cáná yéewa nanúacani. Yá tàacáisi ímaca: “Judío icuèriná”, ímaca yái tàacáisica. ²⁷Natàtàaca nacái pucháiba cayéedéeyéi mawiénita Jesús irí. Abéeri cruz ibàlùacawa Jesús yéewápuwáise, áiba cruz nacái ibàlùacawa apáulicuíse Jesús irí. ²⁸Càité macáita ichàbacawa càide iyúwaté profeta itànàanaté tàacáisi Dios inùmaliicuíse Jesús yéetáanápínátéwa. Càité profeta itànàacaté: “Yá nàuwichàidapínacani báawéeyéi yáapicha”, ímacaté yái profetaca.

²⁹⁻³⁰Aibanái wenàiwica ichàbéeyéicawa néenibàa àyapulìcubàa natàanáca Jesús ìwali báawéeri iyú, nacusúadaca náiwitawa irí naicáanícaténá iquíniná. Yá náimaca irí:

—¿Néeni?, píata imáalàidéeripínása templo, pimichàidéeripínása nacái àniwani máisiba èeri irícu, ¿cáná càmita pichàiniada píawawa yéetácáisi ícha ipíchaná péetácawa, yá piricùawa cruz ícha? —náimaca, naicáaníca Jesús iquíniná.

³¹Càita nacái naicáaníca iquíniná níái sacerdote íiwacanáináca, níá nacái yéewáidéeyéica wenàiwica templo irícu. Náimaca nalíwáaca:

—Ichùniacaté áibanái ipíchanáté néetácawa, quéwa càmfírira yáalimá ichàiniadaca yáawawa yéetácáisi ícha ipíchaná yéetácawa —náimaca naicáanica Jesús iquíniná. ³²Náimaca nacái Jesús irí:

—iPiricùawa cruz ícha, píasa Mesíasca, yái Israel itaquénáinami icuèrinácasa, yéewacaténá waicáca, yásí weebáidaca pitàacái! —náimaca naicáanica iquíniná. Nía nacái pucháiba asianái natàteyèica cruz ìwali mawiénita Jesús irí, natàanica ìwali báawéeri iyú.

Muerte de Jesús

³³Machacànicaalíté èeri, yáté catáca macáita cháí èeri irìcu máisiba hora, catáca èeri àta las tresta táicalé. ³⁴Yá horaquéi a las tresta, táicaca yàacawa, yá Jesús imáidaca cachàiníri iyú itàacái iyúwa. Yá ímaca Dios irí: “Eloi, Eloi, ¿lema sabactani?” ímaca yái Jesúsca. (Yái tàacáisi ímáanaca: “Nucuèriná Dios, Nucuèriná Dios, ¿cánásica pimàaca núa abéerita?” càì ímáanaca.) ³⁵Abénaméeyéi ibàluèyèiwa néré néemiaca isàna. Yá náimaca nalíwáaca, naicáanica Jesús iquíniná:

—Péemiacué, imáidaca iyaca profeta Elías —náimaca naicáanica iquíniná.

³⁶Iná abéerita néená ipiaca íisapiadaca esponja wáluma nacáiri uva ituní iyú càaméeri ìiracaná. Yá idacùaca esponja sitùa ipùatalicu, yái wáluma nacáiri isàbéerica. Néese imichàidacani mawiénita Jesús inùma irí, yéewacaténá Jesús ibèrùacani. Néese yái asialica ímaca yáapichéeyéi iríwa:

—Wacùacué waicáwa Elíasmi yàanàacaalí yeedácaténáni cruz ícha —ímaca, iicáanica Jesús iquíniná.

³⁷Quéwa Jesús imáidaca cachàiníri iyú, yá imàacaca icáucawa yàacawa iiná íchawa. Càitè yéetácawa. ³⁸Yáta manuíri yáawàanaca templo irìcuírira icacanácawa bamuchúamibàa cáli iwérénama pucháibawaca yèewi, yái yáawàanaca ibàlièrica mabáyawanéeri Dios iyacatáica wenàiwicanái ituí ícha. Yáta icacanácawa chènuniise cáli iwérénama, yái yáawàanamica. ³⁹Néese úwi íiwacaliná romanosàiri ibàluèricawa Jesús yàasu cruz ípunita iicácáinaté càinacaalí iyú Jesús yéetáanátéwa, ínáté ímaca:

—Báisíricata Dios ìiricaténi yái asialica —ímaca yái úwi íiwacalináca.

⁴⁰Nàya nacái néré abénaméeyéi inanái, iicáidéeyéica iyaca Jesús irí déecuíseta quéwa. Nàyaca nèewi níái ípidenéeyéica María Magdalena, áiba María nacái, úái náatúaca ùuculiiri Santiago, José nacái. Aiba inanái nacái ubàlùacawa néeni, ípidenéechúaca Salomé. ⁴¹Níái inanáica,

Jesús yéewáidacaléca nacái nía, nayúudàacaté Jesús yèepunícaalítéwa Galilea yàasu cáli ínata. Nàyaca náapicha néré nacái manùba inanái yàanèyèicaté Jesús yáapicha Jerusalén iyacàlená néré.

Jesús es sepultado

⁴²Catáca yàacawa yáté èrica iwàwacutácaalíté namáalàidaca náibaidaca ipíchawáise judiónái yàasu sábadu idàbaca, nayamáidacatáicawa. Yáté iwàwacutá nabàliaca yéetèyèimiwa sábadu ipíchawáise. ⁴³Aiba asiali yàanàaca ípidenéerica José, Arimatea iyacàlená minali. Yái Joséca, abéeri néená nacáicani, níái Junta Supremaca, israelita íiwacanánáica. Máiní cáimiétaquèeri iyú wenàiwica iicáca yái Joséca, iwàwéerica nacái Dios icùaca macáita. Yá José yàacawa macàaluínináta Pilato yàatalé. Yá isutáca Pilato íicha Jesús iinámi. ⁴⁴Yá Pilato yéemiácáiná Jesús yéetácatéwa, íná Pilato imáidaca úwi íiwacalíná isutácaténá yéemiawani, asáisi báisícaalíté Jesús yéetáwa. ⁴⁵Yá úwi íiwacalíná icàlidaca írini báisícani Jesús yéetácatéwa, ínaté Pilato imàacaca José yeedáca Jesús iinámi cruz íicha. ⁴⁶Néese José iwèniaca manuírí wáluma lino yáawamíríca. Yá yeedáca Jesús iinámi cruz íicha. Yá yéepùacani wáluma linoírí iyú, càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná. Néese iriadaca Jesús iinámi càliculíi irìculé. Yái càliculíica áibanái íicacaténí dúli íbéeri ibàlàì irìcu, yéewacaténá càliculíicani càide iyúwa caplí imàdáaná. Yá José ibàliaca càliculíi inùma manuírí íba iyú. ⁴⁷María Magdalena, áiba María nacái, úái José yáatúaca, naicácaté alénácaalí naliada Jesús iinámi.

La resurrección de Jesús

16 ¹Néeseté sábadu idénáami, judiónái iyamáidacatáicawa, catáca yàacawa yáté sábadoca, yá María Magdalena, áiba María nacái, úái Santiago yáatúaca, áiba inanái nacái ípidenéechúaca Salomé, nawèniaca pumèníri isàni nacàlàliacaténáni Jesús iinámi ìwalfíse, càide iyúwaté judío íiwitáise iyáaná. ²Yá domingo mapisáisiwa tàacáwa, níái inanáica nàacawa càliculíi nérépiná mapisáisiwata idécanáamité èeri imusúacawa. ³Yá náimaca nalíwáaca idècunitàaca nàacawa àyapulicubàa:

—¿Cawínásica iyúudàapíná wía weedácaténá manuírí íba càliculíi inùma íicha? —náimaca nalíwáaca.

⁴Quéwa nàanàaca néré, yá naicáca manuírí íba càmfíri ibàlùawa inùma irìcu. Náináidacawa manuísíwata naicáidaca íba írí máinícáiná

manuiricani yái íbaca. ⁵Yá nawàlùacawa naicáwa càliculii irìculé. Naicáca néré ùuculiiri yáawinéericawa néewápuwáise cabalèeri ináawani cáaléeri. Yá cáaluca naicácani, níái inanáica. ⁶Quéwa íimaca nalí:

—Picácué cáalu pía nuícha. Núalíacawa picutácuéca píacawa Jesús, Nazaret ìyacàlená néeséericaté, yái natàtèericaté cruz ìwali. Yáta idéca icáucàacawa. Canáca cháníi. Piicácuéca cháí naliadacatáimicani. ⁷Píacué picàlidaca yéewáidacalénái iríni, Pedro irí nacái. Càicué píimaca nalí: ‘Jesús yàapínácuéwa pipíchalé Galilea yàasu cáli néré. Yá piicápinácué néréni càide iyúwaté icàlidáanácué piríni’, càicué píimaca nalí —íimaca yái ángelca.

⁸Néese níái inanáica namusúacawa napíacawa càliculii íicha, cáalucáiná nía. Yá quéechacáwa càmita nacàlida áibanái iríni, cáalucáináaté nía.

Jesús se aparece a María Magdalena

⁹Jesús imichàacatéwa yéetácaisi íicha domingo irìcu amalácaalíté yàacawa. Yáté èerica, quéechacáwa imàacaca yáawawa María Magdalena iicácani, úái inanái Jesús yúuquéechúacaté íicha siete namanùbaca demonio idacuèyéicaté úíwitáise. ¹⁰Néese uicácanáamité Jesús, yá ùacawa ucàlidaca nalíni níái yèepuníiyéicatéwa Jesús yáapicha, achúméeyéica iwàwa, íicháaníyéica ìyaca nacái. ¹¹Néemíaca ucàlidáaná cáuca Jesús, uicácani nacái quéwa càmita neebáida utàacái.

Jesús se aparece a dos de sus discípulos

¹²Néeseté àniwa Jesús imàacaca yáawawa áiba iicácanásita pucháiba yéewáidacalénái iicácani, pucháiba wenàiwica yèepuníiyéicatéwa ìyaca àyapulicubàa Jerusalén ìyacàlená íicha, manacúalibàa. ¹³Nadécadénáami naicácani, yá nèepùacawa Jerusalén ìyacàlená irìculé, nacàlidaca Jesús yéewáidacalénái iríni. Càmita quéwa Jesús yéewáidacalénái yeebáida nàasu tàacáisi.

El encargo de Jesús a los apóstoles

¹⁴Néeseté àniwa Jesús imàacaca yáawawa naicácani, níái once namanùbaca yéewáidacaléca idècunitàacá nayáaca nayáacaléwa. Yàalàaca nía cachàiníiri iyú càmicáináaté neebáidacáwa icáucàacatéwa, càmicáináaté nacái nawàwa néewáidacawa, càmicáináaté nacái neebáida néenánái itàacáywa, níái iiquéeyéicaté Jesús idécanáamité icáucàacawa. ¹⁵Néese Jesús íimaca nalí: “Píacuéwa macái cáli íinatalé. Picàlidacué

tàacáisi macái wenàiwica irí, yái tàacáisi íiméerica nuwasàaca wenàiwica Dios yàasu yùuwichàacáisi íicha. ¹⁶Cawinácaalí yeebáidéeyéica nutàacái, ibautizéeyéica nacáíwa, níacata nuwasèeyéipináca Dios yàasu yùuwichàacáisi íichawa. Aibanái càmiyéica iwàwa yeebáidaca nutàacái, Dios yùuwichàidapiná níawa nabáyawaná ìwalíisewa. ¹⁷Níái yeebáidéeyéica nutàacái namànipiná yái càmfíríca wenàiwica idé imànica, náasáidacaténá báisíricani, yái tàacáisica nacàlidéerica nalí nùwali. Càipiná namànica nuíwitaíse iyúwa nasutácáiná níawawa nuícha: Náucapiná demonio wenàiwica íichawa nuípidená ìwali; nataanípíná áiba tàacáisi iyú, càmiyéicáwa náalíawa ìwali. ¹⁸Yá namàcacaalí nacáapiwa àapi ìwali, nàuwidenái nàacaalí nàiraca iculále, càmita nétáwa iyú. Namàcapiná nacái nacáapiwa cáuláiqueeyéi ìwali nasutácáténá nalí Dios íicha, yá nachùnìapíná cáuláiqueeyéi, nuípidená ìwali”, íimaca yái Jesúsca.

Jesús sube al cielo

¹⁹Néeseté Wáiwacali Jesús idécanáamité icàlidaca nalí yái tàacáisica, yá Dios itécani náicha chènuniré. Yá Jesús yáawinacawa Dios yéewápuwáise icùacaténá yáapicha macáita. ²⁰Néesetécawa Jesús yéewáidacalénái nàacatéwa Jerusalén iyacàlená íicha, nacàlidacaténaté Jesús itàacái macái cáli íinata. Yá Wáiwacali iyúudàaca nía, imàacaca namànica yái càmfíríca wenàiwica idé imànica, náasáidacaténaté áibanái irí báisíricani yái Dios itàacáica.



(Marcos 16.19)